

Yeremi

¹ Muy kàddug Yeremi, góor gi baayam Ilkiya bokk ci sarxalkat yi dëkk Anatot, ca diiwaanu Beñamin. ² Kàddug Aji Sax ji dikkal ko ci jamonoy buuru réewum Yuda, Yosya doomu Amon. Mu yemook fukkeelu atu nguuram ak ñett. ³ Kàddug Aji Sax ji dikkal na ko ba tey ci janti buurub Yuda, Yowakim doomu Yosya, di ko dikkal, ba keroog nguurug Cedesyas, jeneen doomu Yosya ja di jeex. Mu yemook fukkeelu atu nguuram ak benn, ca juróomeelu weer wa. Booba lañu jàpp waa Yerusalem njaam, yóbbu leen.

Waxyu dal na Yuda

(Saar 1.4—25.14)

Yàlla woo na Yeremi

⁴ Kàddug Aji Sax ji dikkal na ma, ne ma:
⁵ «Laata ma lay sos ci sa biiru ndey, xam naa la; laata ngay juddoo ci sa ndey, séddoo naa la, def la ngay yonent ñeel xeet yi.»

⁶ Ma ne: «Éy Boroom bi Aji Sax ji, da di manumaa wax, gone donj laa.»

⁷ Aji Sax ji ne ma: «Bul ne: “Gone laa.”
 Képp ku ma la yebal, dem ca;
 lépp lu ma la sant, wax ko.

⁸ Bu leen ragal, ngir yaw laay àndal,
 di la xettli.»
 Kàddug Aji Sax jee.

⁹ Aji Sax ji tàllal loxoom, laal sama gémmin.

Aji Sax ji ne ma:

«Mu ngoog, sexal naa la samay kàddu.

¹⁰ Ma ne, tabb naa la bés niki tey,

ci kaw xeet yeek réew yi,

ngay buddat, di fàqat,

di yàqte ak a daaneel,

di defar ak a jëmbat.»

Yàlla wone na ñaari misaal

¹¹ Kàddug Aji Sax ji dikkal ma, ne ma:

«Yeremi, loo gis?» Ma ne ko: «Caru garabu saal

laa gis.» ¹² Aji Sax ji ne ma: «Yaa ko gis, maa

sàlloo def sama kàddu, ngir sottal ko.»

¹³ Kàddug Aji Sax ji dikkalaat ma ñaareel bi

yoon, ne ma: «Loo gis?» Ma ne: «Cin luy bax

laa gis. Mu ngi joye bëj-gàннаar, jublook nun.»

¹⁴ Aji Sax ji ne ma:

«Bëj-gàннаar la safaan bay fettaxe,

dal ci kaw waa réew mi mépp.

¹⁵ Maa ngii déy, di woo

mboolem waasoy réewi bëj-gàннаar ak seeni

buur.»

Kàddug Aji Sax jee.

«Dañuy dikk, ku ne dëj ngànguneem

fi janook bunti Yerusalem,

jànkoontek tataam yépp,

ak dëkki Yuda yépp.

¹⁶ Maay biral samay àtteek ñoom

ci seen mbon gi gépp:

Dañu maa wacc,

di taalal cuuraay yeneen yàlla,

di sujjóotal lu ñu sàkke seeni loxo.

17 «Yaw nag takkul te wax leen lépp lu ma la sant.
Bul am tiitaange fi seen kanam,
lu ko moy ma tiital la fi seen kanam.

18 «Maa ngii def la bésuub tey
nga mel ni dëkk bu mag bu tata wër,
mel ni xeru weñ mbaa tatay xànjjar,
jàkkaarlook réew mi mépp,
muy buuri Yuda aki kàngamam,
di sarxalkati réew mi ak baadoolo yi.

19 Dañu lay xeex te dañu la man,
yaw laay àndal, di la xettli.»
Kàddug Aji Sax jee.

2

Yàlla taxawu na Israyil

1 Kàddug Aji Sax ji dikkal ma, ne ma:
2 «Demal yéeneji lii, Yerusalem di dégg,
nga ne: “Aji Sax ji dafa wax ne:
Maa ngi fàttliku sa ngor ba ngay ndaw,
ak sa cofeel ba nga deeb séet,
ba ngay topp sama gannaaw ca màndiŋ ma,
ba ngay jaare fa dara dul sax.
3 Mooy ba Israyil dee lu ñu sellalal Aji Sax ji,
di ndoortel meññeefam*.
Képp ku ko sex, toppees ko ko,
musiba dikkal ko.”»
Kàddug Aji Sax jee.

Bànni Israyil wor nañu

4 Dégluleen kàddug Aji Sax ji,

* 2:3 2.3 ndoortel meññeefam, Aji Sax ji lañu ko daan jagleel.
Kenn sañu cee lekk.

yeen waa kër Yanqóoba,
ba ci mboolem làngi kër Israyil.

⁵ Aji Sax ji dafa wax ne:

«Ana sikk bu ma seeni maam gisal,
ba tax ñu sore ma,
di topp xërëmi neen,
ba far neen?

⁶ Newuñu: “Ana Aji Sax,
ji nu génne woon réewum Misra,
jiite nu ca biir màndinj ma,
ca joor gu wow gaak xur ya,
réewum maral ma lëndëm kërúus,
jaareesu fa, dëkkeesu fa?”

⁷ Ma indi leen suuf su nangu,
ngir leel leeni meññeefam aki ngëneelam.
Ngeen dikk sobeel sama suuf sii,
ba sama céru suuf si siblu.

Aji Sax jaa ngi layoo

⁸ «Sarxalkat yi newuñu: “Ana Aji Sax ji?”

Ñi ñank yoon wi faaleetuñu ma,
njiit yi gantal ma,
yonent yiy waxe waxyuy Baal, tuur mi,
di topp lu leen dul jariñ.

⁹ Moo ma tax di layooteek yeen,
ba layook seeni sët.»
Kàddug Aji Sax jee.

¹⁰ «Jàll-leen ba ca duni Kitim fa sowu, te xool;
yónneeleen Kedar fa penku, seetlu bu baaxa
baax
ndegam dingeen gis lu mel nii!

¹¹ Fu aw xeet masa weccee yàllaam?
Moonte duñuy yàlla sax!

Moona xeet wi ma séddoo weccoo séen darajay

Yàlla

te du leen jariñ dara.

¹² Asamaanee, waarul ci lii!

Jommil, ba jommaaral!»

Kàddug Aji Sax jee.

¹³ «Ñaari yoon la xeet wi ma séddoo bàkkaar:

ma di bētu ndox muy dund,

ñu wacc ma, man,

di gasal seen bopp kàmbi dencukaayi ndox,

te kàmb yu fett, di senn.

¹⁴ «Israyil da dib jaam a?

Am daa juddoo kërug njaam?

Ana lu tax ñu doon alalu sèxëtoo?

¹⁵ Gaynde yaa ngi ñar ci seen kaw,

di leen xiiru!

Gaynde yee gentel seenum réew,

ba seeni dëkk di gent yu kenn dëkkul.

¹⁶ Te it niti Memfiso niti Tapanes†

ñooy dikk wat leen nel.

¹⁷ Xanaa du yeena def seen bopp lii,

di wacc seen Yàlla Aji Sax ji,

ba mu leen di jiiite ca yoon wa?

¹⁸ Léegi lu ngeen wuti Misra?

Dangeen di naani ca ndoxum Niil ma ca Misraa?

Lu ngeen wuti Asiri?

Dangeen di naani ca dexu Efraat ca Babilon a?

¹⁹ Seenug mbon a leen di mbugal,

seen ñàkk kóllère yar leen.

Ñamleen ba gis ni ngeen ma dëddoo,

---

† **2:16** 2.16 Memfis ak Tapanes dëkki Misra lañu. Fi ñu ne Memfis am na tekki yu fi indi turu Nof.

wormaalatuleen ma, man seen Yàlla Aji Sax ji,
 muy loraange ju leen wex.»
 Kàddug Aji Sax jee, Boroom gàngooy yi.

Yuda amul worma.

²⁰ «Yàgg ngeena yiwiku,
 dog seeni jéng,
 ba ne dungeen ma jaamu.
 Kaw tundoo tund,
 ker garaboo garab gu naat,
 gànctu ngeen fa.

²¹ Moona maa leen jëmbat, ngeen di ngëneelu
 reseñ,
 di jiwu mu mucc ayib.

Nu ngeen walbatikoo di baadooloy reseñu àll?

²² Bu ngeen raggoo woon saabu,
 ba raggooteek xeme it,
 seen ñaawtéef gakk, may gis.»
 Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.

²³ «Nu ngeen ñemee naa: “Sobeelunu sunu bopp
 te toppunu tuuri Baal?”

Seetleen li ngeen nekke ci xur wi†,
 xool-leen li ngeen di def,
 mel ni giléem gu ndaw, di wodd-woddi,
 fu ne mu daw jëm fa,

²⁴ mbaa mbaamu àll mu miin màndiŋ mi,
 xabtaloo bakkanam, di xañtu ngelaw li.

Bu béggee tëbu, ku ko mana téye?

Kuuy mu koy sàkku du sonn,
 bu ci tolloo rekk, mu jot ko.

²⁵ Ma ne, buleen daw ba mujje tàŋki neen

---

† **2:23** 2.23 xur wi ñuy wax fi, mooy xuru Ben Inom ga ca
 Yerusalem te ñu daan fa def ay yëfi xërëm.

ak put gu wow.
 Ngeen naa: “Bul sonn,
 sopp nanu yàllay doxandéem yi,
 te ñoom lañuy topp!”»

²⁶ «Gàcceg sàcc bu ñu jàpp
 dees na ko gâceel waa kër Israyil,
 ñook seeni buur ak seeni kàngam
 ak seeni sarxalkat ak seeni yonent,
²⁷ ñoom ñii naa bii bant: “Yaay sunu baay,”
 naan wee doj: “Yaa nu sukk, jur.”
 Wonuñu ma kanam, xanaa gannaaw,
 te bu leen musiba dikkalee, ñu naa:
 “Wallu nu boog!”

²⁸ Waaw, ana seen yàlla yi ngeen sàkkal seen
 bopp?

Bu leen musiba dikkalee,
 nañ leen wallu, bu ñu ko manee!
 Gannaaw yeen waa Yuda,
 ni seeni dëkk tollu la seeni yàlla tollu!

²⁹ Ana lu ngeen di layook man?

Yeen ñépp a ma gàntal!»

Kàddug Aji Sax jee.

³⁰ «Mbugal naa seeni doom, jariñul dara.

Dégguñu yar,

bóom ngeen seeni yonent,
 mbete gaynde yuy fàdde.

³¹ Éey niti Israyili tey,
 teewluleen kàddug Aji Sax ji!

«Ni màndiñ mi aaye, ndax mas naa nee aaye ci
 Israyil?

Mbaa ma mel ni réewum lëndëm aki lo-
raangeem?

Lu waral sama ñoñ naa:

“Noo moom sunu bopp,
dootunu délsi fi yaw”?

³² Ab janq dina fàtte takkaayam?

Am ab séet dina fàtte mbubbum xewam?

Moona sama ñoñ fàtte nañu ma fan yu dul jeex.

³³ Yeen aka mokkal gànctu!

Jeeg ju bon ji sax di jànge ci yeen.

³⁴ Te seeni pendal sax taq na

dereti néew-ji-doole yu deful dara,
fekkuleen leen it ñuy dàjji kër jaambur§.

Loolu yépp terewul,

³⁵ ngeen naan: “Nun de defunu dara,

merum Yàlla won na nu gannaaw moos.”

Gannaaw nee ngeen bàkkaaruleen,
maa ngii di leen àtte.

³⁶ Yeen aka yomba soppi doxalin!

Waaye Misraa leen di bett,

na leen Asiri bette woon,

³⁷ ngeen jóge ca yenu seeni loxo.

Aji Sax jee wacc ñi ngeen yaakaar,

ba dungeen baaxlee ci ñoom.»

3

Tuub jot na

¹ Mu ne: «Su waay fasee jabaram,
mu dem doon jabaru keneen,

---

§ 2:34 2.34 Seetal ci *Mucc ga* 22.1.

Su waa ja jëlaatee ndaw sa ëllëg,*
 Loolu du sobeela sobeel réew mii?
 Moona yeen gànctu ngeen aki fari far,
 Ana nu ngeen mana dëlsee fi man?»
 Kàddug Aji Sax jee.

² «Téenleen, séentu tund† ya ne faraa!
 Ana fu ñu leen fi tēddewul?
 Ci yoon yi ngeen di yeeroo
 ni mǎngaan muy dogalee ci mǎndiñ mi.
 Sobeel ngeen réew meek seen gànctook seenug
 mbon.

³ Moo tax waame aje,
 taw yiy mujje dikkul.
 Teewul ngeen dēgēr bēt nib gānc,
 ñàkk gācce!

⁴ Léegi ngeen di ma woo wall naa:
 “Baay, yaay sama xejj ca ba may ndaw.

⁵ Xanaa deesul mer ba fàww?
 Xanaa xadar du sax?”

Ma ne: “Israyiloo, yeena ko wax,
 waaye bon ngeen lu ngeen man.”»

Israyil woyof kumba, Yuda toogadi

⁶ Aji Sax ji nag wax ma ci jamonoy buur Yosya ne ma: «Gis nga li Israyil Woyof-Kumba-si def? Di dem kaw tundoo tund ak ker garaboo garab gu naat, di fa gànctu. ⁷ Ma noon su ma defee loolu lépp ba noppi, dina délsi, te délsiwul. Te doomu ndeyam Yuda workat bi gis na ci. ⁸ Gis naa ne it

* **3:1** 3.1 Yoonu Musaa mayul ku fase jabaram mu di ko jëlaat, gannaaw bu séyaatee ba tas. Seetal ci *Baamtug yoon wi* 24.1-4.

† **3:2** 3.2 tund: kaw tund yooyu lañu daan jaamoo tuur yi ñu foogoon ne dañuy nangul am njur.

Israyil Woyof-Kumba-si gànctu na ba ma yebal ko, jox ko kayitu pase, mu dem, te taxul doomu ndeyam Yuda workat bi ragal. Moom it daa dem di gànctu. ⁹ Ni gànctu yombe Israyil tax na réew mi sobewu. Njaaloo naak yállay doj, njaalook yállay bant. ¹⁰ Loolu yépp itam taxul Yuda workat bi, doomu ndeyu Israyil, délsee léppi xolam fi man, xanaa di jinigal rekk.» Kàddug Aji Sax jee. ¹¹ Aji Sax ji nag ne ma: «Li Israyil di woyof kumba lépp sax moo tane Yuda workat bi. ¹² Demal yéeneji kàddu yii fa bëj-gànnaar. Nga ne:

“Israyiloo, Woyof-Kumba, délsil.”

Kàddug Aji Sax jee.

“Duma la fasal kanam.
Man Boroom ngor laa,
te duma jàpp mer ba fàww.”

Kàddug Aji Sax jee.

¹³ “Nangul ne ñaaw nga rekk,
te man sa Yàlla Aji Sax ji nga tooñ,
di wër di foye sa bopp ak yállay doxandéem yi
ci ker garaboo garab gu naat,
te dégluwoo ma.”»

Kàddug Aji Sax jee.

¹⁴ «Yeen doom yu woyof kumba yi, délsileen.»

Kàddug Aji Sax jee.

«Maay seen boroom kër,
maay jële kenn ci bii dëkk,
ñaar ca bee gox,
boole indi Siyoŋ,

¹⁵ tànnal leen sàmm yu ma doy,

ñu sàmme leen xam-xam akug muus.

¹⁶ Janti keroog bu ngeen baree ba giir ci réew mi,

deesul waxe gaalu kóllérey Aji Sax ji†;
 xel dootu ci dem,
 deesu ko fàttliku sax,
 te deesu ko namm,
 deesu ko sàkkati sax.»
 Kàddug Aji Sax jee.

17 «Janti keroog
 Yerusalem, ngànguney Aji Sax ji lees koy wooye,
 xeetoo xeet di fi daje,
 ngir Aji Sax, ji turam ñeel Yerusalem,
 te dootuñu të ticc ci seen mébét yu bon.

18 Janti keroog waa kër Yuda
 ànd ak waa kër Israyil,
 bawoondoo réewum bëj-gàннаar,
 wuti réew ma ma séddoon seeni maam.

19 «Maa leen naroono teral ni doom yu góor,
 may leen suuf su xemmemlu,
 ngeen gënle xeet yépp suuf.
 Ma noon dingeen ma wooye baay
 te dungeen ma dëddu muk.

20 Teewul, yeen waa kër Israyiloo, ngeen wor ma,
 ni as ndaw di wore faram.»
 Kàddug Aji Sax jee.

21 «Coow dégtu na kaw tund ya ne faraaas,
 bànni Israyil ay jooy ak a tinu.
 Ñoo lajj seenu yoon,
 fàtte seen Yàlla Aji Sax ji.

22 Yeen doom yu woyof kumba yi,
 wañnikuleen, ma fajtal seen woyof kumba.»

---

† **3:16** 3.16 gaalu kóllérey Aji Sax ji moo doon firndeel teewaayu
 Aji Sax ji ci digg bànni Israyil.

Kàdduy tuub jib na

Nu ngi nii fekksi la,
yaw kay yaay sunu Yàlla Aji Sax ji.

²³ Naxi neen kay lañu jële ca xërëmi tund yu
ndaw ya

ak coowal kaw tund yu mag ya.

Muccu Israyil kay, fi sunu Yàlla Aji Sax ji.

²⁴ Ba ñuy gone ba tey,

tuur mu ruslu maa ngi neenal ñaagu maam yi,

seen jur gu gudd ak gu gàtt,

ba ci seeni doom, góor ak jigéen.

²⁵ Nan gapproo sunu gâce,

sàngoo sunu toroxte.

Nook sunuy maam déy,

ba ñuy gone ba tey jii,

nu ngi tooñ sunu Yàlla Aji Sax ji,

te déggalunu sunu Yàlla Aji Sax ji.

4

¹ «Yaw Israyil, sooy waññiku,

waññikul fi man.»

Kàddug Aji Sax jee.

«Soo jëlee fi sama kanam

sa jëf ju siblu,

te jenguloo,

² xanaa di waate Aji Sax jiy dund,

ci dëgg ak njub ak ngor,

kon xeet yi di barkeeloo Aji Sax ji,

di ko sagoo.»

³ Aji Sax ji déy dafa wax waa Yudak Yerusalem,
ne leen:

«Ruujleen seen tool,

buleen ji ciy dég.

4 Yeen waa Yudak Yerusalem, deeleen xaraf ngir
 Aji Sax ji,
 dogleen seen mbuñukay xol,
 balaa sama xadar ne jippét ni sawara,
 di tàkk te deesu ko fey
 ndax seen jëf ju bon.

Xare jib na

5 «Nangeen yégle lii fa Yuda,
 dégtale ko fa Yerusalem,
 yéenee koog liit fi biir réew mi
 te xaacu seen kem kàttan ne leen:
 “Dajeleen, nu dem ca dëkk ya tata wër.”

6 Yékkatileen raaya, jubale Siyon,
 làqujileen, buleen taxaw,
 musiba déy laay jële bëj-gànnar,
 muy safaan bu réy.

7 «Gayndee fëlle geeram,
 fàkkaskatu xeet yee jóg, génne këram,
 nara gentaal seeni dëkk,
 ba ñu di gent yu kenn dëkkul.

8 Kon nag sol-leeni saaku, ñaawloo te yuuxu ne:
 “Merum Aji Sax ji tàng na kat te moyu nu.”

9 Bésob keroog,» kàddug Aji Sax jee,
 «xolu buur jeex, kàngam ne yàcc,
 sarxalkat waaru, yonent jommi.»

Yeremeey wax

10 Ma ne, «Éy Boroom bi Aji Sax ji,
 yaa naxlu askan wii nax yu metti,
 ba nga nee: “Yerusalem jàmm lay am,”
 te saamar tege ci putam.»

Mbugal taxaw na

11 Janti keroog dees na wax askanu Yerusalem wii, ne leen:

«Jaas bu tàng a uppe kaw tund ya ne faraaſ ca màndiſ ma,

wuti sama ñoñ.

Du doon ngelaw lees di bàcceek a beese.

12 Ngelaw lu ko èpp doole laay indi.

Léegi maa leen di biral sama kàddug mbugal.»

Waa Yerusalem ay wax

13 «Noon baa ngii, di jóg niy niir,

watiiri xareem ni ngélén,

fasam ya gëna gaawi jaxaay.

Wóoy ngalla nun, yàqu nan!»

Yàllaay wax

14 «Éey Yerusalem, fóotal sa xol, jële ci lu bon, ndax nga mucc.

Foo àppal sa mébéti xol yu bon?

15 Kàddug yéenee ngi jibe Dan,

musiba dégtu na, bawoo tundu Efrayim.

16 Jottlileen ko xeet yi,

neleen Yerusalem:

“Songkat yaa ngii riire réew mu sore ma, xaacoondoo fi kaw dëkki Yuda.”

17 Ñooy gaw Yerusalem ni wattukati tool, ndax man la gàntal.»

Kàddug Aji Sax jee.

18 «Sa jëfin ak say jëf a la yóbbe lii,

sa musibaa ngook, wex la xàtt,

di dagg sa xol.»

Yeremi jàq na

19 Maaka jàqa jàq bay jal-jali, sama xol biy fuddu!

Éy wii mititu xol!
 Duma mana noppi,
 maa dégg wooteb liit
 ak yuuxi xare.

²⁰ Yéenees na rajaxoo ci kaw rajaxoo,
 réew mi mépp ne tasar kay!
 Jekki-jekki samay xayma tasaaroo.
 Xef-xippi ndimoy xayma ya xotatoo!

²¹ Xanaa duma gis ba fàww raayab noon,
 liitu xare di ko feelu?

Aji Sax ji jéppi na ñoñam

²² «Dofe la sama ñoñ def.
 Man, xamuñu maay kan,
 mbetey gone yu dul xalaat dara;
 dég-dég, tus;
 seen xel mépp, lu bon rekk,
 lu baax, xamuñu ci dara.»

Addina salfaañoo na

²³ Maa xool suuf,
 ndeke ma nga ne maraas, ne wëyëñ;
 ma xool asamaan,
 leer amatu ca.

²⁴ Ma xool tund yu mag yi,
 ndeke ñu ngi yëngu,
 tund yu ndaw yépp di jaayu.

²⁵ Ma xoolaat, gisuma nit,
 njanaaw yépp daw.

²⁶ Ma xool, gis suuf su nangu sa
 di ndànd-foyfoy,
 dëkk yépp raaf
 ndax Aji Sax jeek tàngaayu sànjam.

27 Aji Sax ji déy dafa wax ne:
 «Duma tas lépp tasar,
 waaye réew mi mépp ay gental.
 28 Loolooy tax suuf di ñaawlu,
 asamaan di lëndëm.
 Maa ko wax, maa ko dogu;
 дума дëpp, дума deltu gannaaw.»

Yerusalem dugg na fitna

29 Gawar ak fittkat riir,
 waa dëkk yépp fëx,
 ñii tàbbiy gajj,
 ñee ñalgu ci kawi doj,
 ñu won dëkkoo dëkk gannaaw,
 kenn desatu ca.
 30 Yaw Yerusalem mu tas mi,
 ana looy def nii,
 di solu ba yànj,
 gànjaroo wurus,
 tusngalu, yàkkleey gët?
 Yaa ngi caaxoñu ci neen:
 say xéddkat wacc nañu la,
 sa bakkan lañuy wut.
 31 Baatu ndaw su jagadi laa dégg,
 ma nga jàq, di matub taawam.
 Baatub Siyoñ, dëkk bu taaru baa!
 Ma ngay àppaat, tàllal yoxo ya,
 naan: «Wóoy, ngalla man;
 ne yàcc ci loxol bóomkat yi!»

5

*Mbugal war na
 Yàllaay wax*

¹ «Wërleen mbeddi Yerusalem,
xool-leen, seet ciy péncam rekk ba xam
ndegam dingeen gis kenn,
kenn kepp kuy def njub,
di sàmm worma,
ma daldi leen baal.

² Bu ñu nee sax: “Giñ naa ko ci Aji Sax jiy dund,”
ay fen lañuy giñ.»

Yeremeey wax

³ Aji Sax ji, xanaa du worma ngay sàkku?
Dóor nga leen, safu leen;
nga làbbli, ñu tanqamlu,
wowle ba raw doj, baña dëpp.

⁴ Man nag, ma noon: «Ñii de ay baadoolo rekk
lañu,
di def jëfi dof,
xamuñu yoonu Aji Sax ji,
xamuñu lu seen àtteb Yàlla laaj.»

⁵ Kon naa dem seeti kàngam yi,
wax ak ñoom.
Xanaa ñoom dinañu xam yoonu Aji Sax ji,
xam lu seen àtteb Yàlla laaj.»
Waaye ñoo bokk daggook Yàlla,
dogook moom.

⁶ Moo tax gaynde di génne ci gott bi, fàdd leen,
bukkiy màndiñ mi di leen yàpp,
segg di tëru seeni dëkk,
ku ca génne, dees na la xotat.
Seeni moy a bare,
te seen ñàkk worma réy.

Yàllaay wax

⁷ «Yerusalem, ana lu tax ma di la baal,
te say doom wacc ma,

di giñe lu dul Yàlla.

Ma reggal leen, teewul ñuy njaaloo,
riixle, jëm kër gànc ya!

⁸ Mbeta fas yu suur, tukkal,
ku ne ñexal, jëm sa jabaru moroom.

⁹ Lii, duma leen ko dumaa?»

Kàddug Aji Sax jee.

Mu ne: «Wii xeet, duma ko fey yoolam?»

Dëddu Yàlla, gis ko

¹⁰ «Yéegleen seeni tata, yàqte
waaye buleen leen jeexal tàkk.

Tenqileen lawit yi,
ñoño bokkul ci Aji Sax ji.

¹¹ Waa kër Israyil ak waa kër Yuda kat,
ño ma wora wor!»

Kàddug Aji Sax jee.

¹² Mu ne: «Ñoo fenal Aji Sax ji,
naan: “Moom du def dara,
musiba du nu dal,
saamaroo, xiifoo, dunu ci gis dara.

¹³ Yonent yi daal, ngelawal neen!

Kàddug waxyu newul ci ñoom;
li ñuy wax, na leen yenu!»

¹⁴ Moo tax Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax
ne:

«Gannaaw wax jii lañu wax,
maa ngii di def samay wax di sawara ci sa
gémmin,

askan wii di matt,
mu xoyom leen.

¹⁵ Éey waa kër Israyil,»
kàddug Aji Sax jee,

«maa ngii di indi fi seen kaw xeet wu bawoo fu
sore.

Xeet wu am kàttan lañu,
xeet wu yàgga yàgg,
wu ngeen xamul seen làmmiñ,
te dégguleen seeni wax.

¹⁶ Seen mbari fitt ñafal paxum bàmmeeel,
ñoom ñépp di ñeyi xare.

¹⁷ Ñooy dikk, warax seen meññeef ak seen ñam,
jeexal seeni doom, góor ak jigéen,
lekk seen jur gu gudd ak gu gàtt,
saax-saaxee seeni reseñ ak seeni figg;
te dèkk yi ngeen yaakaare seeni tata,
dooley saamar a koy tas.

¹⁸ Waaye bési keroog it,»
kàddug Aji Sax jee,
«duma leen jeexal tàkk.

¹⁹ Bu ñu nee:

“Ana lu waral sunu Yàlla Aji Sax ji teg nu lii
lépp?”

ne leen: “Yàlla nee:

Ni ngeen ma dèddoo, di jaamu yàllay jaambur
ci seenum réew,
ni ngeen di jaamujee ay jaambur
biir réew mu ngeen moomul.”»

Yàlla àrtu na xeet wi

²⁰ «Jottlileen lii waa kër Yanqóoba,
biral-leen ko fa Yuda, ne leen:

²¹ Ngalla dégluleen lii,
xeet wu dofe, ñàkk xel wi ngeen doon,
ami gèt te dungeen gis,
ami nopp te dungeen dégg!

²² Man daal, dungeen ma ragal,

am tiituleen ma?»
Kàddug Aji Sax jee.

«Man mi teg gannuus, yemalee ko géej,
dogalal ko ko dàkk te du ko jàll,
lu mu wañax wañax du ko man;
gannax ya day riir, te du jàll!

²³ Waaye wii xeet a dëgër bopp te déggadi.
Dëddu nañu ma ba wéy.

²⁴ Seen xel demul sax ba ne:
“Tee noo ragal sunu Yàlla Aji Sax,
jiy jot, mu tawal nu,
taw yu jëkk ak yu mujj yi,
àppal nu ayi bési ngóob,
sédde nu?”

²⁵ Yooyii seeni ñaawtéef a ko waññi,
seen bàkkaar a leen xañ ngëneel.

Mbon maase na ci xeet wi

²⁶ «Waaw! Daa am ñu bon ci sama ñoñ,
ñuy tërook a fiire
mbete nappkati picc.

²⁷ Ni kaaf di feeseeki picc,
ni la seeni kër di feese alali càcc,
ba tax ñu yokku ba woomle,

²⁸ yaflu, di nes-nesi.

Seenug mbon it amul kem:
duñu defal jirim njub,
duñu àtte néew-ji-doole dëgg.

²⁹ Lii, дума leen ko думaa?»

Kàddug Aji Sax jee.

«Xeet wu mel nii дума ko fey yoolam?

³⁰ Lu siblu te yées am na ci réew mi:

³¹ Yonent yiy wax waxyuy fen,
sarxalkat yiy jiitee seen coobare,

te sama ñoñ soppe ko ni!
Moo bu muj ga taxawee, nu ngeen di def?»

6

Gawub Yerusalem nuyoo na

¹ «Yeen askanu Beñamin, fëxleen,
génn Yerusalem.

Wal-leen liit gi fa Tekowa,
jafaleleen jum yi Bet Kerem, artoo ko,
musiba kat a ngi yëre bëj-gàннаar,
di safaan bu réy.

² Yaw Siyoŋ, dëkk bu taaru bi te xejj,
dama lay dammat.

³ Ay sàmm ak seeni gétt ci sa kaw,
ñu samp seeni xayma, wër la,
di foral, ku nekk ak pàccam.

⁴ Ñii ne: “Waajal-leen xare baak ñoom,
nu songi leen digg bëccëg.
Waaye wóoy nun, jant a ngi lang,
keru ngoon di law!”

⁵ Ñee ne: “Nan song congum guddi boog,
ba rajaxe seen kër yu yànj.»»

⁶ Aji Sax ji Boroom gàngoor yi déy da ne:
«Gorleeni bant,
sëkke Yerusalem, gaw ko!
Dëkk bii dees koy mbugal,
àqu noteel la fees dell.

⁷ Ni bëtu ndox di dawé,
ni lañuy dawale seenug coxor.
Fitnaak salfaañooy riir ci dëkk bi,
gisuma lu moy jagadeek loraange!»

⁸ «Yeen waa Yerusalem, deeleen dégg
bala ma leena dëddu,
ba gental réew mi
gent bu kenn dëkkul.»

Askan wa të na

⁹ Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax ne:
«Nañu witta witt ndesu Israyil,
ni ñuy witte reseñ,
ba nga dawalaat say loxo ca car ya.»

Yeremeey wax

¹⁰ Moo kan laay waxal,
ärtu ko ba mu déglu,
yii boroom noppi paaxee tëë teewlu!
Kàddug Aji Sax jaa ngii,
mel ni lu ñu rus,
lu ñu safoowul!

¹¹ Maa ngi meral Aji Sax ji ba fees
ba manatuma koo dékku.
Aji Sax ji nee: «Sippi ko tuut-tànk yi ci mbedd
mi,

sippiwaale ko waxambaane yi daje,
mu laawaale jëkkër ak jabar,
mag ak màggat,

¹² seeni kër doon alali jaambur,
ak seeni tool it ak seeni jabar.

Maay xàcci sama loxo déy,
dal ci kaw waa réew mi.»
Kàddug Aji Sax jee.

¹³ «Ndax ki gëna tuut ba ki gëna mag,
ñépp a ngi lewal lu lewul.
Yonent akub sarxalkat,
ñépp a ngi wor.

14 Sofental nañu sama pajum ñoñ ñi dammtoo,
naan: “Jàmm, lépp jàmm!”
te jàmm amul.

15 Ñu wara am gacce ci seen jéf ju siblu,
te gacce gacceelu leen.
Xamuñu sax luy kersa!
Moo tax ñuy fëlëñoondook ñiy fëlëñu.
Kera ba ma leen di dikkal, ñooy tërëf.»
Aji Sax jee ko wax.

Pexey askan wi jur na musiba

16 Aji Sax ji dafa wax ne:
«Taxawleen ca selebe yoon wa, xool,
te laajte yoon ya woon,
ne: “Ana yoonu mbaax?”
Ngeen awe ca, am noflaayu bakkan.»

Ñu lànk ne: «Awunu ca.»
17 «Ma tabbal leeni wattukat
ne: “Teewluleen liit gu jib.»»

Ñu lànk ne: «Teewluwnu.»
18 «Moo tax yeen xeet yi, dégluleen;
yeen waaso yi, seedeleen liy xaar ñii.

19 Yeen waa àddina, dégluleen!
Maa ngii di indil askan wii musiba,
seeni pexe jural leen.

Ñoo faalewul samay kàddu,
gàntal sama yoon.

20 Lu may doye lii?

Ndàbb lu jóge Saba*,
diw gu xeeñ, bawoo réew mu sore?
Seeni saraxi rendi-dóomal safu ma;

* **6:20** 6.20 Saba am réew la wu bokk ci sowu Arabi, fa féete suuf.

seen saraxi jur, bugguma.»

²¹ Moo tax Aji Sax ji wax ne:
«Maa ngii di tegal askan wii
ay pakk, ñu fakkastaloondoo,
baay ak doom,
dëkkandook ub xarit,
ñépp sàнку.»

Noon sàqee na bëj-gàннаar

²² Aji Sax ji dafa wax ne:
«Aw askan a ngii bàyyikoo réewum bëj-gàннаar,
xeet wu mag lañuy doon, sàqee fa cati àddina.

²³ Fitt aku xeej lañuy ñëb,
néeg lool, duñu yërëm;
seen coow ni riirum géej,
ñu war seeni fas, rëpptal,
làng-déral leen,
yeen waa Siyoŋ, dëkk bu taaru bi.»

Waa Yerusalem ay wax

²⁴ «Danoo dégg riir mi,
sunuy yoxo yoqi,
njàqare ne nu taral,
ni mititu mat.

²⁵ Kii naa: “Bul génn ci àll bi!”
Kee naa: “Bul jaar ci yoon wi!”
Saamar kay a nga ca loxol noon ba,
tiitaange dajal fépp!»

Yeremeey wax

²⁶ Éey bokk yi, sol-leeni saaku,
diwoo dóom, ñaawloo ko.
Ñaawluleen ni kuy dëj benn bàjjo
te jooy jooy yu metti,
nde yàqkat bi day jekki,

ne sunu kaw dàll!

Yàllaay wax

²⁷ «Maa la def sama nattukatu ñoñ,
nga di leen nattu ni ñuy nattoo xaalis,
te war leena seetlu, nemmiku seen jikko.»

Yeremeey wax

²⁸ Ñoom ñépp a di fippukat yu fétteeral,
wër di sos,
dëgërle ni xàñar ak weñ gu ñuul.

Ñoom ñépp di yàqkat.

²⁹ Tëgg wal taalam, mu yànj;
sawara seeyal beteex.

Xellees na koo xelli ci neen,
taxul li ci bon génn.

³⁰ Dees na leen wooye mbuubitum xaalis,
nde Aji Sax ji buub na leen, sànni.

7

Yeremi yedd na demkati kër Yàlla yi

¹ Kàddu gii dikkal na Yeremi, bawoo fa Aji Sax ji. Mu ne ko: ² «Taxawil fa bunti kër Aji Sax ji, nga yéene fa kàddu gii, ne leen: “Mboolem yeen waa Yuda ñiy jàlle bunt yii, di jaamusi Aji Sax ji, dégluleen kàddug Aji Sax ji. ³ Aji Sax ji Boroom gàngoor yi, Yàllay Israyil dafa wax ne: Jekkal-leen seeni jikkook seeni jëf, ma dëël leen bii bérab. ⁴ Buleen naxe seen bopp kàdduy caaxaan, naan: ‘Kër Aji Sax jaa ngi, kër Aji Sax jaa ngi fii, kër Aji Sax jee!’ ⁵ Su ngeen jekkalee jekkal seeni jikko ak seeni jëf déy, di defa def yoon seen digg ak seen moroom, ⁶ te notuleen doxandéem, ab jirim akub jëtun,

tuuruleen deretu jaamburu Yàlla, fi bii bérab, toppuleen yeneen yàlla bay loru, ⁷ su boobaa, ma dèél leen bii bérab, réew mi ma joxoon seeni maam, bu yàgg, ba fàww. ⁸ Yeena ngii di naxe seen bopp waxi caaxaan yu amul njariñ. ⁹ Yeen, nu ngeen mane di sàcc, di bóome, di jaaloo, di giñi fen, di taalal Baal, tuur mi cuuraay, di topp yeneen yàlla yu ngeen xamul, ¹⁰ tey dikk taxaw fi sama kanam, biir kër gii ñu ma tudde, te naan: ‘Nun kay raw nanu,’ ba tax ngeen di def mboolem lu siblu lii? ¹¹ rawtub sàcc daal ngeen def kër gii ñu ma tudde? Man de lii laa gis!” Kàddug Aji Sax jee.

¹² «“Demleen rekk kay ca sama bérab ba ca Silo, fa ma jèkkoona dèél sama tur, ngeen xool na ma ko def ngir mbonug Israyil, sama ñoñ.

¹³ «“Gannaaw def ngeen jéf jii jépp nag,” kàddug Aji Sax jee, “te ma waxoon leena wax ay yooni yoon, dégluwleen; woo leen, wuyuwleen, ¹⁴ kër gii ñu ma tudde, ngeen yaakaar ko, bérab bii ma leen joxoon, yeen ak seeni maam, na ma def Silo laa koy def. ¹⁵ Dama leen di dàq, ngeen sore ma, na ma dàqe woon seen bokk yépp, askanu Efrayim gépp*.”

Yàlla gàntal na

¹⁶ «Waaye yaw bul ñaanal askan wii, bu leen yékkatil kàddug ñaan, bu leen tinul fi man. Du maa lay déglu moos!

---

* **7:15** 7.15 Efrayim genn la ci fukki giiri bànni Israyil ya séq réewum Israyil, ca bėj-gànnaru réewum Yuda.

17 «Xanaa gisoo li ñu nekke fi dëkki Yuda ak ci mbeddi Yerusalem? 18 Doom a ngi taxan, baay di taal, jigéen di not lu mu nàkkal ki ñuy wooye Lingeeru asamaan, di tuural ay naan yeneen yàlla, di ma ko naqarale! 19 Du man lañuy naqaral moos!» Kàddug Aji Sax jee. Mu ne: «Xanaa kay ñoo ciy rus!»

20 Moo tax Aji Sax ji Boroom bi dafa wax ne: «Sama xadar a ngii di sottiku fi bii bérab, fi kaw nit ak mala, garab ak lu suuf meññ, lépp ne jippét, te deesu ko fey.»

21 Aji Sax ji Boroom gàngoor yi, Yàllay Is-rayil dafa ne: «Seen juru saraxu rendi-dóomal, dollileen ko ci seen yeneen sarax, te lekk yàpp wi†. 22 Bés ba may génne seeni maam Misra déy, waxuma leen woon mbaa di leen sant mbirum saraxu rendi-dóomal ak yeneen sarax. 23 Mbir mii déy laa leen santoon ne leen: “Déggal-leen ma, ma doon seen Yàlla; yeen ngeen doon sama ñoñ. Doxeleen wépp yoon wu ma leen sant, su ko defee ngeen baaxle.” 24 Waaye dégluwñu ma, teewluwñu ma, xanaa di jéfe seen xel ak seen dëgër bopp ak seen bon xol, ba tax ñu dellu gannaaw, jëmuñu kanam. 25 La dale bés ba seeni maam génnee réewum Misra ba bésu tey jii, yónnee naa leen bés bu nekk mboolem sama jaam ñi, yonent yi. 26 Waaye dégluwñu, teewluwñu ma, xanaa sajju loos, di bon, ba yées seeni maam.

---

† 7:21 7.21 Ci yoon, saraxu rendi-dóomal, deesu ci lekk dara. Yàllaa ngi leen di ñaawal fii, di leen won ne gedd na seen bépp sarax.

27 «Dinga leen wax kàddu yii yépp, te duñu la déglu, nga woo leen, duñu la wuyu. 28 Su ko defee nga ne leen: “Xeet a ngii wu dul déglu kàddug Yàllaam Aji Sax ji, nanguwñu yar, worma tumurànkeel leen, ba daggook seen làmmiñ.”

Xuru Ben Inom di xuru ndee

29 «Waa Yerusalemee, seen njañ† li ngeen séddoo

Yàlla,
xuufleen ko, sànni, ñaawloo ko,
xaaculeen fa kaw tund ya ne faraaas,
nde Aji Sax ji xalab na,
wacc na seen maas gii sabab sànjam.

30 Waa Yuda déy, ñoo def lu ma ñaawlu.»
Kàddug Aji Sax jee. «Ñoo yeb yëf yu siblu fi
biir kër gi ñu ma tudde, di ko sobeel. 31 Ñoo
tabax ay jaamookaay ca Tofet fa xuru Ben Inom,
di fa sarxe seeni doom, góor ak jigéen, lakk
leen, te santaanewma ko, jaarul sax sama xel.

32 Moo tax ay bés a ngii di ñëw,» kàddug Aji Sax
jee, «deesatul tudd Tofet mbaa xuru Ben Inom,
xanaa xuru Bóomukaay.» Dees na rob ca Tofet
ndax ñàkk suuf. 33 Néewi xeet wii mujj di lekku
njanaaw ak rabu àll, te kenn du leen mana dàq.

34 Maay dakkal fi dëkki Yuda, dakkal fi mbeddi
Yerusalem coowal mbégteek bannex, dakkal
kàddug boroom séet, dakkal kàddug séet, ndax
réew mu tumurànke.

8

1 «Su boobaa déy,»

---

† 7:29 7.29 njañ: seetal ci *Màndiŋ ma* 6.1-8.

kàddug Aji Sax jee,
 «noon yeey sulli yaxi buuri Yuda
 ak yaxi kàngam yi
 ak yaxi sarxalkat yi
 ak yaxi yonent yi
 ak yaxi waa Yerusalem,
 fa seeni bàmmeel,
² weer leen ci naaj week weer wi
 ak mboolem bididiw yi ñu soppoon,
 di leen jaamu, di leen topp ak a sàkku,
 di leen sukkal.
 Deesu ko dajale, deesu ko suul;
 day mel niy jonkan fi kaw suuf si.
³ Dee mooy gënal dund
 mboolem ku des ci njaboot gu bon gii,
 ak mboolem fu ñu dese fa ma leen tasaare
 woon.»
 Kàddug Aji Sax jee, Boroom gàngoor yi.

Askan wi të na ticc

⁴ «Nanga leen wax ne leen:

Aji Sax ji dafa wax ne:

Ku daanu, da dul jógaat?

Am ku lajj, du délsi?

⁵ Lu tax xeet wii dëddu?

Lu tax Yerusalem gii lajj, baña délsi?

Ñu ngi langaamoo naxi neen,

baña délsi.

⁶ Teewlu naa, déglu naa;

du lu jaadu lañu wax.

Kenn tuubu ci mbonam,

ba ne: “Lu ma def nii?”

Ku nekk a topp yoonam,

ni fas wu màmm cib xare.

7 Ag xodd sax xam na bésub demam,
 pitax, wetwet ak mbelaar it dem,
 tey sàmm seen bésub délsi.
 Waaye sama ñoñ faalewuñu àtteb Aji Sax ji.

8 Nu ngeen man ne: “Am nan xel,
 nungeek yoonu Aji Sax ji,”
 te xalimay yoonalkat soppo ko fen?»

9 Dees na gàcceel boroom xel yi,
 ñu jàq, tarsu.
 Kàddug Aji Sax jaa ngii ñu dèddu,
 kon ana seenum xel?

10 «Maay joxe seeni jabar,
 jox seeni tool ay foqatikat,
 ndax ki gëna tuut ba ki gëna mag,
 ñépp a ngi lewal lu lewul.
 Ab yonent akub sarxalkat, ñépp a ngi wor!
 11 Sofental nañu sama pajum ñoñ ñi dammtoo,
 naan: “Jàmm, lépp jàmm!”
 te jàmm amul.

12 Ñu wara am gàcce ci seen jëf ju siblu,
 te gàcce gàcceelu leen.
 Xamuñu sax luy kersa!
 Moo tax ñuy fëlëñoondook ñiy fëlëñu.
 Kera ba ma leen di dikkal, ñooy tërëf.
 Aji Sax jee ko wax.

*Yaakaar tas na
 Yàllaay wax*

13 «Maa leen di witta witt.»
 Kàddug Aji Sax jee.
 «Garabu reseñ du dese doom,
 figg du dese doom,»
 kàddug Aji Sax jee,

«xob ya sax day wow.
Lu ma leen joxoon, rëcc na leen.»

Askan waay wax

¹⁴ «Ana lu nuy toog?

Fabuleen, nu dem ca dëkk ya tata wër,
deeyi fa.

Sunu Yàlla Aji Sax ji nar na sunu dee;
moo nu nàndal tookey mbugal,
nde noo tooñ Aji Sax ji.

¹⁵ Nuy yaakaar jàmm,
dara baaxul;
nuy séentum paj,
tiitaange ne jaas!

¹⁶ Seen noowi fas yaa dégtoo bëj-gànnar fa
Dan,
seen naari góor di ɲexal, suuf sépp yëngu.

Ñu dikk, tas réew mi tasar,
booleek li ci biiram,
ak dëkk beek ñi ci biiram.»

Yàllaay wax

¹⁷ «Maa ngii déy di leen yónnee
jaani ñàngóor yu déggul jat,
ñu di leen màtt.»
Kàddug Aji Sax jee.

Yeremi am na naqar

Yeremeey wax

¹⁸ Ndaw naqar wu tiis,
ndaw xol bu diis!

¹⁹ Sama bokk yaa ngooguy yuuxu
yuux yu àkki fu sore,
naan: «Moo Aji Sax ji daa newul Siyoŋ a?
Moo Buurub Siyoŋ da fee nekkatul a?»

Yàllaay wax

«Lu tax ñuy yékkati sama xol
ak seen jëmmi tuur yii,
seen yállay doxandéem yi tekkiwul dara?»

Yeremeey wax

²⁰ Ngóob wéy na, jamonoom wees,
te nun de muccagunu.

²¹ Sama bokk yi seen xol jeex
tax na sama xol jeex,
may tiislu, tancoo njàqare!

²² Moo diwu pajtal amul Galàdd a*?
Am fajkat a fi amul?

Ana lu waral bokk yi taneeguñu?

²³ Éy ku may duyay sama bopp ndox,
saay gët di xelliy rongooñ
yu ma jooye guddeek bëccëg
bokk yi ñu bóom?

9

¹ Éy ku ma mayoon ci màndiŋ mi
dalú panaanum njëggaan,
ba ma teqlikook bokk yi, wacc leen,
dem, bàyyi leen?

Ñoom ñépp ay bokkaale,
di gàngooru workat.

Dëgg jeex na
Yàllaay wax

² «Ñu ngi tàwwi ni fittkat seen làmmiñu workat,
seen doole ci réew mi doxaluñu ci yoon.
Ñu ngii di def lu bon ci kaw lu bon,

---

* **8:22** 8.22 Galàdd ab gox la bu féete dexu Yurdan penku te nekkoon fu bare gànçaxi pajtal.

te man faalewñu ma.»
Kàddug Aji Sax jee.

³ «Na ku ne moytu dëkkandoom
te baña wóolu menn mbokk.
Kuy mbokk déy lal nga pexem wuruj, di wuruj;
kuy dëkkandoo, sos ngay wéye.

⁴ Ku ne sa dëkkandoo ngay nax,
te dëgg, doo ko wax.

Dañoò tàmmi fen,
di def njekkar ba sonn.

⁵ Yeena ngi dëkke njublan,
njublan rekk,
faaletuleen ma.»
Kàddug Aji Sax jee.

⁶ Moo tax Aji Sax ji Boroom gàngoor yi
wax ne: «Maa ngii di leen segg,
nattu leen ni weñ gu sawara seeyal, xelli!
Ana nu may def neneen
ak sama ñoñ?

⁷ Seen làmmiñ di fitt guy bóome,
seeni wax dig njublan.

Nit di wax moroomam jàmm,
te di ko tëru cim xelam.

⁸ Lii дума leen ko dumaa?»
Kàddug Aji Sax jee.

Mu ne: «Xeet wu mel nii дума ko fey yoolam?»

*Jooy jot na
Yeremeey wax*

⁹ Tund ya laay jooy, di yuuxu,
di jooy parluy màndiñ ma,
fa lépp lakk, ba jaareesu fa,

déggeesul baatu jur;
 njanaaw ak mala,
 lépp daw, ne mes.

Yàllaay wax

¹⁰ «Maay def Yerusalem jali doj,
 till yi dëkke;
 ma def dëkki Yuda gent bu kenn dëkkul.»

Yeremeey wax

¹¹ Ana ku muus, ba xam lu waral lii?
 Ku Aji Sax ji waxal,
 mu wax nu lu waral réew mi sàнку,
 gental ni màndiŋ mi,
 kenn jaaru fi?

¹² Aji Sax ji neeti:

«Ñoo wacc sama yoon
 wi ma leen tegaloon,
 sàmmuñu sama kàddu,
 jéfewuñu ko,

¹³ xanaa toppoo dëgër bopp,
 topp tuuri Baal
 yi leen seeni maam miinaloon.»

¹⁴ Moo tax Aji Sax ji Boroom gàngoor yi,
 Yàllay Israyil dafa wax ne:

«Maa ngii di leelsi xeet wii njàqarey xeme,
 nàndal leen tookey mbugal.

¹⁵ Maa leen di wasaare fi biir xeet yu ñu
 xamuloon,
 du ñoom, du seeni maam.
 Maa leen di tofal saamar, ba raafal leen.»

¹⁶ Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax ne:

«Ne leen: Waajleena wooyi jigéeni jooykati dëj
yi, ñu dikk;
yónneeleen ca ña gëna man, ñu dikk.»

Yeremeey wax

¹⁷ Nañu gaaw dëbbeel nuy jooy,
gët taa, rongooñ wal.

¹⁸ Yuux a ngoog, jibe Siyoŋ.

Ñu naa: «Nooka rajaxoo,
torox ba ne tott,
noon màbb sunuy dëkkuwaay,
nu génn réew mi.»

¹⁹ Yeen jigéen ñi,
ngalla dégluleen kàddug Aji Sax ji,
taataan waxam,
ba jàngal seeni janq jooyi dëj,
jigéen ju ne jàngal moroomam yuuxi dëj.

²⁰ Ndee déy moo ñalgoo sunuy palanteer,
dugg sunuy kër yu yànj,
ngir fàdd gone yi ci mbedd mi,
ak xale yu góor yi ci pénc yi.

Yàllaay wax

²¹ «Ne leen: Kàddug Aji Sax jee.
Néew yeey wetaroo ci àll bi, mel niy jonkan,
ni gub yu góobkat won gannaaw, kenn forul.»

Ku xam Yàlla rekk a xelu

²² Aji Sax ji dafa wax ne:

«Ku xelu, bumu damoom xelam;
ku jàmbaraare, bumu damoo njàmbaraaram;
ku woomle, bumu damoom koomam.

²³ Kuy damu kay, na damoom xelam
mu ko may mu xam ma,
xam ne maay Aji Sax,

jiy jêfe ngor ak dëgg ak njeck fi kaw suuf.
Loolu déy mooy sama bànnèex.»
Kàddug Aji Sax jee.

Xaraf, na Yàlla tax

²⁴ «Ay bés a ngii di ñëw,»
kàddug Aji Sax jee,
«maay dikkal képp ku xarafam yem ci yaram,
²⁵ muy waa Misra, di waa Yuda,
di Edomeen ñeek Amoneen ñi,
di Mowabeen ñeek
mboolem ñiy wat seen peggu kawaru bopp
te dëkke màndiñ mi,
nde xeet yooyu, kenn xarafu ci dëgg,
waaye bànni Israyil gépp it
xarafuñu xarafu xol*.»

10

Aji Sax ji du moroomu xërëm

¹ Yeen bànni Israyil, dégluleen kàddu,
gi leen Aji Sax ji dégtal.

² Aji Sax ji dafa wax ne:

«Jikkoy xeeti yéefar yi, buleen ko roy;
màndargam asamaan, buleen ko tiit;
na ko yéefar yi tiit.

³ Aaday xeet yi kat neen la.

Garab lañuy dagge ca gott ba,
ab yettkat yette ko sémmiñ,

---

* **9:25** 9.25 Xeeti àddina yu bare baaxoo nañu di xaraf. Waaye xaraf ci la Yàlla nammoona birale kóllère gi dox digganteem ak bànni Israyil. Moo tax gépp góor gu bokk ci woowu askan waroona fésal ci yaramam màndargam xaraf miy firndeel googu kóllère, te ànd ceek xolu jêfe ko.

4 rafetale xaaalis ak wurus,
daaj koy pont, dëgëral,
ba du yëngu;

5 muy saf kuñeental
ci biir tóokërub xaal.
Du wax, du séqi jéego,
ñu di ko ganjar-ganjaree.
Buleen ko ragal, du lore, du jariñe.»

Yeremeey wax

6 Aji Sax ji, kenn melul ni yaw,
yaaka màgg, jambaare, màggu tur.

7 Yaw Buuru xeet yi, ana ku la dul ragal?

Yaw déy yaa yelloo ragal.
Mboolem ñi xelu ci xeet yi
ak mboolem seeni buur,
kenn melul ni yaw.

8 Ñoom ñépp a bokk dofe, ñàkk bopp:
xam-xamu kasara, bant kese!

9 Xaaalis lañuy jële Tarsis, xoobe ko bant,
wurus wu jóge Ufas, ñu boole ca,
ndaanaan liggéey ko,
tëggu gànjar yett ko,
ñu solal ko ndimo lu yolet
ak lu xonq curr,

lépp di liggéeyu ràbb yu xareñ.

10 Waaye Aji Sax jeey Yàlla dëgg.

Mooy Yàlla jiy dund,
di buur ba fàww,
xadaram gësëm àddina,
meram man xeet yi.

11 Lii nag, nangeen ko siiwal:

«Seen yàlla, yi sàkkul asamaan, sàkkuñu suuf,
ñooy sàнку, jóge fi suuf ak fi asamaan tiim.»

12 Suuf, Aji Sax jee sàkke kàttanam;
dun bi, mu sampem xelam;
asamaan, mu lale xam-xamam.

13 Bu àddoo, ndoxum asamaan riir;
mu yéegey niir fa cati àddina,
yebbee ngelaw fa dencam ya,
daldi melax, taw.

14 Nitoo nit dim sannax, sore xam-xam:
te képp kuy tègg sa jèmmu tuur, yaa aña gacce.
Sa jèmmi weñ ji nga xelli, di neenug neen,
noog bakkan, tus!

15 Cóoloolu neen, liggéeyu caaxaan;
bu bésam taxawee, mu sàнку.

16 Ki séddoo Yanqóoba déy wuute naak yii
caaxaan.
Kookoo bind lépp,
te Israyil di giir gi mu séddoo.
Kookooy Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi!

Mbugal dikk na

17 Yerusalemee, yeen ñi ñu gaw,
forleen seen ëmb.

18 Aji Sax ji déy dafa wax ne:
«Maa ngii naa xèrr waa réew mi bii yoon,
teg leen njàqare, ba ñu yég ko.»

Yerusalem ay wax

19 «Wóoy man, yàqu naa!
Ndaw góom bu metti!
Dama noon lii jàngoro donḡ a,
naa muñ!

20 Xayma xotatoo,
buumi xayma xëttandoo,
samay doom wacc ma, ne mes;

kenn sampatul sama xayma, firi ko.»

Yeremeey wax

²¹ Sàmmi xeet weeka dofe:

Aji Sax ji, sàkkuwñu ko.

Moo leen taxa bonle,

seen jur gépp tasaaroo.

²² Xibaar a ngoog, di ñëw,

riir mu réy a yëngoo réewum bëj-gàннаar,

nara genta dëkki Yuda yu mag yi,

till yi dëkke.

Yeremi tinu na Aji Sax ji

²³ Aji Sax ji, maa xam ne

nit moomul yoonam,

kuy dox moomuli jéegoom.

²⁴ Aji Sax ji, yar ma lu yem,

te bañ maa yare mer,

di ma semmal.

²⁵ Xëppal sa xadar yéefar yi la yéguł,

ak làng yi la tuddul.

Ñoo bóom giirug Yanqóoba,

bóom leen ba fàkkas leen,

genta seen dëkkuwaay.

11

Yuda fecci na kóllëre

¹ Kàddu gii dikkal na Yeremi, bawoo fa Aji

Sax ji: ² «Dégluleen sàrti kóllëre gii. Te yaw

Yeremi, nga àgge ko képp kuy waa Yuda ak waa

Yerusalem. ³ Nga ne leen: “Aji Sax ji Yàllay Israyil

dafa wax ne: Alkànde ñeel na képp ku sàmmul

sàrti kóllëre ⁴ gii ma santoon seeni maam bés ba

ma leen génnee réewum Misra, taalu xellikaayu

weñ gu ñuul ba. Ma noon leen ngeen déggal ma te jéfe sàrti kóllère gi ni ma leen ko sase, ba doon sama ñoñ, man ma doon seen Yàlla. ⁵ Su ko defee ma wàccook ngiñ, la ma giñaloon seeni maam ne dinaa leen may réew mu meew maak lem ja tuuroo, muy fii tey.» Ma ne ko: «Tigi, Aji Sax ji.»

⁶ Aji Sax ji ne ma: «Yéeneel mboolem kàddu yii ci biir dëkki Yuda yu mag yi ak ci mbeddi Yerusalem, nga ne: “Dégluleen sàrti kóllère gii te jéfe ko. ⁷ Artu naa àrtu seeni maam, dale ko ba ma leen génnee réewum Misra, ba tey jii ma jàppoo di leen àrtu, naan leen ngeen déggal ma. ⁸ Waaye dégluwñu, teewluwñu, xanaa ku nekk di wéye dëgër bopp, topp ag bon xolam. Moo tax ma wàcce ci seen kaw mboolem sàrti kóllère gii ma leen santoon ñu war koo jéfe te jéfewuñu ko.»»

⁹ Aji Sax ji dellu ne ma: «Pexem fippu feeñ na ca Yuda gépp ak ca waa Yerusalem. ¹⁰ Dellu nañu ca seen ñaawtéefi maam, ya bañoona sàmm samay kàddu. Ñoom it topp nañu yeneen yàlla, di leen jaamu. Waa kër Israyil ak waa kër Yuda fecci nañu kóllère ga ma fagoon ak seeni maam.»

¹¹ Moo tax Aji Sax ji dafa wax ne: «Maa ngii di leen wàcceel musiba mu ñu dul mana récc. Dinañu ma ne wóoy te дума leen déglu. ¹² Su ko defee waa dëkki Yuda yu mag yeek waa Yerusalem dem jooytuji ca yàlla, ya ñuy taalal cuuraay, te duñu leen mana wallu mukc ci seen jamonoy musiba.

¹³ «Yaw Yuda, ni sa dëkk yu mag tollu, ni la say tuur tollu. Ni mbeddi Yerusalem tollu it, ni

la sarxalukaay yi ñu fa saam tollu, ñu di fa taalal cuuraay Baal, tuur mu seexluwu mi.»

¹⁴ «Yaw nag Yeremi, bul ñaanal askan wii. Bu leen tinul, bu leen dagaanal. Ndax kat keroog bu ñu nekkee ci seen musiba, ba naan ma wóoy, du maay déglu.»

Aji Sax ji dëddu na soppeem

Yàllaay wax

¹⁵ «Ana lu samay soppe di defati sama kër?

Ñu bare ci ñoom a ngi def lu bon.

Ndax seeni sarax man naa far seen jëf ju ñaaw, ba tax bu ñuy def lu bon, di ko bége?»

¹⁶ Oliw naat, jekki doom;
nii la leen Aji Sax ji tudde woon,
waaye riir mu réy lay jibal,
jafal ko, mu tàkk,
taar réer car ya, meññ.

¹⁷ Aji Sax ji Boroom gàngoor bi leen jëmbatoon,
moo leen tuddal lu bon.

Nee: «Waa kër Israyil ak Yuda ñoo def lu bon,
di taalal Baal cuuraay ba merloo ma.»

Ñu ngi fexeel Yeremi

¹⁸ Aji Sax jee ma xamal, ma xam,
ba gis seeni jëf.

¹⁹ Ndax damaa naagu woon ni xar
mu ñu jëme rendikaay ba.

Xawma woon ne man lañuy lalal ay pexe,
naan: «Nan gor garab ak doomam,
dagge ko fi réewum boroom bakkan,
ba deesul fàttlikooti turam.»

²⁰ Ma ñaan Aji Sax ji Boroom gàngoor yi, kiy àtte dëgg, di nattu xel ak xol, ne ko: «Yaw laa diis sama mbir, won ma séen mbugal.»

²¹ Moo tax Aji Sax ji wax lii ci mbirum waa Anatot, ñiy wut sama bakkan, naan ma: «Baal di waxe waxyu ci turu Aji Sax ji, lu ko moy nu rey la.» ²² Moo tax kay Aji Sax ji Boroom gàngoor yi wax ne: «Maa ngii di wàccesi mbugal fi seen kaw; seen xale yu góor fàddoo saamar, seeni doom, góor ak jigéen, deeye xiif. ²³ Aw nit, duñu ko dese; maay wàcceel waa Anatot safaan, bu seen atu mbugal taxawee.»

12

Yeremee ngi ñaxtu

¹ Aji Sax ji, dëggu nga def, li may tawatsi fi yaw lépp. Teewul ma di la diis mbir: lu tax ku bon di baaxle, bépp workat bu bon di féex?

² Yaa leen jëmbat, ñu sampi reen, law ba meññ; jegeñal la seen làmmiñ, te fekk nga sore seen xol.

³ Waaye yaw Aji Sax ji, xam nga ma; gis nga ma, seetlu sama xol ci yaw. Diri leen niy xar yu ñuy rendi, beral leen bésu rendi.

⁴ Ba kañ la réew mi naa seren, gàncaxu tooloo tool di lax? Rabu àll ak njanaaw a ngi sàнку

ngir mbonug ñi fi dëkk
te naan: «Moom xoolul sunu muj!»

Yàlla tontu na

⁵ «Ndegam boroom ñaari tànk ngay rawanteel,
XOOX,

nooy rawanteeki fas?

Soo wóoluwul lu moy àll bu ne yàmblañ,
nooy def ak gottub Yurdan?

⁶ Say bokk ak sa waa kër baay sax,
ñoom it wor nañu la,
ñoom it xaacu nañu, sam la;
te bu ñu lay wax jàmm it,
bu leen gëm.»

Aji Sax ji dëddu na séddoom

⁷ «Dëddu naa sama kër,
maa wacc sama séddoo,
wacce sama soppey xol loxol noonam.

⁸ Sama séddoo ngi may niru léegi
gaynde ci gott bi,

di ma xiiru, ba tax ma jéppi ko.

⁹ Sama séddoo baa ngi may saf tan mu todde
mu moroomi tanam gaw.

Doxleen dajaleji rabi àll yépp,
indi leen ci bernde ji.

¹⁰ Gàngooru sàmm a sèxëtoo sama tóokëru
reseñ,

joggati sama waar,

def waar wi ma neex
màndiñ mu ne maraas.

¹¹ Def nañu ko gent buy jooy fi sama kaw,
réew mi mépp gentala gental,
te saful kenn.

¹² Tundoo tund wu ne faraas fi màndiñ mi,

ay yàqkat a ngi ciy bawoo,
doon saamaru Aji Sax ji, di faagaagal réew mépp,
cat ba cat,
jàmm réer luy dund!

¹³ Jiwum pepp, góob ay dég;
sonn, ñàkk yool,
xanaa mbetteel ci meññeef mii sababoo
ci merum Aji Sax ji.»

Aji Sax ji àrtu na dëkkandooy Israyil

¹⁴ Aji Sax ji dafa wax ne: «Mboolem sama dëkkandoo yu bon, yi laal céru suuf bi ma sédd Israyil sama ñoñ, maa ngii di leen déjjatee seen réew, te waa kër Yuda, maa leen di seppée fi seen digg. ¹⁵ Waaye bu ma déjjatee yooyu xeet ba noppi, dinaa leen dellu yèrèm, ku nekk, ma delloo ko céram, ku nekk ak suufam. ¹⁶ Waaye bu ñu royee ba roy sama ñoñ, di jéfe ni sama ñoñ wara jéfe, di giñe sama tur naan: “Giñ naa ko ci Aji Sax jiy dund,” na ñu daan royloo sama ñoñ, ba ñuy giñe Baal, tuur mi, su boobaa ñu sampu fi sama digg ñoñ. ¹⁷ Waaye xeet wu ma ci déggalul, xeet woowu dama koy déjjati, déjjat, sànk leen.» Kàddug Aji Sax jee.

13

Colu Yeremi misaal la

¹ Aji Sax ji da maa wax ne ma: «Demal jëndi njiitlaayu lée*, nga woddoo ko, te bu ko ndox laal.» ² Ma jënd njiitlaay, woddu, muy la Aji Sax ji wax. ³ Aji Sax ji dikkal ma ñaareel bi yoon, ne

* **13:1** 13.1 njiitlaay li ñuy wax fii, séru njiitlaay lu gàtt lay doon.

ma: ⁴ «Jèlal njiitlaay li nga woddoo, te daldi dem ba Fara†, nga làqi ko fa ca xar-xaru doj ya.» ⁵ Ma dem làqi ko Fara, muy la ma Aji Sax ji sant. ⁶ Ñu dem ba mu mat ay fan yu takku, Aji Sax ji ne ma: «Demal Fara, jèli njiitlaay la ma la santoon nga làqi ko fa.» ⁷ Ma dem fa ma làqoon njiitlaay la, sulli ko. Ndeke njiitlaay la yàqu na, ba amatul njariñ!

⁸ Kàddug Aji Sax ji dellu dikkal ma, ne ma: ⁹ «Aji Sax ji dafa wax ne: Ni lii yàqoo, ni laay sàggee sagub Yuda ak sagu Yerusalem bu réy bi. ¹⁰ Askan wu bon wii bañ maa déggal, të ticc di wéye seen coobare, di topp yeneen yàlla, di leen jaamook a sujjóotal, nañu mel ni njiitlaay lii amul benn njariñ. ¹¹ Ndax ni njiitlaay di tage ci lupp nit, noonu laa jèle woon waa kër Israyil ak waa kër Yuda, taqoo leen.» Kàddug Aji Sax jee. Mu ne: «Maa ko def ngir ñu doon sama ñoñ, teral sama tur, di sama ndam, di sama sag. Waaye déggaluñu ma.»

Yàlla misaal na meram

¹² «Nga wax leen kàddu gii: “Aji Sax ji Yàllay Israyil dafa wax ne: Njaqal biiñ, duy, mu fees. Bu ñu la nee: ‘Dañoo xamul xéll ne njaqal biiñ, duy, mu fees?’ ¹³ nga ne leen: ‘Aji Sax ji dafa wax ne: Muy buur yi toogal Daawuda cib jalam, di sarxalkat yi, di yonent yi, di mboolem waa Yerusalem, maa ngii di duysi mboolem waa réew mii, ba ñu fees ak màndite. ¹⁴ Su ko defee ma fenqe ku nekk ak mbokkam, fenqe waajur ak

---

† **13:4** 13.4 Fara bérab la bu bokkul ak dexe Efraat doonte neexoo nañuy tur.

doom, ñoom ñépp.’ ”» Kàddug Aji Sax jee. Mu ne: «Duma ñéblu, дума yërëm, дума leen ñeewantee faagaagal.»

Dégloo, balaa yeex

¹⁵ Dégluleen te teewlu, buleen fétteeral.

Aji Sax ji kat wax na!

¹⁶ Teral-leen seen Yàlla Aji Sax ji,

bala moo lëndëmal,
ngeen tërëfe tundi timis,

dí séentu leer,

mu lëndëmal ba mu ne këruus,
fatt taraj

¹⁷ Bu ngeen déggul de,

ma làqu, jooy seen reewande,

sama rongooñ tuuroo tuuru,

ma jooya jooy,

nde dees na jàpp géttu Aji Sax ji, yóbbu.

Mbugal a ngi

¹⁸ Waxal Buur, wax Lingeer yaayu Buur ne leen:

«Dëjuleen fi suuf,

seen mbaxanam nguur mu yànj foq na.

¹⁹ Dëkki Negew yu mag yi tëje na,

te kenn du ko tijji.

Yuda gépp ca ngàllo ga, Yuda ba mu daj, ngàllo ga.»

Yerusalem am na gâce

²⁰ Yerusalemee, séentul, xool ñiy jóge bëj-gànnar.

Moo ana gétt gi ñu la dénkoon,

sa gàtt yu rafet ya?

²¹ Sa xejj yi nga miinal sa bopp,

bu ñu walbatikoo tiim la,

ana looy wax nag?
 Kon mitit du la jàpp,
 nga mel ni kuy matu?

²² Soo nee ci sam xel:

«Lu tax lii dal ma?»

xamal ne sa ñaawtéef gu réy a waral
 ñu ñori la, saaysaaye la.

²³ Ana ab Kuuseen bu mana soppi deram,
 mbaa am segg mu mana fari tipp-tippam?

Kon nga mana def lu baax
 te tàmma def lu bon!

Yàllaay wax

²⁴ «Maa lay tasaare ni boob muy naaw
 mu ngelawal màndiŋ mi wal.

²⁵ Loolooy sa wàll,
 sa cér bi ma la nattal.»
 Kàddug Aji Sax jee.

Mu ne: «Yaa ma fàtte,
 di yaakaari caaxaan.

²⁶ Man it maay ëñ sa pendal,
 muure sa kanam,
 saw taat ne duŋŋ.

²⁷ Sag njaalook sa ɲexali caga,
 sa gànctu gu ruslu

ci kaw tundi àll bi!
 Maa gis sa jëf ju siblu jooju!
 Musibaa yaw Yerusalem!
 Foo àppal sa jëfi sobe ji?»

14

Maral dikk na

¹ Kàddug Aji Sax jii dikkaloon na Yeremi, jëm
 ca maral ma. Mu ne:

² «Waa Yudaa ngi ñaawlu,

doole dëddu dëkk yi,
ñu ne yogg, ne lasar fi suuf,
yuux jollee Yerusalem.

³ Kàngam ya yebal seeni surga, ñu rooti;
ñu dem, gisuñu ndox ca mbalka ya,
délseek seen xotti ndab,
jàq, yaakaar tas, ñu muuru di tiislu.

⁴ Réew mi tawluwul, suuf si fett,
yaakaaru beykat tas, mu muuru, di tiislu.

⁵ Kéwél sax jur ci àll bi, sànni
ndax ñàkk um ñax.

⁶ Mbaamu àll taxaw ci tund yi ne faraas,
di àppaat niw till,
ñàkk parlu, gët ya giim.»

Yeremeey wax

⁷ Dëgg la sunuy ñaawtéef a nu tuumaal,
waaye éy Aji Sax ji, jógal te saw tur tax,
doonte dëddu nanu la ay yooni yoon, moy la.

⁸ Éy yaw, yaakaaru Israyil, mi nuy wallu bésu
njàqare,

bul ñooru ni doxandéem ci réew mi,
mbaa ku nekk ciw yoon, jàdd fi, fanaan.

⁹ Ngalla bul mel ni ku waaru,
mbaa jàmbaar ju manul walloo.
Yaw Aji Sax ji, yaa ngi sunu biir,
ñu di nu tudde saw tur.
Bu nu wacc!

¹⁰ Aji Sax ji dafa wax ci askan wii ne: «Ñeeke
bëgg ub taxawaalu, baña téye seen tànk. Moo
tax man Aji Sax ji bégewuma leen. Léegi ma
bàyyi xel seenug mbon, ba mbugale leen seeni
moy.»

Waxyuy caaxaan jib na

¹¹ Aji Sax ji nag ne ma: «Bul ñaanal askan wii.
¹² Su ñu ci boole woon koor sax, duma déglu seeni dagaan. Su ñu ma doon sarxalal saraxu rendi-dóomal ak saraxu pepp it, du maa leen di nangul. Xanaa saamar akub xiif ak mbas kay laa leen di faagaagale.»

¹³ Ma ne ko: «Éy Boroom bi Aji Sax ji, yonent yaa ngii di leen wax ne duñu dajeek saamar, duñu xiif te jàmm ju ne ñoyy nga leen di defal fi bii bérab.»

¹⁴ Aji Sax ji ne ma: «Waxyuy fen la yonent yiy waxe ci sama tur. Yebaluma leen, santuma leen ko, waxumaak ñoom. Peeñuy fen ak ngisaaney neen ak nax yu ñu fental seen bopp lañu leen di jottlee waxyu.» ¹⁵ Moo tax Aji Sax ji dafa wax ne: «Yonent yi ma yebalul te ñuy waxe waxyu ci sama tur naan: “Saamar akub xiif du am ci miim réew,” saamar akub xiif ay mujje yooyu yonent.
¹⁶ Ñi ñu doon jottli ay waxyu it, xiif ak saamar a leen di rey, ñu sànni seeni néew ci mbeddi Yerusalem, te duñu am ku leen rob, ñook seeni jabar ak seeni doom, góor ak jigéen. Dinaa leen xëpp seen ay.

¹⁷ Nanga leen yégal saw tiis, ne leen:
 “Naa tuur rongooñ guddeek bëccëg,
 te du fer;
 sama bokki bopp yi damm ba dammtoo,
 ndaw góom bu metti!

¹⁸ Ma dem, xool àll,
 gisuma lu moy ñu saamar bóom,
 ma dugg biir dëkk,
 gisuma lu moy ñu ne làcc akub xiif,
 yonent ak sarxalkat di wër réew mi,

xam-xam réer leen.”»

Yeremee ngi tinu Aji Sax ji

¹⁹ Aji Sax ji, wacc ngaa wacc Yuda nii?

Am Siyon a la génnliku?

Lu tax nga di nu dumaa musiba mu amul paj?

Nuy yaakaar jàmm, dara baaxul,

nuy séentum paj, tiitaange ne jaas!

²⁰ Aji Sax ji, xam nanu sunug mbon,

xam sunu ñaawtéefi maam;

moy nanu la moos.

²¹ Waaye xoolal ci yaw te bul xalab,

bul teddadil sa jal bu tedd.

Bàyyil xel te baña fecci sa kóllëreek nun.

²² Xërëmi neen yi yéefar yiy jaamu,

ana ku ci mana taw?

Am asamaan ay sóobal boppam ay waame?

Du yaw la Aji Sax ji sunu Yàlla?

Yaw lanu yaakaar,

te loolu lépp, yaw a.

15

Aji Sax ji àddu na

¹ Aji Sax ji nag ne ma: «Musaa ak Samiyel sax,

bu ñu taxawoon fi sama kanam, du tax ma faale

askan wii. Dàqal, ñu sore ma, te wéy. ² Bu ñu la

laajee ne la: “Fu nu jëm?” nga wax leen ne leen:

“Aji Sax ji dafa wax ne:

Kiy wopp dee, wopp dee;

kiy deeye saamar, deeye saamar;

kiy deeye xiif, deeye xiif;

kiy duggi ngàllo, duggi ngàllo.”

³ «Te dinaa wàcce fi seen kaw ñeenti xeeti duma.» Kàddug Aji Sax jee. «Saamar di bóom; xaj diri yóbbu, njanaaw ak rabu àll for, mu jeex. ⁴ Dama leen di def, waa réewi àddina yépp, ku leen ci xool rasu. Te li ko waral di Buurub Yuda, Manase miy doomu Esekiya, ak li mu def ci digg Yerusalem.»

Mbugalu Yuda du jaas

Yàllaay wax

⁵ «Yerusalemee, ku lay yërëm?

Ku lay jooy?

Moo, ku lay geesu ne la: “Jàmm nga am?”

⁶ Yaw yaa ma wacc,» kàddug Aji Sax jee,

«dellu gannaaw,
ma duma la, sànk la.

Muñ naa ba sonn.

⁷ Maa leen bees ni ñuy beesem pepp
ci pénci réew mi.

Maa sànk sama ñoñ,
faat seeni doom,
ndax tuubuñu seeni jëfin.

⁸ Seeni jëtun laa ful,
ba ñu ëpp suufas géej,
ma indil leen pàddum njolloor,
mu reyal yaay doomi waxambaaneem,
képp ko tiitaangeek njàqare.

⁹ Yaayu juróom yaari góor loof, di àppaat,
jantam sowe bëccëg ndarakàmm,
yaakaar tas, mu jàq,
seenu ndes, ma leel saamaru noon.»
Kàddug Aji Sax jee.

Aji Sax ji feddli na yebam

Yeremeey wax

10 Wóoy saa ndey,
loo ma doon jure!
Man mi réew mépp di xulook a layool,
leblewma, lebuma;
te ñépp di ma móolu.

11 Ndaxam Aji Sax ji nee:
«Maa lay xettli déy, ngir sottal lu baax;
maa la defal sa noon di la tinu déy,
ci janti safaan ak njàqare.»

Yàllaay wax ak Yerusalem

12 «Ku mana toj weñ gu ñuul,
rawatina yetu weñu bëj-gànnar, mbaa xànjjar?

13 Yeen waa Yuda, seen alal ak seeni denc
laay jox ñu ko sèxètoo te feyuñu
ndax seen gépp moy ci seen réew mépp.

14 Maa leen di def seen jaami noon
réew mu ngeen xamul,
sama mer jippét, tàkkal leen.»

Yeremeey wax

15 Yaw déy Aji Sax ji, xam nga!
Ngalla bàyyi ma xel, geesu ma;
feyul ma ñi ma sam.

Bu leen muñal ba sànk ma!
Xamal ne yaa ma tax di dékku saaga.

16 Sa kàddu laa gis, di ko dunde,
sa kàddu di ma bégal, bannexal sama xol.
Yaw Aji Sax ji Boroom gàngoor yi, déy,
sa tur lañu ma tudde.

17 Masumaa toogandook ñiy mbumbaay
bay xawaare.

Yaa ma jiite, ma beru, toog
ndax mer mi nga ma sol, ba ma fees.

18 Moo sama tiis wi du dakk a?
 Bii góom bu metti, tée wér!
 Yaw kay yaay waltan muy wal, di ñiis,
 di tas sama yaakaar.

19 Moo tax Aji Sax ji dafa wax ne:
 «Soo délsee, ma délloosi la,
 nga dellu di ma liggéeyal.
 Soo dee wax ngéneel
 lu soreeki caaxaan,
 dinga mel ni yaay sama làmmiñ,
 te nit ñeey délsi ànd ak yaw,
 waaye du yaay délsi ànd ak ñoom.

20 Maa lay def nga mel ak askan wii
 ni tatay xànjari ju ñu dàbbli,
 ñu di la song
 te duñu la man.
 Maay ànd ak yaw,
 di la wallu, di la xettli.»
 Kàddug Aji Sax jee.

21 «Ab soxor jàppi la, ma àtte;
 ab neeg ne la céex, ma foqati.»

16

Yeremi wéet na ci biiri bokkam

- 1 Kàddug Aji Sax ji dikkalati ma, ne ma:
 2 «Bul jël jabar,
 bul am doom ju góor mbaa ju jigéen ci bii
 bérab.»
 3 Aji Sax ji kat dafa wax ci gone yu góor yeek
 gone yu jigéen
 yi juddoo ci bii bérab,
 wax ci seen ndey yi leen jur

wax ci seen baay yi leen meññ ci mii réew,

⁴ mu ne: «Jàngoroy ndee a leen di rey.

Deesu leen jooy, deesu leen rob.

Seeni néew ay tosal suuf.

Saamar akub xiif a leen di sànk,
seeni néew leel njanaaw ak rabi àll.»

⁵ Te Aji Sax ji kat dafa wax ne:

«Bul dugg kërug dëj,

bu fa dem di ñaawlook a jaale.

Maa xañ askan wii sama jàmm,»

kàddug Aji Sax jee,

«xañ leen sama ngor ak sama yërmande.

⁶ Ku mag ak ku ndaw ay dee ci réew mii,

te deesu leen rob,

deesu leen jooy.

Kenn du dagg yaramam

mbaa muy nelu, di ko ñaawloo.

⁷ Kenn du leen sédd aw ñam

wu ñuy dëfale ku deele,

kenn du leen jox ub kaas, dëfale leen,

doonte baay a dee mbaa ndey.

⁸ Kërug bernde it, bu fa dugg,

di toogandoo, di lekk ak a naan.»

⁹ Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi kat
dafa wax ne:

«Maa ngii di dakkal ci bii bérab,

ngéen teewe, fekke lépp

luy coowal mbégteek bânneex,

boroom séet ak séetam selaw.

¹⁰ «Su ko defee, boo waxee askan wii kàddu
yooyu yépp, ñu ne la: “Ana lu waral Aji Sax ji
dogalal nu musiba mu réy mii mépp? Ana fu
nu tooñe ak fu nu moye sunu Yàlla Aji Sax ji?”

¹¹ Nga wax leen nag ne leen: “Seeni maam a ma wacc,” kàddug Aji Sax jee, “di topp yeneen yàlla, di leen jaamook a sujjóotal. Man nag, ñu dèddu ma; sama yoon it, ñu bañ koo sàmm. ¹² Yeen nag, ngeen di bon, ba raw seeni maam. Yeena ngii, ku nekk të ticc, topp xolam bu bon, bañ maa déggal. ¹³ Maa leen di dàqe ci réew mii, jëme réew mu ngeen xamul, seeni maam xamuñu ko, ngeen di fa jaamu guddeek bëccëg yeneen yàlla, ndax dootuma leen baaxe.”»

Yaakaar jeexul

¹⁴ «Waaw ay bés a ngi ñëw déy,» kàddug Aji Sax jee, «deesatul wax ne: “Giñ naa ko ci Aji Sax jiy dund te génnee bànni Israyil réewum Misra.” ¹⁵ Waaye dañu naan: “Giñ naa ko ci Aji Sax jiy dund, ki jële bànni Israyil réewum bëj-gànnar, te jële leen mboolem réew ya mu leen sàнке woon.” Maa leen di délloosi seen réew ma ma joxoon seeni maam.»

Kenn rëccul mbugal mi

¹⁶ «Maa ngii di woolu nappkat yu bare.» Kàddug Aji Sax jee. «Ñu napp ñii ba noppi ma woo rëbb yu bare, ñu rëbb leen ci kaw mboolem tund wu mag ak wu ndaw, ba ci bépp xar-xaru doj. ¹⁷ Samay bët a ngi ne jàkk déy ci seeni jëf. Dara umpu ma ci. Seeni ñaawtéef, dara rëccu ma ci. ¹⁸ Dama leen di jërka fey ñaari yoon seeni moy, ndax ñoo sobeel sama réew meek seen méddi tuur yu bon yi, feesal suuf sii ma séddoo seen yëf yu siblu yooyu.»

*Ñépp ay ràññeeji Aji Sax ji
Yeremeey wax*

¹⁹ Yaw Aji Sax ji may dooleel,
di ma feg, di ma làq bésub njàqare,
yaw la xeet yiy bawoo cati àddina,
fekksi la, naan:
«Caaxaani neen kay la sunuy maam baaxoo
woon,
xërëmi neen yu amul njariñ.

²⁰ Nit man naa sàkkal boppam ay yàlla?
Te duñuy yàlla sax!»

Yàllaay wax

²¹ «Moo tax maa ngii di leen xamal bii yoon,
ba ñu xam sama diisaayu loxook sama doole,
xam ne maay Aji Sax ji.»

17

Aji Sax ji sikk na Yuda

¹ «Bàkkaaruu Yuda lañu binde xaccug weñ
gu cat la di doj wu dègër.

Dees koo ñaas ci seen àlluway xol,
ñaas ko ci seen béjjéni sarxalukaay.

² Seeni doom sax di bàyyi xel seeni sarxalukaay
ak seen xer yi ñuy màggale tuurum Asera
fi ker garab yu naat yeek
kaw tund yu mag yi

³ ak kaw tund yi ci àll bi.
Seen alal ak seen denc yépp
laay joxe, ñu lèl ko,
booleek seen jaamookaay
ndax seen moy yi dajal réew mi.

⁴ Dingeen xañ seen bopp cér bi ma leen séddoon,
ma def leen seen jaami noon

ci réew mu ngeen xamul,
ndax merloo ngeen ma
mer mu dul fey mukk.»

Aji Sax jee jara yaakaar

⁵ Aji Sax ji dafa wax ne:
«Alkànde ñeel na ku yaakaar doom aadama
ak képp kuy doolewoo nit,
dèddu Aji Sax ji.

⁶ Day mel ni gajjub ndànd-foyofoy,
du gis ngëneel luy dikk!
Day dëkke màndiŋ mu wow koŋŋ,
suufas xorom su kenn dëkkul.

⁷ Waaye barke ñeel na ku wóolu Aji Sax ji,
yaakaar Aji Sax ji.

⁸ Day mel ni garab gu saxe wetu ndox,
lawal ay reenam ca wal ma,
ragalul tàngoor wu dikk,
xob ya di naat.
Du tiit atum maral,
du ñàkk meññeef.»

⁹ «Dara gënula dëng xelum nit,
laago la ci moom.

Ana ku ko mana xam?

¹⁰ Maay Aji Sax jiy seetlu xel,
natt ub xol,
di yool ku nekk jëfinam,
la yellook aŋam.

¹¹ Kuy jagoo alal ju lewul,
mooy picc mu toj lu mu nenul.
Kookooy tollu digg dooleem, alal ja dèddu,
mu mujje dof.»

Yeremeey wax

12 Sunu bérab bu sell bi,
mooy ngànguney daraja, daa masa kawé.
13 Yaw Aji Sax ji yaakaaru Israyil,
ku la wacc, torox;
ku la dëddu daa repp.
Moo wacc Aji Sax ji, bētu ndox miy dund.

Yeremi ñaan na Yàlla wall

14 Éy Aji Sax ji, faj ma, ma faju;
musal ma, ma mucc,
samag cant, yaw a.
15 Ñu ngii naa ma:
«Ana la Aji Sax ji waxoon?
Na dikk boog!»
16 Man de, bañuma laa sàmmal, topp la;
bésub tiis it dagaanuma ko.
Yaw de xam nga ko.
Li ma wax it fi sa kanam la.
17 Bu ma teg tiitaange,
yaay sama rawtu bésub safaan.
18 Ngalla gâceelal ñi ma topp,
te bu ma gâceel;
yal nañu tiit, ñoom,
te man, ma baña tiit.
Rikk dikke leen bésub safaan,
rajaxe leen ñaari yoon.

Bésub Noflaay ñeel na Aji Sax ji

19 Aji Sax ji da maa wax ne ma: «Demal taxawi ca buntu Doomi réew mi, fa buurub Yuda di duggeek a génne. Te nga taxaw itam ca mboolem bunti Yerusalem ya ca des. 20 Nga ne leen: “Dégluleen kàddug Aji Sax ji, yeen buuri Yuda ak yeen waa Yuda gépp ak képp ku dëkk

Yerusalem, di jaare bunt yii. ²¹ Aji Sax ji dafa wax ne: Moytuleen seen bopp ba baña gàddu lenn bésusb Noflaay, di ko jaarale bunti Yerusalem. ²² Buleen génne seeni kër lenn bésusb Noflaay te buleen ci liggéey lenn. Waaye nangeen sellal bésusb Noflaay, muy la ma santoon seeni maam. ²³ Ndaxam dégluwñu ma, teewluwñu ma, xanaa të ticc, baña dégg, di gantal ndigal. ²⁴ Waaye su ngeen ma dégloo ba déglu ma, kàddug Aji Sax jee, baña gàddu lenn di jaare bunti dëkk bii bésusb Noflaay, xanaa di sellal bésusb Noflaay, bañ cee liggéey lenn, ²⁵ su boobaa buur yiy tooge jalub Daawuda, tey dawal watiir aki fas, ñook seeni kàngam, duñu noppee jaare bunti dëkk bii, feggook seeni kàngam. Waa Yudak waa Yerusalem it di jaare ci bunt yii, dëkk bi sax dàkk. ²⁶ Dees na bàyyikoo dëkki Yuda ak li wër Yerusalem ak diiwaanu Beñamin, ca suufu tundu waak kaw tund ya, ak ca diiwaanu Negew. Ñuy indi ci kër Aji Sax ji ay saraxi rendidóomal ak yeneen saraxi jur ak saraxu pepp ak cuuraay. Ñii di indi kër Aji Sax ji saraxi cant. ²⁷ Waaye su ngeen ma déggalul, baña sellal bésusb Noflaay, baña moytoo gàddu lenn, di jaare bunti Yerusalem bésusb Noflaay, su boobaa dinaa taal dëkk bi taal buy xoyom kəri Yerusalem yu yànj, te du fey.”»

18

Boroom njaq doon na misaal

¹ Kàddu gii dikkal na Yeremi, bawoo fa Aji Sax ji. Mu ne ko: ² «Dalal di dem ca tabaxkatu

njaq ba. Foofa laa lay dégtale sama kàddu.»
³ Ma daldi dem ba ca kër tabaxkatu njaq ba. Ma fekk ko muy liggéey ca tabaxukaayu njaqam.
⁴ Leeleeg ndab li tabaxkat biy tabaxe ban, yàqu ci loxoom, mu dellu defaraat ba mu baax ci moom.
⁵ Kàddug Aji Sax ji nag dikkal ma ne ma: ⁶ «Ni tabaxkatu njaq bii di def, dama koo manula def ak yeen, bànni Israyil?» Kàddug Aji Sax jee. «Ban bii déy, ni mu mel ci loxol tabaxkatu njaq bi, ni ngeen mel ci sama loxo, yeen bànni Israyil.
⁷ Leeg-leeg ma wax lu jëm ci aw xeet mbaa am réew, ne dinaa ko déjati, daaneel ko, tas ko,
⁸ xeet woowu tuub mbonam gi ma leen doon artoo, ma fomm musiba mi ma naroonna wacce ci seen kaw. ⁹ Leeleeg it ma wax lu jëm ci aw xeet mbaa am réew, ne dinaa ko tabax, jëmbat ko, ¹⁰ ba noppi ñu def lu ma ñaawlu, baña dégg sama kàddu. Su ko defee ma fomm lu baax la ma leen naroonna baaxe. ¹¹ Kon waxal boog waa Yuda ak waa Yerusalem ne leen: “Aji Sax ji dafa wax ne: Maa ngi nii di leen tabaxal musiba ci pexe mu ma leen di fexeel. Kon na ku nekk dëpp yoonam wu bon te jubbanti jikkoom aki jëfam.”
¹² Dañu naan: “Jarum ko, sunu xalaatu bopp lanuy topp, ku nekk të ticc di jëfe sa xel mu dëng.”»

Israyil fàtte na Aji Sax ji

¹³ Moo tax Aji Sax ji dafa wax ne:

«Laajteleen rekk ci xeet yi!

Ku ci masa dégg lu mel nii?

Lu ñaawa ñaaw la Israyil, janq ba, def!

¹⁴ Ku masa gis fu tawub yuur gedde mbartali Liban,

mbaa wal mu sedd ma cay wale fu sore ñiis?

¹⁵ Moona sama ñoñ fàtte nañu ma;
tuuri caaxaan, ñu taalal cuuraay,
te tuur yi di leen fakktal ci seeni yoon,
seen jaaruwaay ya woon,
di leen jaarale ñall yu kenn xàllul,

¹⁶ ba seenum réew gental,
di lu ñuy muslu fàww,
ku fa romb waaru, wëcc bopp.

¹⁷ Maay mel ni ngelawal penku, tasaare leen,
ñu daw seeni noon.
Gannaaw laa leen di won,
waaye du doon kanam,
keroog seen bésu ay.»

Fexeel nañu Yeremi

¹⁸ Ba mu ko defee, mu am ñu ne: «Aywaleen,
nu lalal Yeremi pexe. Ndax kat soxlawunu ko
ba di ci ñàkk dara: du njànglem sarxalkat, du
digley boroom xel te du waxyu bu yonent biral.
Nanu ko duural ba sànk ko te baña faale lenn ciy
waxam.»

¹⁹ Waaye yaw Aji Sax ji, teewlu ma
te déglu kàddug noon yi.

²⁰ Lu baax dees na ko feye lu bon a?
Moona gasal nañu ma am yeer, di ma tëru.
Bàyyil xel ba may taxaw fi sa kanam,
di leen tinul ngir nga moyale leen sa mer.

²¹ Kon nag bàyyil seeni doom ñu xiif ba dee,
jañax leen ci ñawkay saamar,
seeni jabar suul doom, suul jëkkër,
seeni góor loroo mbas,
seeni waxambaane daanoo xare.

²² Boo jekkee yebal gàngoor,

yal na yuux jibe seeni kër.

Ñoo gas um yeer, di ma rëbb,
làqal may fiir.

²³ Waaye yaw Aji Sax ji, xam nga mépp pexe
mu ñu may fexee bóome.

Bu leen jéggal seen ñaawtéef,
bul far seeni moy,
yal nañu nërmeelu fi sa kanam,
jëflanteel ak ñoom bi ngay mer.

19

Njaq la toj na

¹ Aji Sax ji dafa wax ne: «Demal ca tabaxkatu njaq ba, nga jëndi fa njaqu ban lu ndaw te ànd ak ñenn ci magi askan wi ak ñenn ci magi sarxalkat yi, ² te nga dem ba ca xuru Ben Inom, ca buntu Tojitu njaq ya, daldi fay yéene kàddu yi ma lay wax. ³ Danga naan: “Yeen buuri Yuda, yeen waa Yerusalem, dégluleen kàddug Aji Sax ji. Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Maa ngii di wàcce fi bii bérab, musiba muy buur noppi képp ku ci dégg.” ⁴ Li ko waral mooy dañu maa wacc, teddadil bérab bii, di fi taalal cuuraay yeneen yàlla yu ñu xamuloon, du ñoom, du seeni maam, du buuri Yuda. Te feesal nañu bérab bii deretu nit ñu deful dara. ⁵ Yékkatil nañu fi Baal tuur mi bérab jaamookaay, di ci lakk seeni doom ngir Baal, defal ko ko saraxi rendi-dóomal, te sanaanewma ko, waxuma ko, jaarul sax sama xel.

⁶ «Moo tax ay bés a ngii di ñëw,» kàddug Aji Sax jee, «su boobaa deesatul wooye bérab

bii Tofet mbaa xuru Ben Inom, xanaa xuru Bóomukaay. ⁷ Maay neenale fii pexem Yudak Yerusalem. Maa leen di tërale seen saamaru noon, ñi leen di tëru, tër leen; seeni néew, ma leele njanaaw ak rabi àll. ⁸ Maay def dëkk bi ab gent bu ñuy muslu, ku fi jaare waaru, di muslu ci seen mbugal yépp. ⁹ Maa leen di yàpploo seen doom yu góor ak yu jigéen, ku nekk di yàpp sa moroom ci biir njàqare, ndax gaw bu metti, bu leen seen noon yi leen di tëru di gaw.

¹⁰ «Gannaaw loolu nanga toj njaq lu ndaw li fi kanam ñi nga àndal, ¹¹ te nga ne leen: “Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Askan wii ak dëkk bii, ni ñuy toje njaq, ba deesatu ko mana defaraat, ni laa koy tojate. Tofet gii dees na fi rob ndax ñàkk fu ñu robe. ¹² Noonu laay def bérab bii,” kàddug Aji Sax jee, “ak ñi fi dëkk. Maay def dëkk bii ni Tofet. ¹³ Këri Yerusalem ak këri buuri Yuda dina fees ak sobe ni bérab bii di Tofet. Mooy mboolem kër yu ñu doon taalal cuuraay ca kaw taax ya ñeel biddiiw yépp, ak di fa tuural yeneen yàlla.”»

¹⁴ Gannaaw ba Yeremi walbatikoo Tofet, ga ko Aji Sax ji yebaloon mu waxi fa waxyu, dafa taxawi ca ètti kër Aji Sax ji, daldi wax ak mbooloo ma mépp. Mu ne leen: ¹⁵ «Aji Sax ji, Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: “Maa ngii di wacce ci kaw dëkk bii ak mboolem li ko wër, lépp luy musiba mu ma dige woon, ndax dangeena të ticc, baña dégg sama kàddu.”»

20

Tëj nañu Yeremi

¹ Ci kaw loolu, doomu Imer, Pasur, sarxalkat ba jiite woon saytub kër Yàlla ga, dégg Yeremi muy biral kàdduy waxyu yooyu. ² Ba mu ko defee Pasur dóorlu Yonent Yàlla Yeremi, jéng ko ca buntu kër Aji Sax ja féete kaw, te ñu dippee ko Beñamin. ³ Ca suba sa Pasur yiwee ko ca jéng ba. Yeremi ne ko: «Aji Sax ji tuddeetu la Pasur; Magor-Misabib (mu firi Tiitaange lu dajal) la la tudde. ⁴ Ndax Aji Sax ji dafa wax ne: “Maa ngii di la wàcceel tiitaange, yaak sa soppe yépp, seen saamaru noon daaneel leen, ngay gis; te Yuda gépp laay teg ci loxol buuru Babilon, ñii mu yóbbu leen ngàllo, ñee mu jam leen, ñu dee. ⁵ Maay joxe lépp luy alalu dëkk bii. Mboolem lu fiy njariñ, mboolem gànjar, mboolem denci buuri Yuda, dinaa ko teg ci seen loxol noon yi, ñu sèxëtoo, jël, yóbbu Babilon. ⁶ Yaw Pasur, yaak sa waa kër yépp ay duggi njaam ca Babilon. Babilon nga jëm te fa ngay dee, ñu rob la fa, yaak mboolem sa soppe ya nga daan wax ay waxyuy fen.”»

Yeremi ñaxtu na

⁷ Éy Aji Sax ji, naxtaan nga ma, ma naagu, nga nax ma, jaay ma doole, ba man ma.

Ñu ngi may kekku bés bu ne, ku ne di ma kókkali.

⁸ Saa yu ma waxee, damay xaacu, fitnaak salfaañoo ma tax di yuuxu. Kàddug Aji Sax jee may yóbbey xas aki saaga bés bu ne.

⁹ Su ma nee: «Xaaral ma fàtte ko, dootuma biral waxyu ci turam,»

sama xol bi mel nib taal
 bu tàkk, tàbbi sama biir yax yi;
 may jéema muutuwaale sa kàddu,
 te дума ko man.

¹⁰ Dégg naa ñaawlaate yu bare, ñu naan:

«Éey, Tiitaange-lu-dajal!
 Booleleen ko, boole rekk!»

Ñi ma séqal jàmm sax,
 di yeeru ma fakkastalu,
 naan: «Jombul mu juum, nu jekku ko,
 ba mana feyu.»

¹¹ Waaye Aji Sax jeek man, di ñeyi xare.

Moo tax ñi may tëru di tërëf, ba duñu daan,
 xanaa rus lool, ndax duñu baaxle;
 gacce gu yàgg lay doon te du fey.

¹² Aji Sax ji Boroom gàngoor yi, yaw miy nattu
 ku jub,

di gis xel ak xol,
 may ma, ma gis ni nga leen di feye;
 yaw de laa diis sama mbir.

¹³ Woyleen Aji Sax ji,
 màggal-leen Aji Sax ji!
 Mooy xettli néew-ji-doole
 ci dooley ku bon.

¹⁴ Alkute ñeel na bés ba ma juddoo,
 bés ba ma saa ndey juree,
 yàlla bumu barkeel.

¹⁵ Alkute ñeel na ka ko yegge baay,
 ne ko: «Sa soxna am na doom ju góor,»
 ba tax baay béga bég.

¹⁶ Yal na kooku mel ni dëkk,

yi Aji Sax ji tas te yërëmu leen!
 Yal na dégg yuuxi suba teel
 ak xaacuy xarey njolloor.

¹⁷ Moo ma reyul ci sama biiru ndey,
 ma bàmmeloo sama ndey,
 te du wasin mukk.

¹⁸ Ana lu ma doon génne ca biiram,
 di daj coonooku tiis,
 mujje gâce?

21

Jéllub Yerusalem jubsì na

¹ Kàddu dikkaloon na Yeremi, bàyyikoo fa Aji Sax ji. Mooy ba buur Cedesyas yebalee ca moom, Pasur doomu Malkiya, mook sarxalkat ba ñuy wax Cefaña doomu Maaseya. Mu ne ko: ² «Ngalla seetal nu ci Aji Sax ji, ndax Nabukodonosor buuru Babilon mu ngi nuy song xare. Jombul Aji Sax ji defaatal nu lenn ciy kéemaanam ba mu dellu gannaaw.» ³ Yeremi nag ne leen: «Waxleen Cedesyas ne ko: ⁴ “Aji Sax ji, Yàllay Israyil dafa wax ne: Seen dooley xare ji ngeen yor, di xeexeek ñi ci biti, di buuru Babilon ak waa Babilon ñi leen gaw, maa ngii di ko walbati, dajale ko ci biir dëkk bii. ⁵ Man mii maay xareek yeen, won leen sama doole ak sama diisaayu loxo, xadaru, dikke leen mer mu réya réy. ⁶ Maay fàdd lu dëkk ci dëkk bii, nit ak mala bokk loroo mbas mu réy. ⁷ Gannaaw loolu nag,” kàddug Aji Sax jee, “Cedesyas buurub Yuda, aki jawriñam ak askan week ñi des ci dëkk bii te rëcce ci mbas meek xare beek xiif bi, maa leen

di teg ci loxol Nabukodonosor buuru Babilon, ak seen loxol noon, ak loxol ñi leen di wuta rey. Dina leen leel ñaw kay saamar. Du leen baal, du ñeeblu, du yërëm.”

⁸ «Te itam nga wax askan wii ne leen: “Aji Sax ji dafa wax ne: Maa ngii di teg fi seen kanam yoonu dund ak yoonu ndee. ⁹ Ku toog ci dëkk bii, dinga deeye xare mbaa xiif mbaa mbas. Ku génng jébbal boppam waa Babilon ñi leen gaw nag dinga dund, bakkanam di yoolu xareem. ¹⁰ Jógal naa dëkk bii déy, te loraange laa leen naral waaye du jàmm.” Kàddug Aji Sax jee. “Ci loxol buuru Babilon laa koy teg, mu jafal ko, lakk.”»

Xibaar ñeel na waa kër buur

¹¹ «Te it waxal waa kër buurub Yuda ne leen: “Dégluleen kàddug Aji Sax ji!

¹² Yeen waa kër Daawuda,
Aji Sax ji dafa wax ne:
Àtte yoon, deeleen ko xëye,
di xettli ki ñu xañ dëgg
ci ki koy néewal doole,
balaa sama mer ne jippét,
di tàkk te deesu ko mana fey
ndax seen jëf ju bon.

¹³ Yeen ñi jataayoo xur wi,
yeen ñi ci kaw doj wu tell wi, maa ngii fi seen
kaw.”

Kàddug Aji Sax jee.
“Yeen ñi naa: ‘Ku nu manal dara?
Ku jote sunu biiri rawtu?’

¹⁴ maa leen di dikke seen aña jëf.”
Kàddug Aji Sax jee.

“Maay jafal sawara, lakk seen gott bi,
mu xoyom lépp lu leen wër.”»

22

¹ Aji Sax ji dafa wax ne: «Demal kër buurub Yuda, nga jottli fa kàddu gii. ² Danga naan: “Dégluleen kàddug Aji Sax ji, yaw buurub Yuda mi toog ci jalub Daawuda, yaak say jawriñ ak sa nit ñiy jaare yii bunt. ³ Aji Sax ji dafa wax ne: Deeleen jëfe dëgg ak yoon, di xettli ku ñu xañ dëgg ci ki koy néewal doole. Ab doxandéem, ab jirim akub jëtun, buleen leen lor, buleen leen fitnaal. Deretu jaambur bu deful dara it, buleen ko tuur ci bii bérab. ⁴ Su ngeen jëfee ba jëfe santaane bii déy, buur du noppee dugge yii bunt, di toogal Buur Daawuda fi jalam, di dawal watiir aki fas, ànd ak seeni jawriñ ak seeni nit. ⁵ Waaye su ngeen dégluwul sama santaane yii, giñ naa ko ci man mii,” kàddug Aji Sax jee, “ab gent rekk la gii kër di doon!”»

⁶ Aji Sax ji déy dafa wax ci mbirum kër buurub Yuda ne:

«Yaay sama àllub Galàdd,
sama collu tundu Liban,
waaye déy, maa lay def ni màndiñ,
ngay dëkk yu kenn dëkkul.

⁷ Maa lay beralal yàqkat
yu fàggu seeni gannaay,
dàjji sa tànnéefi banti seedar,
sànni ca sawara sa.

⁸ «Doxandéem yu bare dinañu jaare dëkk bii,
di laajte ci seen biir naan: “Ana lu waral Aji Sax
ji def nii bii dëkk bu mag?” ⁹ Su ko defee ñu ne

leen: “Xanaa li ñu fecci seen kóllërey Yàlla Aji Sax ji, di sujjóotal yeneen yàlla, di leen jaamu.”»

Lu jëm ci Salum buurub Yuda

¹⁰ Buleen jooy buur Yosya mi dee,
buleen ko ñaawlul,
jooyleena jooy buur Salum miy dem,
te du délseeti,
ba gis réewum juddoom.

¹¹ Aji Sax ji kat dafa wax ci mbirum buurub Yuda, Salum mi wuutu baayam Yosya te bàyyikoo fii. Mu ne: «Du fi délseeti mukk.
¹² Waaye fa ñu ko yóbbu ngàllo, fa lay deeye. Réew mii, du ko gisati mukk.»

Lu jëm ci Yowakim, kuutaayu Buur Yosya

¹³ Wóoy ngalla kiy tabax këram te seetu ci njekk,
di teg taaxi kawam te seetu ci yoon,
liggéeyloo moroomam ci dara,
feyu kow ñaqam.

¹⁴ Mu ngi naan: «Maay tabax kër gu yaa,
taaxi kaw ya yàmblañ.
Ma bënn ay palanteer,
tafal kër gi banti seedar,
diw ko ba mu xonq curr.

¹⁵ «Ëpplante banti seedar da laa def buur?
Sa baay daawul lekk ak a naan?
Teewu koo jëfe dëgg ak yoon,
muy njiglaayam.

¹⁶ Da daan sàmm àqu ku ñàkk ak ku néew doole,
muy njiglaay.
Du looloo di xam maay kan?»
Kàddug Aji Sax jee.

17 «Yaw xooloo,
xalaatoo lu moy loo jariñoò,
ak noo tuure deretu jaamburu Yàlla,
di fitnaale ak a lore?»

18 Moo tax Aji Sax ji wax ci mbirum buurub Yuda,
Yowakim doomu Yosya, ne:
«Kenn du ko jooy ca mbokkam mu góor mbaa
mu jigéen,
naan: “Wóoy ngalla nun, bokk yi!”
Kenn du ko jooy,
naan: “Wóoy, sang ba, wóoy kilifa ga!”

19 Robu mbaam-sëf lees koy rob:
diri génne Yerusalem,
sànni ca biti.»

Yeremi yégle na fitnay Yerusalem

20 Aji Sax ji nee: «Yeen waa Yerusalem,
yéegileen tundi Libañ, yuuxu.
Àddooleen fa Basan, xaacu,
te yuuxoo fa Abarim,
nde seen soppe yépp a rajaxoo!»

21 «Waxoon naa leen ko ba ngeen di am jàmm,
ngeen ne: “Dégluwnu!”
Noonu ngeen jàppoo ba ngeen di ndaw ba tey,
masuleen maa déggal!

22 Ngelaw dina sàmm seeni sàmm, sànk leen,
seeni soppe duggi njaam,
ba ngeen rus, torox
ndax seen gépp mbon.

23 «Yaw mi tooge Liban* ,
def um tàgg sa garabi seedar,
éy bu la mitit dikkalee,
nirook mititu mat,
ndaw binni yu réy!»

Lu jëm ci Kooña doomu Yowakim

24 Mu ne: «Giñ naa ko ci man miy dund,»
kàddug Aji Sax jee, «yaw buurub Yuda, Kooña†
doomu Yowakim, soo doon jaarob torlukaay ci
sama ndijoor it, fa laa lay foqatee, 25 teg la
ci loxol ñi lay tëru te nga ragal leen; muy
Nabukodonosor buuru Babilon aki xarekatam.
26 Maa lay xalab, yaak sa ndey ji la jur, jëme
meneen réew mu ngeen juddoowul, te fa ngeen
di deeye.

27 Réew mi ngeen namma délsi, dungen fi
délseeti.»

28 Nee ñu: «Waa jii Kooña da di njaq lu toj lu
jarul daraa?

Am da di xottu ndab lu kenn buggul?
Lu waral ñu di ko sànni, mooki doomam,
xalab leen biir réew mu ñu xamul?»

29 Éy waa réew mi, waa réew mee, waa réew mi,
dégluleen Kàddug Aji Sax ji!

30 Aji Sax ji dafa wax ne:
«Bindleen ne waa jii amul doom!
Du baaxle cig dundam,
nde kenn ci geñoom du tekki,

* 22:23 22.23 Liban man naa doon misaalu Yerusalem. Seetal
ci 1.Buur ya 7.2. † 22:24 22.24 Kooña turu gàttalu Yowakin la.
Seetal ci 2.Buur ya 24.8-17.

ba tooge jalub Daawuda,
di jiiteeti fi Yuda.

23

Sàmm bu baax aye na

¹ «Wóoy ngalla sàmm yiy sànk ak a tasaare sama gétt gi.» Kàddug Aji Sax jee. ² Moo tax Aji Sax ji Yàllay Israyil wax ci sàmm yiy sàmm ñoñam ne: «Yeena tasaare sama gétt gi, dàq leen, te taxawuwleen leen. Kon maa ngii di leen taxawoo mbugal, yoole leen seen jëf ju bon.» Kàddug Aji Sax jee. ³ «Man nag, sama ndesu gétt, maa leen di dajalee mboolem réew yi ma leen dàqoon, jëme; te maa leen di délloosi seen parlu, ñu meññ ba yokku. ⁴ Dinaa leen taxawalal ay sàmm yu leen di sàmm ba dootuñu tiit, dootuñu jàq, dootuñu wuute.» Kàddug Aji Sax jee.

⁵ «Ay bés a ngi ñëw,» kàddug Aji Sax jee,
«maay jebbil Daawuda njebbitu njekk,
mu falu di buur bu xelu,
di jëfe njub ak njekk ci réew mi.

⁶ Ay jantam Yuda dina texe,
Israyil dëkke kaaraange,
te dees na ko tudde nii:
“Aji Sax ji sunu njekk.”

⁷ «Moo tax ay bés a ngii di ñëw,» kàddug Aji Sax jee, «deesatul wax ne: “Giñ naa ko ci Aji Sax jiy dund te génnee bànni Israyil ca réewum Misra.” ⁸ Xanaa dañu naan: “Giñ naa ko ci Aji Sax jiy dund te génnee askanu Israyil réewum bëj-gàннаar, génnee leen mboolem réew ya mu

leen sàнкеji woon.” Su ko defee ñu dèkkewaatan seen suufas bopp.»

Kàddu jógal na yonenti caaxaan

⁹ Mu jëm ci yonent yi:

Sama bopp a ubu ràpp, sama xol jeex,
sama yax yépp ne yalax,
ma mel ni ku biiñ man,
ba mu màndi
ndax Aji Sax ji ak kàddoom yu sell.

¹⁰ Ay jaalookat la réew mi fees déy,
alkànde déy a waral réew mi maral,
parluy màndiñ mi wowal.

Seeni xél loraange la,
seenug njàmbaar di naka-su-dul-noona.

Yàllaay wax

¹¹ «Te it yonent ak sarxalkat ñoo bokk yàqu,
sama biir kër sax gis naa ci seenug mbon.»
Kàddug Aji Sax jee.

¹² «Moo leen tax di tarxiise seenu yoon,
tàbbi lëndëm, fëlëñu.
Maa leen di wàcceel musiba déy
ca seen atum mbugal.»
Kàddug Aji Sax jee.

¹³ «Ca yonenti Samari it laa gis njekkar,
ñuy waxe waxyuy Baal tuur mi,
di réeral Israyil, sama ñoñ.

¹⁴ Waaye yonenti Yerusalem laa gisal lu yées:
ñuy jaaloo, di wéye ay fen,
di dooleel defkatu lu bon,
ba kenn dèdduwul mbonam.
Ñoom ñépp di ma niru waa Sodom,
waa Yerusalem it ni waa Gomor.»

15 Moo tax Aji Sax ji Boroom gàngoor yi wax lii ci mbirum yonent yi:
 «Maa ngii di leen leelsi njàqarey xeme,
 nàndal leen tookey mbugal,
 nde fi yonenti Yerusalem la yàqute tukkee,
 ba law ci réew mi mépp.»

16 Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax ne:
 «Buleen déglu yonent yi leen di wax ay waxyu;
 cóolóoli neen lañu leen di naxe,
 di fent ay peeñu, di wax ay waxyu,
 te du kàddug Aji Sax ji.

17 Ñi ma teddadil lañuy waxa wax,
 naan leen Aji Sax ji déy nee:
 “Jàmm ngeen di am.”
 Képp ku topp sa xelum déggadi,
 ñu ne ko: “Musiba du la dab mukk.”

18 «Waaye ana ku ci teewe woon jataayu Aji Sax
 ji?

Ku ci fekke, ba dégg kàddoom?
 Ku ci teewlu kàddoom, ba dégg ko?

19 Ngélénu Aji Sax jaa ngoog,
 sànjam fettax na,
 dig callweer,
 callweeral boppu ku bon.

20 Merum Aji Sax ji du giif,
 te deful ba sottal li mu nar.
 Fan yu mujj yii, ngeen am ci lu leer.

21 Yebaluma yonent yii,
 ñoom ñuy daw di yégle!
 Waxumaak ñoom,
 ñoom ñuy jottli waxyu!

²² Su ñu teewe woon sama jataay sax,
mana dégtal sama ñoñ samay kàddu,
ba waññee leen seen yoonu mbon
ak seen jëfi mbon.

²³ Xanaa du maay Yàlla?»

Kàddug Aji Sax jee.

«Fu jegeek fu sore, du maay Yàlla?

²⁴ Ku mana làqoo làquwaay,
ba дума ko gis?»

Kàddug Aji Sax jee.

«Xanaa du asamaan ak suuf,
maa ko fees?»

Kàddug Aji Sax jee.

²⁵ «Dégg naa kàdduy waxyu yi yonent yooyuy
waxe ci sama tur ay fen, naan gént nañu lii, gént
nañu lee. ²⁶ Fan la yonenti fen-kat yii àppal seeni
xalaat, di wax waxyuy naxe yu ñu fental seen
bopp? ²⁷ Seen gént yi ñuy nettalante, nammuñu
ci lu moy sama ñoñ fàtte ma, ni ma seeni maam
fàttee woon ndax Baal tuur mi. ²⁸ Yonent bu
ci am gént, na nettali géntam, waaye ku ci am
sama kàddu, na ko àddoo, na ma ko waxe. Ana
ñax akum pepp?» Kàddug Aji Sax jee. ²⁹ «Sama
kàddu déy, daa mel ni sawara,» kàddug Aji Sax
jee, «mbaa saddu, di falaxew doj! ³⁰ Moo tax maa
ngii ci kaw yonent yi.» Kàddug Aji Sax jee. «Ñu
ngi sàccante samay kàddu. ³¹ Maa ngii ci kaw
yonent yi.» Kàddug Aji Sax jee. «Ñu ngi mbel-
mbeli naan: “Kàddoo ngi.” ³² Maa ngii ci kaw
ñiy waxe waxyuy génti caaxaan.» Kàddug Aji
Sax jee. «Ñu ngi nettali seeni gént, bay waññi
sama ñoñ, ndax seen fen yu jéggi dayo, te man

de yebaluma leen, santuma leen dara. Amaluñu askan wii benn njariñ.» Kàddug Aji Sax jee.

Yéeneb Aji Sax ji du ab yen

³³ Aji Sax ji ne Yeremi: «Su la askan wii laajee mbaa ab yonent mbaa ab sarxalkat ne la: “Ana yéeneb waxyu bi la Aji Sax ji yóbbante?” Nga wax leen ne leen: “Yeenay yen bi te dinaa leen yenniku.»» Kàddug Aji Sax jee. ³⁴ «Te muy yonent, muy sarxalkat mbaa kenn ci askan wi, ku ci ne: “Yéeneb waxyu bii la ma Aji Sax ji yóbbante ci yeen,” maay dikke mbugal kooku mook waa këram. ³⁵ Li ku nekk wara laaj moroomam mbaa mbokkam kay mooy: “Lu Aji Sax ji tontu?” mbaa “Lu Aji Sax ji wax?” ³⁶ Waaye yéeneb waxyu bu Aji Sax ji, buleen ko fi tuddati. Jooju wax déy, yenu boroom lay doon. Ndax dangeena been sunu kàddug Yàlla, Yàlla Aji Sax jiy dund, Boroom gàngoori xare yi. ³⁷ Li nit kiy laaj ab yonent mooy: “Ana lu Aji Sax ji tontu? Ana lu Aji Sax ji wax?” ³⁸ Bu ngeen dee tudd ab yéeneb waxyub Aji Sax ji, te ma yónnee ci yeen, ne leen buleen di tudd ab yéeneb Aji Sax ji, su boobaa Aji Sax ji dafa wax ne: ³⁹ Maa leen di yenu déy, xalab leen, yeen ak dëkk bii ma leen joxoon, yeen ak seeni maam, ba ngeen sore ma. ⁴⁰ Te maa leen di teg toroxte gu sax dàkk, ak gâce gu sax dàkk te du fey.»

24

Li ñaari dàmbi figg di misaal

¹ Gannaaw gi Nabukodonosor buuru Babilon toxal na buurub Yuda Yekoña* doomu Yowakim, yóbbu ko Babilon, mook kàngami Yudak liggéeykati xarala yaak liggéeykati weñ ya. Ba loolu amee Aji Sax ji am lu mu ma won: da maa jekki gis ñaari dàmbi figg yu tege fi kanam kër Aji Sax ji. ² Genn dàmb gi di figg ju baaxa baax, mel ni witt mu jëkk. Dàmb gi ci des di figg ju bona bon, ju kenn dul lekk ndax bon.

³ Aji Sax ji wax ma ne ma: «Yeremi, loo gis?» Ma ne ko: «Xanaa ay figg. Figg ju baax ji nag baax na lool, waaye ju bon ji daa bona bon, ba kenn du ko lekk ndax bon.»

⁴ Kàddug Aji Sax ji nag dikkal ma, ne ma: ⁵ «Aji Sax ji Yàllay Israyil dafa wax ne: Ni figg jii baaxe, ni laay geesoo mbaax ngàllog Yuda gi ma yebale bérab bii, jëme leen réewum Babilon. ⁶ Maa leen di toppe bētu mbaax, ba délloosi leen ci réew mii. Maa leen di defar te дума leen daaneel; jëmbat leen te дума leen buddi. ⁷ Maa leen di may coobarey xam ma, te xam ne maay Aji Sax ji, ba ñu doon sama ñoñu bopp, man ma doon seen Yàlla. Dinañu délseek seen léppi xol ci man déy!»

⁸ Waaye Aji Sax ji déy dafa wax ne: «Ni figg jii bone, ba kenn manu koo lekk ndax bon, ni laay def Cedesyas buurub Yuda aki kàngamam ak ndesu Yerusalem. Muy ñi des ci réew mi, di ña toxuji Misra. ⁹ Maa leen di def ñu jara seexlu, di musibay mboolem réewi àddina, ba fépp fu ma leen sànni, seen tur di fa saaga te kuy lééboo

---

* **24:1** 24.1 Yekoña ak Yowakin kenn ki la.

ak kuy kókkalee mbaa ngay móoloo, ñoom ngay tudd. ¹⁰ Maay yebal saamar fi seen kaw ak xiif ak mbas, ba ñu raaf fi kaw suuf si ma leen joxoon, ñook seeni maam.»

25

Ab tēnkub waxyoo ngi

¹ Kàddu gii dikkal na Yeremi, jēm ci waa Yuda gépp, ci ñeenteelu atu nguurug doomu Yosya Yowakim, buurub Yuda. Mu yemook at mi jëkk ci nguurug Nabukodonosor buuru Babilon.

² Yonent Yàlla Yeremi daa wax ak waa Yuda gépp ak waa Yerusalem gépp, ne leen:

³ Li ko dale fukkeelu at ak ñett ci nguurug doomu Amon, Yosya buurub Yuda, ba tey jii, di ñaar fukki at ak ñett, kàddug Aji Sax jaa ngi may dikkal, ma di leen ko jottli te tàyyiwma, waaye dégluwleen. ⁴ Aji Sax ji yónnee leen mboolem jaamam ñiy yonent yi. Yónni na leen ay yooni yoon. Waaye dégluwleen, teewluwleen. ⁵ Mu ne leen: «Na ku nekk ci yeen dëpp jëfinam ju bon ak jëfam ju bon, ba mana dëkke réew mi leen Aji Sax ji jox naka jekk, yeen ak seeni maam, ba fàww, ⁶ te buleen topp yeneen yàlla, di leen jaamook a sujjóotal; buleen ma merloo ndax yëfi neen yu ngeen sàkke seeni loxo. Su boobaa дума leen teg musiba. ⁷ Waaye dégluwleen ma». Kàddug Aji Sax jee. Mu ne: «Yeena ma merlook ak yëf yu ngeen sàkke seeni loxo, muy seen musiba.»

⁸ Moo tax Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi wax ne: «Gannaaw dégluwleen samay kàddu,

⁹ maa ngii di yónnee, jëli mboolem làngi bëj-gànnaar.» Kàddug Aji Sax jee. «Maay yónnee it ca Nabukodonosor buuru Babilon mi ci samag curga, daldi leen boole indi ci kaw réew mii ak ñi ci biiram ak mboolem xeet yi ko séq. Maa leen di faagaagal, gentel leen gent bu sax dàkk bu ñuy muslu. ¹⁰ Te muy kàddug mbégte di kàddug bannex, di kàddug boroom séet akub séetam, di wolukaay bu fiy jib mbaa leer gu ñuy niitoo, lépp maa ko fiy boole tukkal. ¹¹ Réew mii mépp ay gentel, def ndànd-foyfoy, xeet yii yépp di surgawu buuru Babilon diiru juróom ñaar fukki at.

¹² «Su ko defee bu juróom ñaar fukki at yi matee, ma doora dikkal Babilon ak buuram ndax seeni ñaawtéef.» Kàddug Aji Sax jee. «Maay gentel réewum Babilon ba fàww. ¹³ Maay wacceel réew mii mboolem kàddu yi ma ko rëbbe woon, te ñu bind ko ci téere bii, Yeremi jottli xeet yépp waxyu bi.

¹⁴ «Ñoom waa Babilon it déy, dinañu surgawu ay xeet yu giir ak ay buur yu mag. Maa leen di fey seen aña jëf ju bon.»

Kàddug waxyu dal na xeet yi

(Saar 25.15-38)

¹⁵ Aji Sax ji Yàllay Israyil déy da maa wax ne ma: «Am kaasu biiñ bii ci sama loxo, di misaal kaasu mbugal, te nga nàndal ci mboolem xeet yi ma lay yebal, ¹⁶ ñu naan, tërëf, di say ndax aaytéefu saamar laay yebal fi seen biir.»

¹⁷ Ma daldi jële kaas bi ci loxol Aji Sax ji, nàndal ci mboolem xeet yi mu ma yebal. ¹⁸ Ma

nàndal waa Yerusalem ak dëkki Yuda ak seeni buur ak seeni kàngam ngir gental fépp, muy ndànd-foyofoyo bu ñuy muslu, di ko móoloo ba sunu jonni yállay tey.

¹⁹ Firawna buuru Misra it nàndal naa ko ca, mooki surgaam aki kàngamam ak waa réewam, ²⁰ ak mboolem xeeti njaxasaan yi ci seen biir, ak mboolem buuri réewum Ucc, ak mboolem buuri réewum Filisteen ña féete Askalon ak Gasa ak Ekkron ak la des ca Asdodd. ²¹ Ma boole ca nàndal Edomeen ñaak Mowabeen ñaak Amoneen ña, ²² ak mboolem buuri Tir ak mboolem buuri Sidon ak buuri dun ya ca wàllaa géej, ²³ ba ca waa Dedan ak Tema ak Bus ak mboolem ñiy wat seen peggu kawaru bopp, ²⁴ ak mboolem buuri Arabi ak mboolem buuri xeeti njaxasaan yi dëkke màndiñ mi, ²⁵ ak mboolem buuri Simri ak buuri Elam ak mboolem buuri Medd, ²⁶ boole ca mboolem buuri bëj-gànaar, ñu jegeek ñu sore. Ma nàndal leen ñoom ñépp, ba réewi àddina yi ci kaw suuf yépp daj. Buurub Sesag* topp ci ñoom, naan.

²⁷ Aji Sax ji nag ne: «Wax leen ne leen: “Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi, Yállay Israyil dafa wax ne: Naanleen ba màndi, di waccu, fëlëñu, tée jóg ndax saamar bi may yebal fi seen biir.” ²⁸ Waaye su ñu bañee naan ci kaas bi nga leen tàllal nag, nga wax leen ne leen: “Aji Sax ji dafa wax ne: Dingen naan ba naanaato! ²⁹ Te kat dëkk bii ñu ma tudde sax, maa ngi koy tàmbalee musibaal. Kon yeen, nu ngeen mana fexee ba mucc? Dungen mucc moos, ndax saamar laay

---

* **25:26** 25.26 Sesag turu kumpa la, di Babilon ba tey.

wool mboolem ku dëkke àddina.”» Kàddug Aji Sax jee, Boroom gàngoori xare yi.

³⁰ Aji Sax ji teg ci ne ma: «Yaw nag, jottli leen mboolem kàdduy waxyu yooyu. Te nga ne leen: Aji Sax jeey yëmmoo fa kaw ni gaynde, fa màkkaanam mu sell ma lay àddoo, ɲara ɲar ci kaw déndu suufam, xaacu xaacuy dërkati reseñ†, di ko gëdde mboolem waa àddina,
³¹ riir ma àkki cati àddina, ngir layoob Aji Sax jeek xeet yi, moom miy àtte mboolem boroom bakkan, ñu bon ñi, mu jébbal saamar.»
Kàddug Aji Sax jee.

³² Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax ne: «Musibaa ngii, di lawal wii xeet ba ca wee, ngélén lu réy a jollee cati àddina.»

³³ Bésuub keroog nag ñi Aji Sax ji fàdd, fu ne lañuy tëdd ci àddina, cat ba cat. Deesu leen jooy, deesu leen for, deesu leen rob. Ni neefare jonkan lañuy wetaroo ci kaw suuf si.

³⁴ Yeen sàmmi askan wi, serleen, yuuxuleen; yeen boroom gétt gi, xëppooleen suuf, ñaawloo; seen bésuub rendikat taxaw na, te dees na leen tasaare, ngeen daanu, rajaxoo ni njaqal tànnéef.

³⁵ Rawtu day réer sàmmi askan wi, làquwaay réer boroomi gétt yooyu.

---

† 25:30 25.30 dërkati reseñ yi ñuy wax fii, seeni tànk lañu daan dëre reseñ, te bu ñu tollu waan ci dër reseñ, dañuy woyaaale.

³⁶ Yuuxi sàmm yaa ngoogu,
jooyi boroom gétt yaa,
Aji Sax jeey foom seeni parlu.

³⁷ Merum Aji Sax ju réy ji
selawal na tooli jàmm ya.

³⁸ Gaynde wacc na geeram,
seen réew ma di ndànd-foyfoy,
ndax saamaru notkat bi
ak tangooru sànjum Aji Sax ji.

Yeremi dugg na coono

26

(Saar 26—45)

Ñu ngi tëru Yeremi

¹ Ba doomu Yosya, Yowakim buurub Yuda di doora falu, kàddu gii dikkaloon na Yeremi, bàyyikoo fa Aji Sax ji. Mu ne: ² «Aji Sax ji dafa wax ne: Dangay taxawi ca biir èttu kër Aji Sax ji. Nga wax ak mboolem waa dëkki Yuda yiy jaamusi ci kër Aji Sax ji. Mboolem kàddu yi ma lay yóbbante ci ñoom, bu ci wacc baat. ³ Jombul ñu dégg, ba ku nekk dëpp yoonam wu bon. Su ko defee ma fomm musiba, mi ma leen di waajal ndax seen jëf ju bon. ⁴ Nga wax leen ne leen: “Aji Sax ji dafa wax ne: Su ngeen ma déggalul, toppuleen yoon wi ma leen rëddal, ⁵ dégguleen sama kàdduy jaam ñiy yonent yi may yónni ci yeen ay yooni yoon, ngeen tée dégg, ⁶ su boobaa maay def kër Yàlla gii, na ma def ga woon ca Silo, te dëkk bii maa koy def lu mboolem xeeti àddina di tudd, di ko móoloo.”»

⁷ Ba mu ko defee sarxalkat yaak yonent yaak mbooloo ma mépp dégg Yeremi di wax kàddu yooyu ca biir kër Aji Sax ji. ⁸ Naka la Yeremi wax ba sottal mboolem la ko Aji Sax ji santoon mu jottli ko mbooloo ma mépp, sarxalkat yaak yonent yaak mbooloo ma mépp ànd jàpp ko, ne ko: «Yaw, dee rekk mooy sab àtte! ⁹ Ana lu waral ngay biral waxyu ci turu Aji Sax ji, naan kër Yàlla gii dina tas, mel ni ga woon ca Silo, te dëkk bii day tas, kenn du fi des?» Mbooloo ma mépp nag sam Yeremi ca biir kër Aji Sax ji. ¹⁰ Kàngami Yuda dégg mbir ma, bàyyikoo kër buur, daldi yéegi ba kër Aji Sax ji. Ñu féncoo ca buntu kër Aji Sax ji ñuy wax bunt bu Bees ba. ¹¹ Sarxalkat yaak yonent ya wax kàngam yaak mbooloo ma mépp, ne leen: «Waa jii, dee mooy àtteem, ndax moo biral waxyu, di rëbb sunu dëkk bii. Yeena ko déggal seen bopp.»

¹² Ci kaw loolu Yeremi wax ak kàngam yépp ak mbooloo ma mépp, ne leen: «Aji Sax jee ma yebal ngir ma biral waxyu, rëbb kër gii ak dëkk bii, te mooy kàddu yi ngeen dégg yépp. ¹³ Léegi nag rafetal-leen seeni jéfin ak seeni jéf te déggal seen Yàlla Aji Sax ji. Su ko defee Aji Sax ji fomm musiba mi mu leen dogaloon. ¹⁴ Man nag maa ngii ci seen loxo! Lu ngeen xalaat ne moo gën te war ci man rekk, defleen! ¹⁵ Xamleen xéll rekk ne su ngeen ma reyee, bakkanu ku deful dara ngeen gàddu, yeen ak dëkk beek ñi ko dëkke, ndax ci lu wér Aji Sax jee ma yebal ci yeen, ngir ma yegge leen mboolem kàddu yii.» ¹⁶ Ba loolu amee kàngam yaak mbooloo ma mépp wax ak

sarxalkat yaak yonent ya, ne leen: «Waa jii kay àtteb dee warul ci moom, ndax ci sunu turu Yàlla Aji Sax ji la nu waxal.» ¹⁷ Ci biir loolu ñenn ci magi réew mi jóg, wax ak mbooloo ma fa daje mépp, ne leen: ¹⁸ «Ku ñuy wax Mise, dëkk Moreset, doon na biral waxyu ca jamonoy Esekiya buurub Yuda. Daa waxoon waa Yuda gépp ne leen: “Aji Sax ji Boroom gàngooru xare yi dafa wax ne:

Dees na gàbb Siyon nib tool,

Yerusalem diy tojit, jale;

tundu kërug jaamookaay baay doon gajj bu kawe.”

¹⁹ «Ndax tax na Esekiya buurub Yuda mbaa kenn ci waa Yuda reylu ko? Du Buur Esekiya daa wormaal Aji Sax ji, tinu ko, ba Aji Sax ji fomm musiba mi mu leen dogaloon? Nun nag musiba mu réy lanu nara indil sunu bopp.»

Yowakim reylu na ab yonent

²⁰ Ci jamono yooyu amoon na keneen ku doon biral waxyu ci turu Aji Sax ji. Muy Uri ma dëkk Kiryaat Yarim, di doomu Semaya. Uri doon biral waxyu, di rëbb dëkk baak réew ma, bokk ak Yeremi genn kàddu gi. ²¹ Buur Yowakim dégg ay kàddoom, mook mboolemi dagam ak kàngamam yépp. Ba mu ko defee Buur di ko wuta reylu, Uri yég ko, tiit, daw làquji Misra. ²² Buur Yowakim yebal ku ñuy wax Elnatan doomu Agbor ca Misra, mu ànd faak ñeneen. ²³ Ñu jëleji Uri ca Misra, yót ko Buur Yowakim, mu jam ko, sànni néewam ca armeelu baadoolo ya.

²⁴ Yeremi nag daa làqoo Ayikam doomu Safan, mu aar ko, ba tàbbiwul ci loxol askan wi, ñu rey ko.

27

Yeremi misaal na kilifteefu Babilon

¹ Ba doomu Yosya, Cedesyas* buurub Yuda di doora falu, kàddu gii dikkaloon na Yeremi, bàyyikoo fa Aji Sax ji. ² Aji Sax ji da ne ma: «Sàkkalal sa bopp ay der ak yeti ràngaru yëkk, nga boole lépp teg ci sa ndodd; ³ ba noppi nga yónnee yet yi buurub Edom ak buuru Mowab ak buurub Amoneen ñi ak buurub Tir ak buurub Sidon. Dangay teg yet yi ci seen loxoy ndaw yi dikk Yerusalem ci Cedesyas buurub Yuda, ñu yót leen ko. ⁴ Te nga yóbbante leen ca seeni sang ne leen: “Aji Sax ji Yàllay Israyil, Boroom gàngoori xare yi dafa wax ne: Waxleen seeni sang ne leen: ⁵ Man maa sàkk suuf, sàkk doom aadama ak mala fi kaw suuf ci sama doole ju bare ak sama kàttan gu matale, te loolu lépp, maa ko jox ku ma neex. ⁶ Léegi nag teg naa réew yii yépp ci loxol Nabukodonosor buuru Babilon, mi ci sama curga, ba joxaale ko rabi àll yi sax, ñu nangul ko. ⁷ Mboolem xeet yee koy nangul, nangul doomam ba ci sëtam, ba keroog moom itam, àppu réewam jot. Su boobaa am réewam nangul yeneen xeet yu giir ak buur yu mag. ⁸ Wépp xeet mbaa réew mu ci nangulul Nabukodonosor buuru Babilon, di baña wacce yetu buuru Babilon seen ndodd, saamar akub

---

* **27:1** 27.1 Fii ñu ne Cedesyas, am na sotti yu jëkk yu fi indi turu Yowakin.

xiif ak mbas laay dikke woowu xeet.” Kàddug Aji Sax jee. “Noonu laay def, ba faagaagal woowu xeet ci loxoom.

⁹ «“Kon nag yeen, buleen déglu seen yonent yeek seetkat yeek firikati gént yeek boroom rawaan yeek ñeengokat yi leen di wax, naan leen dungeen tàbbi ci curgag buuru Babilon. ¹⁰ Ay waxyuy fen déy lañu leen di waxal te dinañu leen taxa toxoo seenum réew. Maa leen di sànni fu sore, ngeen sàнку. ¹¹ Waaye xeet wu ci nangoo wacce yetu buuru Babilon seen ndodd, di ko surgawu, ñooñu, maa leen di saxal ci seen suuf.” Kàddug Aji Sax jee. “Ñu dëkke ko, di ko bey.”»

¹² Ci biir loolu Cedesyas buurub Yuda it, ma yegge ko kàddu yooyu yépp, ne ko: «Wàcceel yetu buuru Babilon saw ndodd, nangul ko, nangul ay bokkam, ndax ngeen dund. ¹³ Ana lu jar saamar akub xiif ak mbas di la rey, yaak sa waa réew mi, ni ko Aji Sax ji dige xeet wu ci nangulul buuru Babilon? ¹⁴ Buleen déglu yonent yi leen di wax naan leen dungeen tàbbi ci curgag buuru Babilon. Ay waxyuy fen déy lañu leen di waxal. ¹⁵ Man déy yónniwma leen.» Kàddug Aji Sax jee. «Te ñoom ñu ngi waxe waxyuy fen ci sama tur. Moo tax maa leen di dàqe fii, ngeen sàнку, yeen ak yonent yi leen di waxyul.»

¹⁶ Gannaaw loolu sarxalkat yeek askan wii wépp wax naa leen ne leen: «Aji Sax ji dafa wax ne: Buleen déglu yonent yi leen di waxal ay waxyu, naan leen: “Ndabi† kër Aji Sax jaa ngii

---

† **27:16** 27.16 Ndab yooyu gànjar la woon ndax wurus lay doon mbaa xaalis.

di délsi, jóge Babilon léegi, léegi.” Ay waxyuy fen lañu leen di waxal. ¹⁷ Buleen leen déglu. Nangul-leen buuru Babilon te dund! Ana lu jar dëkk bii di mujje doon jalub xeer?» ¹⁸ Bu ñu dee ay yonent kay, te kàddug Aji Sax ji nekk ci ñoom, nañu daldi tinu Aji Sax ji Boroom gàngoor yi, ngir ndab yi des kër Aji Sax ji ak kër buurub Yudak Yerusalem, te baña dem Babilon. ¹⁹ Aji Sax ji Boroom gàngoor yi de wax na ci mbirum jëni këram geek mbalka meek watiiri rootukaay yi ak yeneen ndab yi des ci dëkk bii, ²⁰ Mooy ndab ya Nabukodonosor buuru Babilon yóbbaaalewloon, ba muy yóbbu ngàllo doomu Yowakim, Yekoña buurub Yuda, jële ko Yerusalem, jëme ko Babilon, mook kàngami Yudak Yerusalem. ²¹ Lii déy Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi wax na ko ci ndab yooyu des ca kër Aji Sax ji ak kër buurub Yudak Yerusalem. ²² Mu ne: «Babilon lees koy boole yóbbu, te foofa lay des ba keroog bés ba ma ciy jóg.» Kàddug Aji Sax jee. «Gannaaw loolu dinaa ko fa jële, délloosi ko bérab bii.»

28

Yeremi tiiñal na yonentu caaxaan

¹ Ca menn at ma, fekk Cedesyas buurub Yuda di doora falu, yemook ñeenteelu atam, ca juróomeelu weer wa, am na doomu Asur ju ñuy wax Anaña, di yonent bu cosaanoo Gabawon. Mu wax ak Yonent Yàlla Yeremi ca biir kër Aji Sax ji, fa kanam sarxalkat yaak mbooloo mépp, ne ko: ² «Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom

gàngoor yi dafa wax ne: Damm naa yet wi leen buuru Babilon ténke woon. ³ Fii ak ñaari at tembe dinaa délloosi fii mboolem ndabi kër Aji Sax ji Nabukodonosor buuru Babilon jële woon bérab bii, yóbbu Babilon. ⁴ Dinaa délloosi fii itam buurub Yuda Yekoña doomu Yowakim, te mboolem ngállóg Yuda ga demoon Babilon, maa leen di délloosi bérab bii.» Kàddug Aji Sax jee. «Maay damm moos yetu buuru Babilon wi mu leen ténke.»

⁵ Ba loolu amee Yonent Yàlla Yeremi tontu yonent ba ñuy wax Anaña fa kanam sarxalkat yaak mbooloo ma taxaw fa biir kër Aji Sax ji mépp. ⁶ Mu ne ko: «Amiin! Yal na ko Aji Sax ji defee! Yal na Aji Sax ji sottal sa kàdduy waxyu yi nga wax, ba délloosee Babilon ba fii ndabi kër Aji Sax ji ak mboolem ña ñu fa toxal. ⁷ Waaye ngalla déglul bu baax kàddu gii ma lay wax, yaak mbooloo mi mépp. ⁸ Yonent yi feeñoon naka jekk lu ma jiitu, jiitu la, jottli nañu réew yu yaatu ak nguur yu mag seen waxyuy xare ak musiba ak mbas. ⁹ Ab yonent nag bu dee biral waxyub jàmm, su jàmm ja dikkee, ñu xam ne Aji Sax jee ko yebal ci lu wér.»

¹⁰ Ba mu ko defee yonent ba ñuy wax Anaña yékkatee yet wa ca ndoddu Yonent Yàlla Yeremi, damm ko. ¹¹ Anaña àddu fa kanam mbooloo ma mépp ne leen: «Aji Sax ji dafa wax ne: Nii laay damme yet wi buur Nabukodonosor buuru Babilon di ténkee. Fii ak ñaari at tembe dinaa jële yet wi ci ndoddu mboolem xeet yi mu ko ténke.» Ba loolu amee Yonent Yàlla Yeremi dem yoonam.

¹² Gannaaw ba yonent ba ñuy wax Anaña yékkatee yet wa ca ndoddu Yonent Yàlla Yeremi ba damm ko, kàddug Aji Sax ji dikkal Yeremi, ne ko: ¹³ «Demal wax Anaña ne ko: “Aji Sax ji dafa wax ne: Yetu bant nga damm, waaye dinga ko wuutale yetu weñ. ¹⁴ Ndax Aji Sax ji, Yàllay Israyil Boroom gàngoori xare yi dafa wax ne: Yetu weñ laay teg ci ndoddu mboolem xeet yii, ñu nangul Nabukodonosor buuru Babilon, di ko surgawu. Te rabi àll yi sax, maa leen di teg ci loxoom.”»

¹⁵ Gannaaw loolu Yonent Yàlla Yeremi ne yonent ba ñuy wax Anaña: «Anaña, déglul bu baax li ma lay wax: Aji Sax ji yebalu la, yaw ngay gëmloo askan wii ay fen. ¹⁶ Moo tax Aji Sax ji dafa wax ne: “Maa ngii di la yebal, nga jóge fi kaw suuf. Ren jii ngay dee, ndax kàdduy gàntal nga waxal Aji Sax ji.”»

¹⁷ Yonent ba ñuy wax Anaña ca at mooma la dee ca juróom ñaareelu weer wa.

29

Yeremi bind na ngàllo ga bataaxal

¹ Yonent Yàlla Yeremi nag yónnee na bataaxal bu jóge Yerusalem, jëm Babilon ca ndesu magi ngàllo ga, ak ca sarxalkat yaak yonent yaak mépp mbooloo ma Nabukodonosor jële woon Yerusalem, yóbbu leen ngàllo ca Babilon. ² Mooy gannaaw ba Buur Yekoña bàyyikoo Yerusalem, ànd ak Lingeer yaayu buur ak bëkk-néegi buur ak kàngami Yudak Yerusalem, ak liggéeykati xarala yaak liggéeykati weñ ya. ³ Yeremi

yóbbante bataaxal ba Elasa doomu Safan, ak Gemarya doomu Ilkiya, ndaw ya Buur Cedesyas mu Yuda yebal Babilon ca Buur Nabukodonosor. Lii la bataaxal bi wax:

⁴ Aji Sax ji Yállay Israyil Boroom gàngoori xare yi dafa wax mboolem ngàllo ga mu jële Yerusalem, yóbbu Babilon, ne leen: ⁵ Tabaxleen ay kër dëkke; jëmbat seeni tóokër, lekk ca meñneef ma. ⁶ Takkleeni jabar, am ci doom yu góor ak yu jigéen. Takkal-leen seen doom ay jabar, maye seen doom yu jigéen, ñu am ñoom it doom yu góor ak yu jigéen. Yokkuleen fa, buleen fa néew. ⁷ Sàkkuleen jàmmu dëkk bi ma leen toxal, te ñaanal ko ci Aji Sax ji, ndax jàmmu dëkk bi mooy seen jàmm.

⁸ Aji Sax ji Yállay Israyil Boroom gàngoori xare yi kat dafa wax ne: «Seen yonent ak seen gisaanekat yi ci seen biir, buñu leen nax. Te it buleen déglu seen boroom gént yi ngeen di géntloo, ⁹ ndax waxyuy fen lañu leen di wax ci sama tur. Yebaluma leen.» Kàddug Aji Sax jee.

¹⁰ Aji Sax ji déy dafa wax ne: «Bu Babilon matalee juróom ñaar fukki ati kilifteefam, dinaa leen dikkal, sotalal leen sama kàddug jàmm, ba délloosi leen bérab bii. ¹¹ Ndax man déy, xam naa mébét yi ma leen mébétal.» Kàddug Aji Sax jee. «Du mébéti loraange, waaye mébéti jàmm laa leen mébétal, ngir may leen yaakaaru èllëg. ¹² Su boobaa ngeen woo ma wall, dikk ñaan ma, ma nangul leen. ¹³ Su boobaa ngeen sàkku ma, daj ma, ndegam

sàkkoo ngeen ma seen léppi xol, ¹⁴ maa leen di may ngeen daj ma.» Kàddug Aji Sax jee. «Maa leen di tijjil seen wërsëg, dajalee leen ci mboolem xeet ak mboolem bérab ya ma leen sànni woon.» Kàddug Aji Sax jee. «Maa leen di délloosi bérab bii ma leen yebale woon ngàllo.»

¹⁵ Yeena ne: «Aji Sax ji yónnee na nuy yonent ci Babilon.» ¹⁶ Waaye Aji Sax ji dafa wax lu jëm ci buur bi toog ci jalub Daawuda, jëm ci képp ku bokk ci askan wi des ci Yerusalem gii di seen bokk ya àndul woon ak yeen, dem ngàllo. ¹⁷ Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi dafa wax ne: «Maa ngii di leen yónnee saamar akub xiif ak mbas. Maa leen di def ñu mel ni figg ju nèb, ba kenn manu koo lekk ndax bon. ¹⁸ Maa leen di toppe saamar akub xiif ak mbas. Maa leen di def ñu seexlu leen ci mboolem réewi àddina, teg ci di musiba mu ñuy muslu ci biir mboolem xeet wu ma leen sànni, ba ku fay kókkalee, ñoom ngay tudd. ¹⁹ Li ko waral mooy ñoo ma déggalul.» Kàddug Aji Sax jee. «Dama leena yónnee yonent yiy samay jaam ay yooni yoon, te déggaluñu ma.» Kàddug Aji Sax jee.

²⁰ «Kon nag yeen mboolem ngàllo gi ma yebale Yerusalem ba Babilon, dégluleen kàddug Aji Sax ji. ²¹ Aji Sax ji Yállay Israyil Boroom gàngoori xare yi dafa wax ci mbirum Akab doomu Kolaya ak Cedesyas doomu Maaseya, ñoom ñi leen di jottli waxyuy fen ci turam. Mu ne: Maa ngii di leen teg ci loxol Nabukodonosor buuru Babilon, mu rey

leen, ngeen di gis. ²² Dinañu tax mboolem kuy mooloo te bokk ca ngàllog Yudeen ña ca Babilon, danga naan: “Yal na la Aji Sax ji teg la mu teagoon Cedesyas ak Akab, ña buuru Babilon lakk cib taal.” ²³ Li ko waral mooy njombe wi ñu def fi digg Israyil, di jaalook seen jabari dëkkandoo, di wax ci sama tur ay kàdduy fen yu ma leen santul. Maa ko xamal sama bopp, seede ko.» Kàddug Aji Sax jee.

Semaya jot na tontam

²⁴ «Yaw Yeremi nag, nanga wax Semaya, Neyelameen bi ne ko: ²⁵ “Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Yaw yaa yónnee ci sa turu bopp ay bataaxal ca askanu Yerusalem gépp, rawatina sarxalkat ba Cefaña doomu Maaseya, ak mboolem sarxalkat ya. Nga di ci wax ne: ²⁶ ‘Aji Sax ji da laa fal sarxalkat, nga wuutu Yoyada sarxalkat bi, ngir kër Aji Sax ji am ku ko yor, ba dof bu fiy wax-waxlu ay waxyu, nga jéng ko, yeewe ko cállalay weñ ci baatam. ²⁷ Ana lu tax waxuloo ci Yeremi mu Anatot nag, moom miy wax-waxlu ay waxyu fi seen biir? ²⁸ Léegi la nu yónnee Babilon bataaxal, ne nu: Dingen yàgg àll de, kon tabaxleeni kër, dëkke; jëmbatleeni tóokër, lekk ci meñneef mi.’ ”»

²⁹ Ba Cefaña sarxalkat ba jàngee bataaxal boobu, Yonent Yàlla Yeremi di dégg, ³⁰ kàddug Aji Sax ji dikkal Yeremi ne ko:

³¹ «Yónneel ca ngàllo gépp ne leen: Aji Sax ji dafa wax ci mbirum Semaya Neyelameen ba, ne: “Semaya waxal na leen waxyu, gëmloo leen ay fen, te yebaluma ko. ³² Kon nag Aji Sax

ji dafa wax ne: Maa ngii di mbugalsi Semaya Neyelameen bi, mook askanam. Ku bokk ci moom du toog ci biir xeet wii, bay gis ngëneel li may defal sama ñoñ.” Kàddug Aji Sax jee. “Moo xiirtal askan wi ci gantal Aji Sax ji.”»

Yeremi yéene na yeslug jàmm

30

(Saar 30—33)

Nii la yéene bi tēnkoo

¹ Kàddu gii dikkal na Yeremi, bàyyikoo ci Aji Sax ji, ne ko: ² «Aji Sax ji Yállay Israyil dafa wax ne: Nanga bind cib téere kàddu yi ma la wax yépp. ³ Ndax kat ay bés a ngii di ñew,» kàddug Aji Sax jee, «maay tijjil sama ñoñ seen wërsëg, muy Israyil di Yuda.» Aji Sax jee ko wax. «Maa leen di delloo ca suuf sa ma moomale woon seeni maam.»

Ay teraanga nuyoo na

⁴ Kàddu yii la Aji Sax ji wax ci mbirum Israyil ak ci mbirum Yuda.

⁵ Aji Sax ji déy dafa wax ne:

«Yuuxi tiitaange dégtu na,
njàqare la, du jàmm.

⁶ Laajteleen te xool,
ndax góor day wasin léegi?

Moona maa gis jàmbaar ju ne jatu,
ni kuy matu,
kanam xoyy.

⁷ Wóoy boobu bés bu réy,
ba bés du ni mel!
Bésu njàqare lay doon

ñeel askanu Yanqóoba,
waaye dañuy mucc.

⁸ «Bésub keroog,» kàddug Aji Sax jee, Boroom gàngoori xare yi, «maay damm yet wi ñu leen ténke ci seen ndodd, dammat seeni jéng, ba dootuñu doon jaamu doxandéem. ⁹ Waaye seen Yàlla Aji Sax ji lañuy jaamu ak seen buur bi ma leen di falal, mu toogal Daawuda.

¹⁰ Waaye yaw Yanqóoba sama jaam,
bul tiit,» kàddug Aji Sax jee;
«yaw Israyil, bul ragal.

Fu sore laa lay wallujee,
yaak sa askan wa ca réewum njaam ga,
Yanqóoba dellu dal, fegu;
kenn dootu ko tiital.

¹¹ Maa ngeek yaw, nar laa wallu.»
Kàddug Aji Sax jee.

«Maay fàkkas mboolem xeet ya ma la sànniji.
Yaw nag дума la fàkkas,
дума la ñàkka topp moos,
waaye li nga yelloo laa lay yar.»

¹² Aji Sax ji déy dafa wax ne:
«Sa damm-damm du faju,
sa góom du wér.

¹³ Amul ku lay sàmmal sa àq,
te sab dana amul pajtal mu baax.

¹⁴ Sa soppe yépp a la fàtte,
kenn faalewu la ci,
ndax dumay noon laa la дума,
yar la yar bu tar
ngir sa ñaawtéef ju réy
ak sa bàkkaar yu bare.

15 «Damm-damm yu dul wér
ak mitit wu tar jarul jooy.

Maa la teg lii,
ndax sa ñaawtéef ju réy
ak sa bàkkaar yu bare.

16 Waaye ku la lekk, dees na ko lekk;
sa noon yépp lañuy jàpp njaam ba ñu daj.
Ku la futti, dees na ko futti,
ku la saax-saaxee dees na ko saax-saaxee.

17 «Ñu ngi la naan: “Waccees na la,”
naan la: “Siyon yaw, faaleesu la,”
waaye maa lay may wér,
faj say góom.»
Kàddug Aji Sax jee.

18 Aji Sax ji dafa wax ne:
«Maa ngii di tijji wërsëgu askanu Yanqóoba,
ñibbsil leen,
baaxe seeni dëkkuwaay,
ba dëkk dekkee ca tundam wu gentoon,
kër buur taxawaat bérabam,

19 cant jollee ca,
di riirum mbégare.
Maa leen di ful,
te duñu wàññiku,
darajaal leen,
te dootuñu tuut.

20 Seenii doom dañuy mel na woon,
seen mbooloo sax fi sama kanam,
may mbugal ñi leen di sonal.

21 Su boobaa seen njiit di seen deret,
di seen kilifa, soqikoo ci ñoom;
ma woo ko, mu jege ma,

nde nit jaayul bakkanam,
 ba jegesi ma te woowuma kol!»*
 Kàddug Aji Sax jee.
²² «Yeenay doon sama ñoñ,
 man, may seen Yàlla.»

²³ Ngèlénu Aji Sax jaa ngoog,
 sànjam fettax na,
 dig callweer,
 callweeral boppu ku bon.
²⁴ Sànjam Aji Sax ju tàng ji du giif,
 te sotalul li mu nar.
 Fan yu mujj ya
 ngeen xam ci dara.

31

Israyil séentu na sancaatub réewam

¹ «Su boobaa,» kàddug Aji Sax jee, «maay doon
 Yàllay làngi Israyil yépp,
 ñoom ñuy sama ñoñ.»

² Aji Sax ji dafa wax ne:
 «Waa Israyil ñi récc ñawkay saamar,
 daje nañook yiw ci màndiŋ mi,
 fekk ñuy sàkku noflaay.»

³ Ñu ne: «Bu yàgg la nu Aji Sax ji feeñu,
 ne nu: “Maa leen masa bëgg,
 ba tax ma sédd leen ngor.»

---

* **30:21** 30.21 Leeru Yàlla, jegee ko noonu, bakkanu nit ki xaj na ci. Néegu biir ba ca kër Yàlla ga sax, du ñépp a fa mana àgg. Sarxalkat bu mag baa fa daa dugg benn yoon cim at. Keneen ku fa dugg dee. Seetal ci *Sarxalkat yi* 16.10; 21.17; 22.3.

4 Yaw Israyil mu taaru,
maa lay defaraat, nga defaru,
ba jiinaat sam njiin,
wàlli peccum mbéx,

5 jëmbataat sa tóokëri reseñ
ca mbartali Samari,
te ku jëmbat, xéewlu ca.

6 Bés dina ñëw déy,
wattukat yéenee fa kaw tundu Efrayim
ne: ‘Aycaleen nu yéegi tundu Siyon,
fa sunu Yàlla Aji Sax ji.’ ”»

7 Aji Sax ji déy dafa wax ne:
«Sarxolleleen, bége askanu Yanqóoba,
xaacul-leen xeet woowu jiitu,
biral-leen cant te ne:
“Éy Aji Sax ji, wallul ndesu Israyil, sa ñoñ ñii.”»

8 «Maa ngii di jële sama ñoñ réewum bëj-
gàннаar,
dajalee leen fa cati àddina.
Silmaxaa ngi ci akub lafañ,
jigéenu wérul it ak kuy wasin,
ñuy gàngoor gu mag, délsi fii.

9 Ñooy dikk di jooy, di leewaayu,
ma jiite leen, yóbbu,
jaare leen xàll wu jub wu ñu dul fakktaloo,
ba ca wali ndox ya,
ngir maay baayu Israyil,
Efrayim di sama taaw.

10 «Yeen xeet yi, dégluleen kàddug Aji Sax ji,
yégleleen ko ca tefes yu sore ya.

Ne leen: “Ki tasaare woon Israyil, moo leen di
dajale,

sàmm leen ni sàmm ak géttam.”

¹¹ Aji Sax jee goreel askanu Yanqóoba,
jot ko ci loxol ku ko ëpp doole.

¹² Ñooy dikk, di sarxollee kaw tundu Siyon,
ne ràññ ndax ngëneeli Aji Sax ji,
pepp, biiñ aku diw,
gàtt aki nag,

bakkan ni tool bu ñu suuxat,
dootuñu yoggoorlu.

¹³ Su boobaa janq bégem pooj,
waxambaaneek mag feelu ko,
ma soppì seen ñaawlu mbégte, dëfal leen,
bànnexal leen, ñu dëddu naqar.

¹⁴ Maay yafal sarxalkat yi, ba reggal leen,
sama ñoñ ñi regge sama ngëneel.»
Kàddug Aji Sax jee.

¹⁵ Aji Sax ji dafa wax ne:
«Yuux dégtu na fa Raama,
ay jalooki jooy yu metti.
Rasel ay jooy ay doomam,
baña noppi,
ndax doomam ya wuute.»

¹⁶ Aji Sax ji nag ne ko:
«Baal sa jooy yi
te fomp say rongooñ,
dees na la yool sa coono.»
Kàddug Aji Sax jee.

«Say doom ay jóge réewu noon, ñibbsi.

¹⁷ Am nga yaakaaru ëllëg.»
Kàddug Aji Sax jee.

«Say doom ay délsi seenum réew.

¹⁸ Maa dégg moos askanu Efrayim di binni naan: “Aji Sax ji, duma nga noo duma, ni sèllu wu dese tàggat.

Ngalla waññi nu, nu waññiku; yaw Aji Sax ji, yaa di sunu Yàlla.

¹⁹ Dèddu woon nanu la moos waaye léegi réccu nanu.

Xam nan ne tooñ nanu, ba tey nuy màttuy wiccax.

Danoo rus, torox ndax sunu ñaawtéefi ndaw.”»

²⁰ Aji Sax ji ne:

«Du Efrayim* ay sama doom ji ma sopp, gone gi may bannexal?

Lu ma ko gëdd gëdd, di ko bàyyi xel.

Moo tax sama xol di ko laaj, ma yèrèm koo yèrèm.»

Kàddug Aji Sax jee.

²¹ «Sampal ay xàmmikaay ci yoon wi, teg fi say màndarga.

Booy dem, defal sa xel ci yoon wii, ñall wii nga topp.

Israyil mu taaru mi, ñibbsil, ñibbsil sa dëkk yii.

²² Ndaw su toogadi si,

foo àppal sa ciñiñ-cañañ ji?

Aji Sax ji déy, sàkk na guléet kaw suuf:

---

* **31:20** 31.20 Efrayim kenn la ci sèti Yanqóoba mi ñu dippee Israyil. Turu Efrayim wi fii askanu Israyil la fi taxawal.

yees ba mel ni jigéen juy jëflanteek góor†.»

²³ Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: «Bu ma tijjee seen wërség, kàddu gii dina jibati ci réewum Yuda ak dëkk yi ko séq. Dees na ne: “Yaw dëkkuwaayu njekk bii, yaw, tundu Siyoŋ wu sell wi, yal na la Aji Sax ji barkeel!”

²⁴ «Waa réewum Yuda ak dëkk-dëkkaanam yépp ay bokk dëkk, ak beykat yeek màngaan yi yor gétt. ²⁵ Maay nàndal ku mar, leqli ku loof.»
Yeremeey wax

²⁶ Ba loolu amee ma yewwu, ne xiféet, xam ne samay nelaw neex na.

Aji Sax ji teewlul na Israyil

²⁷ «Bés a ngii nag di ñëw,» kàddug Aji Sax jee, «yu may jiwe kërug Israyil ak kërug Yuda jiwum doom aadama ak jiwum mala. ²⁸ Te ni ma leen teewloo woon ba ma leen di buddat, di leen fàqat, di leen daaneel, di leen yaqte ak a lor, noonu laa leen di teewloo ngir defar leen, jëmbat leen.» Kàddug Aji Sax jee. ²⁹ «Su boobaa deesatul ne:

“Baay lekk reseñ ju xaay,
mu uum bëñu doom ja.”

³⁰ Su boobaa ku nekk sa bàkkaaruu bopp a lay rey. Ku lekk reseñ yu xaay, sa gëñi bopp lay uum.

Kóllëre gu yees a ngi

³¹ «Ay bés a ngii di ñëw,» kàddug Aji Sax jee, «yu may fas ak waa kër Israyil ak waa kër

---

† **31:22** 31.22 Waxin la wu yéeme wuy wund jëfi guléet ju kenn séentuul, waaye xamuñu dëgg la mu tekki woon ca yooya jamono.

Yuda kóllère gu yees. ³² Du mel ni kóllère ga ma fagoon ak seeni maam keroog ba ma leen jàppee ci loxo, génne leen réewum Misra. Ndax ñoom ñoo fecci sama kóllère, te man may seen boroom kër.» Kàddug Aji Sax jee. ³³ «Waaye kóllère gi may fas ak waa kër Israyil gannaaw loolu,» kàddug Aji Sax jee, «nii lay deme: Maay yeb sama ndigali yoon ci seen xel, ci seen xol laa koy ñaas. Maay doon seen Yàlla, ñoom ñu doon sama ñoñ. ³⁴ Kenn dootu soxlaa jàngal kenn, muy moroomam mbaa mbokkam, naan ko: “Ràññeel Aji Sax ji,” ndax ñoom ñépp a may ràññee, ki gëna tuut ba ki gëna mag,» kàddug Aji Sax jee, «ndax maa leen di jéggal seeni ñaawtéef, te seeni bàkkaar, duma ci bàyyeeti xel.»

Lii mooy saxal Israyil

³⁵ Aji Sax ji dafa wax,
moom mi dogal jant di leeral bëccëg,
dogal weer ak biddiww di leeral guddi,
yëngal géej, kiy gannax yi riir,
kookooy Aji Sax ji Boroom gàngoor yi.

³⁶ Mu ne: «Bu askanu Israyil feyee ba fàww, may gis,
dogal yooyoo toxu, may gis.»
Kàddug Aji Sax jee.

³⁷ Aji Sax ji dafa wax ne:
«Su ma waccee mboolem askanu Israyil
ndax li ñu def lépp,
kon nit a mana natt kawewaayu asamaan,
mbaa mu xayma xóotaayu suuf.»

Kàddug Aji Sax jee.

³⁸ Mu ne: «Ay bés a ngi ñëw,» kàddug Aji Sax jee, «dees na tabaxalaat Aji Sax ji dëkk bi, dale ko ca soorooru Ananel ba ca buntu Ruq ba.

³⁹ Dees na fa rëddaat kemu dëkk bi, jubal ba tundu Gareb, wëri ba Gowa. ⁴⁰ Mboolem xuru néew yaak dóom ya ak mboolem tool ya, ba ca yoonu ndox ma ca Sedoron, ba ca ruqu buntu Fas ya ca penku: lépp lees di sellalal Aji Sax ji. Deesatu fa buddat mbaa di fa daaneel dara.»

32

Yeremi wone na dayob ngëmam

¹ Kàddu gii dikkaloon na Yeremi, bàyyikoo fa Aji Sax ji, ca fukkeelu atu nguug Cedesyas buurub Yuda. Mu yemook ba nguug Nabukodonosor buuru Babilon tolloo ca fukkeelu atam ak juróom ñett. ² Booba mbooloom xarem Babilon a nga gaw Yerusalem. Fekk Yonent Yàlla Yeremi nag moom, ma nga ñu tëj ca kër buurub Yuda, ca biir èttu dag ya, ³ fa ko Cedesyas buurub Yuda dencoon, ndax da ko noon: «Ana lu waral ngay wax bii waxyu? Nga ne: “Aji Sax ji dafa wax ne mu ngii di teg dëkk bii ci loxol buuru Babilon, mu nangu ko. ⁴ Te Cedesyas buurub Yuda du rëcc waa Babilon ndax dees na ko teg moos ci loxol buuru Babilon, ba Cedesyas wax, mu wax, seeni gët ñeent. ⁵ Babilon lees koy yóbbu, te fa lay des, ba keroog may wax ci moom.” Kàddug Aji Sax jee. “Bu ngeen xareek waa Babilon it, dungen am ndam.”»

⁶ Yeremi da ne: Kàddug Aji Sax ji dikkal na ma ne ma: ⁷ «Xoolal, Anamel doomu Salum sa baay bu ndaw a ngooguy ñëw, naan la nga jënd toolam ba ca Anatot, ndax yaa ko saña jootaat.»

⁸ Ba loolu amee Anamel sama doomu baay bu ndaw dikk, na ma ko Aji Sax ji waxe. Mu fekk ma ci èttu dag yi, ne ma: «Rikk jëndal sama tool ba ca Anatot ca diiwaanu Beñamin ndax sa alal la ci yoon, yaa ko saña jootaat*. Kon jënd ko.» Ma xam ne loolu kàddug Aji Sax jaa.

⁹ Nii laa jënde tool ba ca Anatot ci Anamel sama doomu baay bu ndaw. Ma waññal ko xaaalis bi, muy fukki donji xaaalis ak juróom ñaar. ¹⁰ Ma bind kayitu njaay mi, màndargaale ko sama torlukaay, woo ciy seede, ba noppi natt diisaayu xaaalis bi. ¹¹ Ma boole jël kayitu njaay bi tëjewul ak kayitu njaay bi tëje, te yoonalu njaay meek sàrt yi tènke ci. ¹² Ma teg kayit yi ci loxol Barug doomu Nerya doomu Maaseya. Anamel sama doomu baay bu ndaw fekke na ko, seede yi torlu kayitu njaay mi fekke ko, ñook mboolem Yudeen ñi toogoon ci èttu dag yi.

¹³ Ma dénk Barug ci seen kanam, ne ko: ¹⁴ «Aji Sax ji Yállay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: “Jëlal kayit yii, kayitu njaay bi tëje, ak kayit bi tëjewul, nga boole yeb ci njaqal ban, ndax kayit yi mana yàgg. ¹⁵ Ndax Aji Sax ji Yállay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Dees na dellu di jënd ay kër aki tool ak tóokëri reseñ ci réew mii.”»

Xelu Yeremi teey na

---

* **32:8** 32.8 jootaat: seetal ci *Sarxalkat yi* 25.22-34.

¹⁶ Gannaaw ba ma joxee kayiti njaay ma Barug doomu Nerya, damaa ñaan Aji Sax ji, ne ko:
¹⁷ «Éy saa Boroom, Aji Sax ji! Yaw déy yaa sàkk asamaan, sàkk suuf ci sa doole ju bare ak sa kàttan. Dara tëwu la. ¹⁸ Yaw miy jëfe ngor sa digg ak junniy maas, te bu baay ñaawee, nga topp ko ko, ba ci doomam. Yaay Yàlla ju màgg ji te jàmbaare. Yaa di Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi, ¹⁹ réyi peixe, màggi jaloore; say gët ne jàkk ci mboolem lu doom aadama def, ngay añale ku nekk jëfinam ak jëfam. ²⁰ Yaa def ay firnde aki kéemaan ca réewum Misra, di ko def ba tey jii ci Israyil, ak ci doom aadama yépp, ba may sa bopp woy wu réy wi nga am tey jii. ²¹ Génne nga Israyil say ñoñ, jële leen réewum Misra, ci kawi firnde aki kéemaan ak sa doole ju bare ak sa kàttan; mu jur tiitaange lu réy. ²² Nga jox leen réew mii nga giñaloon seeni maam. Muy réew mu meew meek lem ji tuuroo. ²³ Ñu dikk moom ko, te déggaluñu la, toppuñu saw yoon, jëfewuñu mboolem li nga leen santoon, ba tax nga wàcce ci seen kaw mboolem musiba mii. ²⁴ «Sëkki gawukaay yaa ngii ñu yékkatil dëkk bi, ngir nangu ko. Dëkk bi dina daanu ci loxoy waa Babilon ñi ko song, ndax saamar akub xiif ak mbas. Gis nga ko déy, li nga waxoon am na! ²⁵ Dëkk baa ngii nara daanu ci loxoy waa Babilon te moona Boroom bi Aji Sax ji, yaw yaa ma ne ma jënde tool bi xaalis, ay seede seede ko.»

Aji Sax ji dalal na xelu Yeremi

²⁶ Ba loolu amee kàddug Aji Sax ji dikkal Yeremi, ne ko: ²⁷ «Du maay Aji Sax ji, Yàllay

képp kuy dund. Ana lu ma të?» ²⁸ Kon nag Aji Sax ji dafa wax ne: «Maa ngii di teg dëkk bii ci loxoy waa Babilon ak ci loxol Nabukodonosor buuru Babilon, mu nangu ko. ²⁹ Waa Babilon ñiy song dëkk bii dinañu dugg, taal ko, lakk ko ba mu jeex, lakkaale kër ya ñu doon taalal Baal tuur mi, cuuraay ca kaw taax ya, di fa tuural yeneen yàlla ay saraxi naan, ba di ma merloo. ³⁰ Askanu Israyil ak Yuda kay, ca cosaan ba tey, defuñu lu moy lu bon fi sama kanam. Bànni Israyil, mboolem lu ñu def, defuñu ko lu moy di ma merloo.» Kàddug Aji Sax jee. ³¹ «Mer dikkal na ma, xadar dikkal ma ci dëkk bii, dale ko ca ba ñu ko tabaxee ba bésub tey, ba tax ma di ko jële fi sama kanam, ³² ndax mboolem lu bon li bànni Israyil ak Yuda def, di ma merloo, ñook seeni buur ak seeni kàngam ak seeni sarxalkat ak seeni yonent ak waa Yuda ak waa Yerusalem. ³³ Wonuñu ma kanam, xanaa gannaaw, te ma àrtu leen ay yooni yoon. Waaye ñoom dégluwñu, dégguñu yar. ³⁴ Yeb nañu sax seen yëf yu seexluwu ci biir kër gi ñu ma tudde, ba sobeel ko. ³⁵ Tabaxal nañu Baal tuur mi ay bérabi jaamookaay ca xuru Ben Inom, di fa lakk seen doom yu góor ak yu jigéen ngir Moleg tuur mi, te masuma leen koo sant. Jooju jëf ju siblu jaarul sax sama xel ba ma leen di ko defloo, ñuy yóbbe Yuda bàkkaar.

³⁶ «Yeena wax ci dëkk bii ne dina daanu ci loxol buuru Babilon ndax saamar akub xiif ak mbas. Waaye Aji Sax ji Yàllay Israyil dafa wax ne: ³⁷ Maa ngii di leen dajalee ca mboolem réew ya ma leen sànni woon, ndax mere leen ak jéppi

leen ba sama xol fees dell. Te maa leen di déelloosi fii, dëël leen ci jàmm; ³⁸ ñu doon sama ñoñ, may seen Yàlla. ³⁹ Maa leen di may benn xol ak benn jubluwaay ngir ñu di ma wormaal seen giiru dund, muy seen ngëneel, ñook seen doom yi leen di wuutu. ⁴⁰ Maay fas ak ñoom kóllère gu sax dàkk gu ma leen dul xañati; xanaa baaxe leen, yeb ragal Yàlla ci seen xol, ba dootuñu ma won gannaaw. ⁴¹ Maay am mbégtëy baaxe leen, jëmbat leen bu wër ci réew mi, jëmbate leen sama léppi xol ak sama léppi jëmm.»

⁴² Aji Sax ji déy dafa wax ne: «Ni ma wàccee ci kaw xeet wii musiba mu mag mii mépp, ni laay wàccee fi seen kaw mboolem ngëneel li ma leen wax. ⁴³ Dees na dellu di jënd ab tool ci réew mii ngeen ne daanu na ci loxol waa Babilon, ba dib gent bu kenn nekkul, du nit, du rab. ⁴⁴ Dees na fi jënde xalis ay tool, bind fi kayiti njaay, torlu ko, tēj fi kanami seede ci suufas Beñamin, ak li wër Yerusalem, ak biir dëkki Yuda, ak dëkki tund ya, ak dëkki suufu tund ya, ak ca dëkki diiwaanu Negew. Maay tijji moos seen wërsëg.» Kàddug Aji Sax jee.

33

Aji Sax ji du dige, di fomm

¹ Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji dikkal na Yeremi ñaareel bi yoon, fekk ko tēja ba tey ca biir èttu dag ya. Mu ne ko: ² «Aji Sax ji dafa wax, moom miy sàkk mbir, bind ko, taxawal ko, Aji Sax ji di turam. ³ Mu ne: “Woo ma, ma wuyu la, wax la lu réy te loq, loo xamul woon.”» ⁴⁻⁵ Aji

Sax ji Yàllay Israyil déy dafa wax ci mbirum kèri dëkk bii ak kèri buuri Yuda yii ñu màbb, di ko fegoo sëkk bi ñu leen gawe te di ko làqoo saamaru waa Babilon ñi ñuy xareel. Mu ne: «Kër yi dina fees ak néewi nit ñi ma bóom ndax mer ak xol bu fees. Dinaa làq dëkk bii sama yiw ndax seen gépp mbon.

⁶ «Waaye du tee, maa leen di may tan, faj leena faj ba ñu wér, won leen xéewalu jàmm ju dëgg. ⁷ Maay tijji wërsëgu Yuda ak wërsëgu Israyil, sampaat leen na woon. ⁸ Maa leen di raxasal mboolem ñaawtéef gu ñu ma moye, baal leen mboolem ñaawtéef yu ñu ma moye, di ma gantal. ⁹ Dëkk bi daldi doon sama woy, di sama mbégte, di sama ndam, di sama sag ci biir mboolem xeeti àddina yi dégg ngëneel yi ma leen di defal yépp. Dinañu yéemu ba seen yaram daw ci lépp luy ngëneel ak jàmm ju ma leen di defal.»

¹⁰ Aji Sax ji dafa wax ne: «Bérab bii ngeen ne ab gent la bu kenn nekkul, du nit, du rab te muy dëkki Yudak mbeddi Yerusalem yii gental, kenn nekku fi, du nit, du rab, dees na fi déggati ¹¹ coowal mbégteek coowal bannex ak kàddug boroom séet ak kàddug séetam, ànd ak kàdduy nit ñiy indi saraxi cant ci biir kër Aji Sax ji, di jàngaale naan:

“Santleen Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi.

Aji Sax jee baax,

kee saxoo ngoram.”

Maay tijji wërsëgu réew mi, na woon.» Aji Sax jee ko wax.

¹² Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax ne: «Bérab bii di gent bu kenn nekkul, du nit du rab ci dëkk yi fi nekk yépp, bérab bii dina dellu am parlu yu sàmm siy gooral seeni gàtt. ¹³ Muy dëkki tund yi, di dëkki suufu tund yi, di dëkki diiwaanu Negew, di diiwaanu Beñamin, di li wër Yerusalem, di dëkki Yuda, gàtt yi dina dellu ci loxol sàmm buy takk lim ba.» Aji Sax jee ko wax.

Askanu Buur Daawuda dina yeeslu

¹⁴ «Ay bés a ngii di ñëw,» kàddug Aji Sax jee, «maay sottal ngéneel la ma dig waa kër Israyil ak waa kër Yuda.

¹⁵ Bés yooyu ci jamonoom, maay jebbil njebbit lu jekk ci askanu Daawuda, muy jéfe njub ak njekk ci réew mi.

¹⁶ Bés yooyu Yuda day mucc, Yerusalem dëkke jàmm, ñu di ko wooye:

“Aji Sax ji sunu njekk.”»

¹⁷ Aji Sax ji déy dafa wax ne: «Daawuda du ñàkk mukku ku ko wuutu ci jalu Israyil.

¹⁸ Sarxalkat yiy Leween it duñu ñàkk ku leen taxawal fi sama kanam, di joxe saraxi rendi-dóomal, di taal saraxi pepp ak a sarxal ba fàww.»

Kóllère gu dul toxoo ngi

¹⁹ Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji dikkal na Yeremi, ne ko: ²⁰ «Aji Sax ji dafa wax ne: Ndegam manees naa dog sama kóllère maak bëccëg mbaa sama kóllère maak guddi, ba bëccëg mbaa guddi baña teew ci waxtoom, ²¹ kon dees na mana dog sama kóllèreek Daawuda sama jaam bi, dogaaale sama kóllèreek sarxalkati Leween

ñi may liggéeyal, ba Daawuda ñàkk sèt bu koy wuutu cib jalam. ²² Ni biddiwi asamaan weese lim, feppi suufas géej wees waññ, ni laay fule askanu Daawuda sama jaam bi ak askanu Leween ñi may liggéeyal.»

²³ Kàddug Aji Sax ji dellu dikkal Yeremi, ne ko: ²⁴ «Xanaa dégguloo li nit ñi wax? Ñu ne: “Ñaari làng ya Aji Sax ji tannoos de, wacc na leen,” moo tax ñu xeeb sama ñoñ, ba tegatuñu leen sax aw xeet.» ²⁵ Waaye Aji Sax ji dafa wax ne: «Ndegam du maa fas sama kóllère maak bëccég ak guddi, te du maa saxalal asamaan ak suuf ay sàrt, ²⁶ kon dinaa wacc askanu Yanqóoba ak Daawuda sama jaam bi, ba dootuma taamoo ciw askanam kuy yilif askanu Ibraaymaak Isaaxaak Yanqóoba. Maay tijji seen wërség moos, yërëm leen.»

34

Aji Sax ji wax na Buur Cedesyas mujam

¹ Ba Nabukodonosor buuru Babilon àndeek mbooloom xareem mépp ak mboolem réew yeek xeet yi mu teg loxo, ñu songandoo Yerusalem ak dëkk yi ko wër yépp, kàddu gii dikkaloon na Yeremi, bàyyikoo ci Aji Sax ji: ² «Aji Sax ji, Yállay Israyil dafa wax ne: Demal nga wax Cedesyas buurub Yuda ne ko: “Aji Sax ji dafa wax ne: Maa ngii di teg dëkk bii ci loxol buuru Babilon, mu taal ko. ³ Yaw Cedesyas nag doo ko récc. Dees na la jàpp moos te dees na la teg ci loxol buuru Babilon, mu wax ak yaw, seeni gët ñeent; nga dem Babilon.

⁴ «“Waaye yaw Cedesyas buurub Yuda, déglul kàddug Aji Sax ji: Aji Sax ji dafa wax ne doo deeye saamar. ⁵ Ci jàmm ngay dee, te ni ñu taalale woon cuuraay say maami buur yi la jiiitu, terale leen ko ci seen dēj, ni lañu lay taalale cuuraay, di la jooy naan: ‘Wóoy sunu sang ba dem na!’ Jii wax, maa ko wax.”» Kàddug Aji Sax jee.

⁶ Ci kaw loolu Yonent Yàlla Yeremi jottli Cedesyas buurub Yuda mboolem kàddu yooyu fa Yerusalem. ⁷ Mu yemook ba mbooloom buuru Babilon di xareek Yerusalem ak mboolem dëkki Yuda ya desoon, di Lakis ak Aseka. Booba yooyu rekk a desoon ci dëkki Yuda yu tata wër.

Yiwi jaam yi war na

⁸ Kàddu gii dikkaloon na Yeremi, bàyyikoo ci Aji Sax ji, gannaaw ba Buur Cedesyas fasook mboolem waa Yerusalem ngir goreel jaam yi, ⁹ ku nekk wara goreel mbokkam mu Ebraam, góor ak jigéen, ñu moom seen bopp, te kenn baña jaamlooti mbokkam Ebraam. ¹⁰ Ba mu ko defee mboolem kàngam yeek nit ñi ko fasoo woon daldi nangoo goreel seen jaam yu góor ak yu jigéen, bañ leena jaamlooti, ñu moom seen bopp. Ñu daldi leen yiwi. ¹¹ Gannaaw gi nag ñu walbatiku, jëlaat seen jaam yu góor ak yu jigéen ya ñu goreeloon, dellooleen cig njaam, góor ak jigéen.

¹² Ba loolu amee kàddug Aji Sax ji dikkal Yeremi bàyyikoo ci Aji Sax ji, ne ko: ¹³ «Aji Sax ji Yàllay Israyil dafa wax ne: Man maa fasoon kóllère ak seeni maam keroog bés ba ma

leen génnee réewum Misra kërug njaam ga, ne leen: ¹⁴ “Saa yu ngeen waññee juróom benni at ba ca catal juróom ñaareel ma, na ku nekk ci yeen goreel mbokkum Ebraam mu ko jaayoon boppam. Gannaaw bu ko liggéeyalee juróom benni at, na ko goreel, mu tàggook moom, daldi moom boppam* . Waaye seeni maam déggaluñu ma, teewluwñu ma. ¹⁵ Tey yeen, waññiku woon ngeen, ba def li ma rafetlu; ku nekk ci yeen biral goreelu mbokkam. Fasoo ngeen ko sax fi sama kanam ci biir kër gi ñu ma tudde. ¹⁶ Léegi nag ngeen di teddadil sama tur, dellu gannaaw, ku nekk jëlaat jaamam yu góor ak yu jigéen, te ngeen goreeloon leen ba noppi, ñu moom seen bopp ni mu leen neexe. Néewal ngeen leen doole, ñu dellu di seeni jaam.”

¹⁷ «Kon nag, Aji Sax ji dafa wax ne: “Ku nekk ci yeen waroon naa goreel mbokkum dëkkandoom, waaye yeen déy, déggaluleen ma. Man nag maa ngi nii di leen goreel,” kàddug Aji Sax jee, “ngir wacce leen saamar ak mbas akub xiif. Maa leen di def waa réewi àddina yépp seexlu leen. ¹⁸ Nit ñi fecci sama kóllère, sammuñu ponki kóllère gi ñu dige woon fi sama kanam, maa leen di def ni sèllu wa nit ña xaroon ñaar, jaare ca diggante xaaj ya, dogale ko seen ngiñ. ¹⁹ Muy kàngami Yuda, di kàngami Yerusalem, di bëkk-néeg yeek sarxalkat yi, ak mboolem waa réew mi jaare woon ci diggante ñaari xaaji sèllu wa, ²⁰ maa leen di teg ci seen loxoy noon ak ñiy wut seen bakkan; seeni néew,

---

* **34:14** 34.14 Seetal ci *Mucc ga* 21.2-6.

njanaaw yeek rabi àll yi for. ²¹ Cedesyas buurub Yuda, mook ay kàngamam, maa leen di teg ci seen loxoy noon, loxoy ñiy wut seen bakkan, teg leen ci loxoy mbooloom xarem buuru Babilon mi leen songoon, ba di leen doora bàyyi. ²² Maa ngi nii di joxe ndigal,” kàddug Aji Sax jee, “délloosi leen ci dëkk bi, ñu song ko, ba nangu ko, taal ko ba mu jeex. Maay gental dëkki Yuda, ba kenn du ca des.”»

35

Rekabeen raw na Yudeen

¹ Kàddu gii dikkaloon na Yeremi, bàyyikoo ci Aji Sax ji ci jamonoy buurub Yuda Yowakim doomu Yosya. Mu ne ko: ² «Demal ca Rekabeen ña, nga wax ak ñoom, indi leen kër Aji Sax ji, dugal leen ci néeg yi benn, te jox leen biiñ, ñu naan.»

³ Ma dem wooyi Yaasaña doomu Yeremi doomu Abàccña, boole kook ay doomi baayam ak doomam yu góor yépp, làngì Rekabeen ñépp daal. ⁴ Ma yóbbu leen kër Aji Sax ji, dugal leen ca biir néegu taalibey Xanan, góorug Yàlla gay doomu Igdalyaa; mooy néeg ba dendeek néegu kàngam ya, ca kaw néeg doomu Salum, Maaseya fara bunt ba. ⁵ Ci kaw loolu ma tegal Rekabeen ñi ay njaqi biiñ yu fees, aki kaas, ne leen: «Naanleen.» ⁶ Ñu ne: «Nun dunu naan biiñ, ndax sunu maam Yonadab doomu Rekab da noo santoon ne nu: “Buleen naan biiñ muk, muy yeen ba ci seeni sèt, ba fàww. ⁷ Buleen tabax kër, buleen bey, buleen jëmbat tóokëru reseñ, bumu bokk ci seen alal. Waaye

nangeen dëkkey xayma seen giiru dund gépp, su ko defee ngeen gudd fan ci biir réew mii ngeen diy màngaan.” ⁸ Déggal nanu it sunu maam Yonadab doomu Rekab ci mboolem li mu nu santoon, ne nu bunu naan biiñ sunu giiru dund, nook sunuy jabar ak sunuy doom, góor ak jigéen, ⁹ bunu tabax kër yu nu dëkke, te tóokër ak tool bu ñuy bey, bumu bokk ci sunu alal. ¹⁰ Waaye ay xayma lanu dëkke, di sàmm ak a jëfe mboolem lu nu sunu maam Yonadab santoon. ¹¹ Waaye ba Nabukodonosor buuru Babilon songee réew mi lanu ne: “Nan duggi gaaw biir Yerusalem, ba rëcc mbooloom waa Babilon ak Siri.” Moo nu taxa toog nii ci biir Yerusalem.»

¹² Ba loolu amee kàddug Aji Sax ji dikkal Yeremi, ne ko: ¹³ «Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoori xare yi dafa wax ne: Demal wax mboolem waa Yuda ak waa Yerusalem, ne leen: “Xanaa dungeen dégg ndigal, ba dégg samay kàddu?” Kàddug Aji Sax jee. ¹⁴ “La Yonadab doomu Rekab santoon ay doomam ne leen: ‘Buleen naan biiñ’ de, jëfees na ko. Duñu naan biiñ ba tey jii ndax wormaal seen santaaney maam. Man nag ay yooni yoon laa leen wax waaye déggaluleen ma. ¹⁵ Yónnee naa leen samay jaam, yonent yi, ay yooni yoon, ne leen: ‘Na ku nekk ci yeen dëpp yoonam wu bon, di def lu baax, baña topp yeneen yàlla, di leen jaamu, ndax ngeen dund ci réew mi ma leen jox, yeen ak seeni maam.’ Waaye tewluwleen ma, déggaluleen ma. ¹⁶ Sëti Yonadab doomu Rekab yii déy wormaal nañu santaane ba leen seen maam santoon, waaye xeet wii déggaluñu

ma.”

¹⁷ «Kon nag Aji Sax ji Yàllay Israyil, Boroom gàngoori xare yi dafa wax ne: Maa ngi nii di wàcceel Yuda ak képp ku dèkke Yerusalem mboolem musiba mu ma leen tuddaloon. Ndax damaa wax ak ñoom te dégluwñu; ma woo leen, wuyuwñu.»

¹⁸ Ba loolu amee Yeremi ne Rekabeen ña: «Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoori xare yi dafa wax ne: Gannaaw wormaal ngeen seen kàddug maam Yonadab, topp santaaneem yépp, ba jéfe lépp lu mu leen santoon, ¹⁹ loolu tax na Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoori xare yi wax ne: “Askanu Yonadab doomu Rekab du ñàkk mukku ku góor ku may liggéeyal ba fàww.”»

36

Yowakim def na musibaam

¹ Ba loolu wéyee, ci ñeenteelu atu nguurg buurub Yuda Yowakim doomu Yosya, kàddu gii dikkal na Yeremi, bàyyikoo ci Aji Sax ji, ne ko: ² «Jèlal taxañu bindukaay*, nga bind ci mboolem kàddu yi ma la wax ci mbirum Israyil ak Yuda ak mboolem xeet yi, te nga dale ko ba ma waxeek yaw ca jamonoy Yosya ba bésub tey jii. ³ Jombul waa kër Yuda dégg mboolem musiba mi ma leen nara teg, ba tax ku ne ci ñoom dèpp yoonam wu bon, ngir ma baal leen seen ñaawtéef ak seen moy.»

---

* **36:2** 36.2 taxañu bindukaay ay dogiti der yu bare yu ñu ñawante lay doon, ba mu doon deru bindukaay bu mag bu ñuy taxañ ci bant. Mbind mi nag def ay dog yu dékkarloo.

⁴ Yeremi woo Barug doomu Nerya, dégtal ko mboolem kàddu yi ko Aji Sax ji wax, mu bind ko ci ab taxañu bindukaay. ⁵ Yeremi nag wax Barug, ne ko: «Man damaa am ngànt. Duma mana dem kër Aji Sax ja. ⁶ Demal yaw bésub koor, nga jàng taxañ, bi nga bind kàdduy Aji Sax, ji ma la dégtal, ña ca kër Aji Sax ji di dégg. Nanga ko jàng itam ci kanam mboolem Yudeen ña jóge seeni dëkk. ⁷ Jombul ñu tinu Aji Sax ji, ku nekk ci ñoom dëpp yoonu mbonam, ndax mer mu réy ak xadar ji Aji Sax ji tuddal askan wii kat, nar naa metti.»

⁸ Barug doomu Nerya def mboolem la ko Yonent Yalla Yeremi sant, daldi jàng ca kër Aji Sax ji taxañ ba ñu bind kàdduy Aji Sax ji. ⁹ Loolu yemook juróomeelu atu nguurug buurub Yuda, Yowakim doomu Yosya ca juróom ñeenteelu weer wa. Fekk ñu yéene koor fi kanam Aji Sax ji, ñeel waa Yerusalem gépp ak mboolem ña jóge dëkki Yuda. ¹⁰ Ci biir loolu Barug tollu ca néegu bindkat ba, Gemarya doomu Safan, ca kër Aji Sax ja. Muy jàng taxañ ba ñu bind kàdduy Aji Sax ji, mbooloo mépp di dégg. Néeg baa nga woon ca èttu kër Aji Sax ja ca kaw, fa féeteek bunt bu Bees ba. ¹¹ Mise doomu Gemarya doomu Safan dégg mboolem kàdduy Aji Sax, ja ca taxañ ba. ¹² Mu daldi wàcc, ba ca kër buur, jàll ca néegu bindkat ba, fekk fa kàngam yépp toog: Elisama bindkat ba, ak Delaya doomu Semaya, ak Elnatan doomu Agbor, ak Gemarya doomu Safan, ak Cedesyas doomu Anaña, ak jawriñ ña ca des ñépp. ¹³ Mise yegge leen lépp la mu dégg Barug jàngé ko ca taxañ ba ca kanam mbooloo

ma.

¹⁴ Ci kaw loolu kàngam yépp yebal Yewudi doomu Netaña doomu Seleya doomu Kusi. Ñu ne ko: «Demal ne Barug taxañ bi mu jàngal mbooloo mi, na ko jël te ñëw, indaale ko.» Barug doomu Nerya ñabb taxañ ba ca loxoom, dem ba ca ñoom. ¹⁵ Ñu ne ko: «Toogal jàngal nu ko, nu dégg.» Barug jàngal leen ko, ñu dégg. ¹⁶ Ba ñu déggee kàddu ya yépp, dañoo tiit, ku ne xool sa moroom. Ñu ne Barug: «Nun kat, nan yegge Buur mbir mii mépp.» ¹⁷ Ñu laaj Barug, ne ko: «Wax nu! Noo binde kàddu yii yépp. Yeremee la ko dégtal?» ¹⁸ Barug ne leen: «Moo ma dégtal kàddu yépp de, ma binde ko daa ci taxañ bi.» ¹⁹ Kàngam ya ne Barug: «Demal làquji yaak Yeremi, te bu kenn xam fu ngeen ne!»

²⁰ Ba loolu amee ñu wacc taxañ ba ca néeg Elisama bindkat ba, daldi ànd fekki Buur ca èttam. Ñu yegge ko mbir ma mépp.

²¹ Buur nag yebal Yewudi, ngir mu jëli taxañ ba. Mu jëleji ko ca néeg Elisama bindkat ba, daldi jàngal taxañ ba Buur, mook mboolem kàngam ya feggook moom. ²² Booba jamonoy sedd la woon, yemook juróom ñeenteelu weer wa. Buur a nga toog ca biir néegu njaaram; taal ba yànj, janook moom. ²³ Ci biir loolu saa yu Yewudi jàngee ñetti dog ba ñeent, Buur fab saatus bindkat, dagg dog ya, sànni ca taal ba. Mu di ko def ba taxañ ba lakk ca taal ba, ba jeex tàkk. ²⁴ Buur ak jawriñam ña ñépp dégg nañu kàddu ya, waaye tiituñu sax, astamaak di xotti seeni yére ni kuy tiislu di def. ²⁵ Elnatan ak Delaya

ak Gemarya sax tinu nañu Buur, ngir mu baña lakk taxañ ba. Waaye Buur dégluw leen, ²⁶ xanaa mu sant Yerameel, kenn ci askanu Buur, mook Seraya doomu Asriyel, ak Selemya doomu Abdel, ne leen ñu jàpp Barug bindkat ba ak Yonent Yàlla Yeremi. Teewul Aji Sax ji làq leen.

²⁷ Gannaaw ba Buur lakkee taxañ, ba def kàddu ya Barug bindoon ca dégtalub Yeremi, kàddug Aji Sax ji dikkal na Yeremi, ne ko: ²⁸ «Dellul jël beneen taxañu bindukaay, nga dellu bind ca mboolem kàddu ya woon ca taxañ ba Yowakim buurub Yuda lakk. ²⁹ Yowakim buurub Yuda nag, nanga ko wax ne ko: “Aji Sax ji dafa wax ne yaw yaa lakk taxañ bii, naan lu waral ma bind ci ne buuru Babilon dina ñew moos te dina tas réew mii, faagaagal fi nit ak mala. ³⁰ Moo tax Aji Sax ji wax ci mbirum Yowakim buurub Yuda, ne: du am ku ko toogal ci jalub Daawuda. Néewam dees koy sànni ci biti, mu yendoo naaj, fanaanoo sedd. ³¹ Maa koy yen aña ñaawtéefam, mook njabootam aki surgaam. Maay wàcce ci seen kaw, ñook waa Yerusalem ak Yuda gépp, mboolem musiba mu ma leen digoon, te taxul ñu dégg.”»

³² Ci kaw loolu Yeremi jël beneen taxañu bindukaay, jox ko bindkat ba, Barug doomu Nerya. Mu dégtal ko, mu bind ca mboolem kàdduy taxañ, ba Yowakim buurub Yuda lakkoon ca taal ba. Yeneen kàddu yu bare yu ni mel sax, dolliku na ca.

37

Cedesyas sàkku na ndimbal

1 Cedesyas doomu Yosya, ja Nabukodonosor faloon buur ci réewum Yuda moo wuutu Kooña* doomu Yowakim. 2 Waaye muy Cedesyas, muy jawriñam ñi, muy waa réew mi, kenn dégluwu ci kàdduy Aji Sax ji mu wax, Yonent Yàlla Yeremi jottli.

3 Mu am bés Buur Cedesyas woo Yukal doomu Selemya, ak Cefaña sarxalkat bi, doomu Maaseya. Mu yebal leen ci Yonent Yàlla Yeremi; ñu ne ko: «Rikk ñaanal nu ci sunu Yàlla Aji Sax ji.»

4 Booba Yeremee nga doon dem ak a dikk nu mu ko neexe, kenn tējagu ko woon kaso. 5 Mu fekk mbooloom Firawna génn Misra, di ñëw. Waa Babilon ña gawoon Yerusalem dégg ca, ba jóge fa, dellu gannaaw.

6 Ba loolu amee kàddug Aji Sax ji dikkal Yonent Yàlla Yeremi, ne ko: 7 «Aji Sax ji Yállay Israyil dafa wax ne: Buuru Yuda mi leen yebal, ngeen seetsi ma, waxleen ko ne ko: “Mbooloom Firawna mi génnoon di leen wallusi kat, dëpp na bay dellu Misra. 8 Waa Babilon dinañu délsi, song dëkk bii xare, nangu ko, lakk ko ba mu jeex.” 9 Aji Sax ji nag dafa wax ne: Buleen nax seen bopp naan: “Dem, ba nu, la waa Babilon di def.” Ndax duñu dem. 10 Bu ngeen fàddoon mbooloom xarem Babilon miy xareek yeen ñépp it, ba deslewuñu lu moy nit ñu ñu jamat, ñooñooy jógandoo taxaw ca seeni xayma, daldi lakk dëkk bii.»

---

* 37:1 37.1 Kooña mooy Yowakin, di Yekoña ba tey.

11 Gannaaw ba mbooloom xarem Babilon jógee Yerusalem, di daw mbooloom Firawna,
 12 Yeremi bàyyikoo dëkk ba, jëm diiwaanu Beñamin cay bokkam ngir jëli céram ci ab séddaleb suuf. 13 Ba mu demee ba tollook buntu Beñamin, daje faak njiitu dag ya, Irya doomu Selemya doomu Anaña. Irya taxawal Yonent Yàlla Yeremi, ne ko: «Áa, waa Babilon nga daw jëm!» 14 Yeremi ne ko: «Fen nga! Man du maay fekki waa Babilon!» Irya dégluwu ko, xanaa jàpp ko, yóbbu ca kàngami buur ya, 15 seen xol tàng ci Yeremi, ñu dóor ko ba noppi, tëj ko ca biir kër Yonatan bindkat ba, fa ñu defoon kaso.

16 Gannaaw ba ñu dencee Yeremi ca kaso bu xóot ba, ca biir kàmb ga, ba mu toog fa ay fani fan, 17 Buur Cedesyas yónnee, woolu ko. Mu ñaarook moom ca biir këram, laaj ko, ne ko: «Mbaa am nga kàddu gu bawoo ci Aji Sax ji?» Yeremi ne ko: «Xanaa lii: “Ci loxol buuru Babilon lees lay teg.”» 18 Yeremi teg ca ne Buur Cedesyas: «Ana fu ma la tooñe, yaak say surga, mbaa askan wii, ba nga tëj ma kaso? 19 Te sa yonent yi la doon jottli waxyu, naan la buuru Babilon du dikk ci seen kaw, yaak waa réew mii, ana ñu léegi? 20 Léegi nag Buur sang bi, dama lay ñaan ngalla, bul ma delloo kër Yonatan bindkat bi, ma di fa dee.»

21 Ba loolu amee Buur Cedesyas santaane ñu teg Yeremi ca biir èttu dag ya. Ñu di ko jox bés bu ne menn mburum lëmm mu jóge ca mbeddu Lakk-kati mburu ya, ba keroog mburu di ñàkk ca dëkk ba. Yeremi nag toog ca èttu kër dag ya.

38

Tàbbal nañu Yeremi ca kàmb ga

¹ Mu am bés Sefatiya doomu Matan ànd ak Gedalya doomu Pasur ak Yukal doomu Selemya ak Pasur doomu Malkiya. Ñu dégg Yeremiy wax, ñépp di dégg, naan: ² «Aji Sax ji dafa wax ne: “Ku des ci biir dëkk bii, saamar rey ko, mbaa xiif, mbaa mbas. Waaye ku génn fekki waa Babilon, dina raw, bakkanam di ngañaayu xareem, mu mucc.” ³ Aji Sax ji dafa wax ne: “Dees na teg moos dëkk bii ci loxol mbooloom buuru Babilon, mu nangu ko.”»

⁴ Kàngami buur yooyu dem ne Buur: «Waa jii, na dee rekk; mu ngi yoqil xarekat yi des ci dëkk bi, di yoqil ñépp ndax waxam jii mu leen di wax. Waa jii kat wutul jàmmu askan wii, xanaa musiba.» ⁵ Buur Cedesyas ne leen: «Mu ngoog ci seen loxo, manaluma leen dara!» ⁶ Ñu jàpp Yeremi, ngir denci ko ca kàmbug Malkiya, kenn ci askanu buur, ca biir èttu dag ya. Ñu yoore ko buum, ba ca biir, te kàmb ga amul ndox, bàq rekk a fa nekk. Yeremi nag tàbbi ca biir bàq ba.

⁷ Ci biir loolu Ebedd Meleg, Kuuseen ba, di bëkk-néeg ci biir kër buur, dégg ne tàbbal nañu Yeremi ca kàmb ga. Fekk Buur a nga toog ca bunt ba ñu dippee Beñamin. ⁸ Ebedd Meleg jóge kër buur, dikk ne ko: ⁹ «Buur sang bi, nit ñi de, lu bon lañu def Yonent Yàlla Yeremi; tàbbal nañu ko ca kàmb ga. Dina fa dee ak xiif ndax ab dund amatul ci dëkk bi.» ¹⁰ Buur sant Ebedd Meleg Kuuseen ba, ne ko: «Jëleel fii fanweeri nit, nga dem génne Yonent Yàlla Yeremi kàmb ga bala

moo dee.» ¹¹ Ebedd Meleg jël nit ña, daldi dem biir kër buur, jáll ba ca suufu néegu denc ya. Mu jële fa yére yu ràpp aki sagar, boole lépp, yoore buum ca kàmb ga, jottli ko Yeremi. ¹² Ebedd Meleg ne Yeremi: «Ayca, booleel sagar yi, nga jitaal ko ci say poqtaan, teg ci buum yi.» Yeremi def noonu. ¹³ Ñu xëcc buum yi, génne Yeremi kàmb ga. Gannaaw loolu Yeremi des ca biir èttu dag ya.

¹⁴ Ba loolu wéyee Buur Cedesyas yónnee, woolu Yonent Yàlla Yeremi, ñaarook moom fa ñetteelu bunt ba ca kër Aji Sax ja. Mu ne Yeremi: «Dama lay laaj lenn. Bu ma nëbb dara.»

¹⁵ Yeremi ne Cedesyas: «Su ma la waxee li am, du danga may rey rekk? Te su ma la digalee it, doo ma déggal.» ¹⁶ Buur Cedesyas déey Yeremi, ne ko: «Giñ naa ci Aji Sax jiy dund te sàkkal nu bakkan, дума la rey te дума la teg ci loxoy ñii di wut sa bakkan.»

¹⁷ Yeremi ne Cedesyas: «Aji Sax ji, Yállay Israyil, Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Soo nangoo génn rekk, jébbali sa bopp kàngami buuru Babilon déy, dinga rawale sa bakkan, te dëkk bii du lakk ba jeex. Dinga dund yaw, yaak sa waa kër. ¹⁸ Waaye soo jébbalul sa bopp kàngami buuru Babilon, dees na teg dëkk bi ci loxoy waa Babilon, ñu lakk ko ba mu jeex, te yaw doo leen rëcc.» ¹⁹ Buur Cedesyas ne Yeremi: «Man, ñi ma ragal mooy sunu bokki Yudeen ñi ñibbil waa Babilon; bu ñu ma tegee ci seen loxo, ñu torxal ma.» ²⁰ Yeremi ne ko: «Deesu la leen jox. Dangay déggal Aji Sax ji ci li ma la wax rekk, muy sa jàmm, nga muc.» ²¹ Waaye soo lànkee,

ne doo génn, mbir a ngii mu ma Aji Sax ji won.
²² Gisuma lu moy mboolem jigéen ñi des ci kër buurub Yuda, ña nga ñu jëme ca kàngami buuru Babilon. Ña nga naan:

«Buur aka baaxi xarit!
 Ñoom ñi ko nax, ba man ko,
 mu tàbbi ca bàq ba,
 ñu dëddu, ne mes!»

²³ Mboolem say soxnaak say doom, dees leen di yóbbu ca waa Babilon, te yaw ci sa bopp doo leen rëcc. Buuru Babilon da lay jàpp, te dëkk bii day lakk ba jeex.

²⁴ Cedesyas ne Yeremi: «Bu kenn dégg nag lii nu wax. Lu ko moy dinga dee. ²⁵ Su sama kàngam yi yégee ne wax naak yaw, ba dikk ne la nga nettali leen li nu waxante te bañ leena nëbb dara, lu ko moy ñu rey la, ²⁶ ne leen rekk danga ma doon tinu, ndax ma bañ laa delloo kër Yonatan, nga di fa dee.»

²⁷ Ba loolu amee kàngami buur yépp dikk, laaj Yeremi, mu wax leen la ko Buur digal. Ñu daldi noppi, ba ko; ndax kenn déggul woon la mu wax ak Buur. ²⁸ Yeremi nag des ca èttu dag ya, ba keroog bés ba ñu nangoo Yerusalem.

Babilon nangu na Yerusalem.

Ba ñuy nangu Yerusalem nag, nii la deme woon.

39

¹ Ba Cedesyas tolloo ci juróom ñeenteelu atu nguuram, ca fukkeelu weeram, ca la Nabukodonosor buuru Babilon ànd ak mbooloom xareem mépp ci kaw Yerusalem,

ñu gaw ko. ² Ba Cedesyas tolloo ci fukkeelu atu nguuram ak benn, juróom ñeenti fan ca ñeenteelu weeram, ca lañu bëtt dëkk ba. ³ Mboolem kàngami buuru Babilon daldi dikk toog ca buntu dëkk, ba ca digg ba. Nergal Sareser a nga ca ak Samgar Nebo ak Sar Sekim njiitu bëkk-néegi buur ak Nergal Sareser meneen ma, njiitu gisaanekat yi, ñook mboolem kàngami buuru Babilon ña ca des.

⁴ Naka la leen Cedesyas buurub Yuda gis, mook xarekatam ya yépp, ñu daldi daw, génn dëkk ba guddi, jaare toolu buur, fëlle bunt bu nekk ca diggante ñaari tata ya, wuti jooru Araba. ⁵ Mbooloom Babilon dàq leen, ba dab Cedesyas ca jooru Yeriko. Ñu jàpp ko, indil ko Nabukodonosor buuru Babilon ca dëkk ba ñuy wax Ribla, ca réewum Amat. Nabukodonosor dogal fa àtteem. ⁶ Buuru Babilon daa rendi doomi Cedesyas yu góor ca Ribla, muy gis, mu rendiwaale mboolem kàngami Yuda. ⁷ Gannaaw loolu mu tuur bëti Cedesyas, jéngé ko jéngi xànjár, yóbbu ko Babilon. ⁸ Kër Buur ak kèri waa dëkk ba nag, waa Babilon lakk leen, miiri Yerusalem, ñu màbb. ⁹ Nebusaradan njiitu dag ya moom, daa boole ña desoon ca biir dëkk ba, ak ña ko jébbaloon seen bopp, ak ña desoon ca askan wa, jàpp leen, yóbbu ngàllo ca Babilon. ¹⁰ Ba mu ko defee lenn ci baadoolo yi amul dara, mu wacc leen ca réewum Yuda. Booba la leen jox ay tóokèri reseñ aki tool.

Yàlla yiwi na ñaari jaamam

¹¹ Ci biir loolu Nabukodonosor buuru Babilon jox ndigal Nebusaradan njiitu dag ya ci mbirum

Yeremi. Mu ne ko: ¹² «Demal jëli Yeremi, nga sàmm ko, te bu ko def dara lu metti. Lu mu la ñaan it, defal ko ko.» ¹³ Ba loolu amee Nebusaradan njiitu dag ya déggoo caak Nebukasban njiitu bëkk-néegi buur ak Nergal Sareser njiitu gisaanekat yi, ak yeneen jawriñi buuru Babilon ña, ¹⁴ ñu yónnee, jëli Yeremi ca èttu dag ya, teg ko ci loxol Gedalya doomu Ayikam doomu Safan, ngir Gedalya yóbbu ko kër ga. Yeremi nag des Yuda ca biiri bokkam.

¹⁵ Fekk na kàddug Aji Sax ji dikkal Yeremi ba ñu ko tëjee ca èttu dag ya, ne ko: ¹⁶ «Demal nga wax Ebedd Meleg, Kuuseen ba, ne ko: “Aji Sax ji Yállay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Maa ngi nii di sottalsi sama kàddu yi jëm ci dëkk bii, muy ayam te du doon jàmmam. Dina am ngay gis, bésub keroog. ¹⁷ Bésub keroog maa lay xettli,” kàddug Aji Sax jee, “ba deesu la teg ci loxol nit ñi nga ragal. ¹⁸ Maa lay wallu bu baax déy, ba saamar du la daaneel muk, waaye dinga moom sa bakkan, muy sa yoolu xare, ndaxte wóolu nga ma.”» Kàddug Aji Sax jee.

40

Yuda daje na ca Gedalya

¹ Ci kaw loolu Yeremi jot na kàddu gu bàyyikoo ci Aji Sax ji, gannaaw ba ko Nebusaradan njiitu dag ya yiwee, mu bàyyikoo Raama. Yeremee nga ñu jéngoon, mook ngálllog Yerusalem gaak Yuda ga jëm Babilon. Nebusaradan génnee Yeremi ca seen biir, ² ñaarook moom, ne ko: «Sa Yàlla Aji Sax ji moo tuddaloon bérab bii musiba mii. ³ Aji

Sax ji nag indi na ko te def na ko, na mu ko waxe woon. Yeena moy Aji Sax ji, déggaluleen ko ba tax lii dal leen. ⁴ Léegi nag yiwi naa la bés niki tey. Soo béggee ànd ak man Babilon, ñëwal, dinaa la topptoo. Soo buggul, toogal. Réew mépp a ngii ci sa kanam. Fu la ci neex ak foo ci taamu, dem fa.» ⁵ Balaa Yeremee walbatiku, Nebusaradan teg ca ne ko: «Man ngaa dellu ca Gedalya doomu Ayikam doomu Safan ba tey. Moom la buuru Babilon dénk dëkki Yuda. Man ngaa toog ak moom ci digg waa réew mi, mbaa nga dem daal fu la gënal.» Nebusaradan nag jox Yeremi yóbbal ak lu mu lekk ci yoon wi, daldi ko yiwi. ⁶ Ba mu ko defee Yeremi dem ca Gedalya doomu Ayikam ca Mispa. Mu toog ca moom ca digg nit ña des ca réew ma.

⁷ Fekk am na mboolooy Yudeen ñu desoon ci àll bi. Seeni njiit yépp nag dégg, ñook ña ñu àndal, ne buuru Babilon dénk na Gedalya doomu Ayikam réew mi, dénk ko ñenn ci baadoolo yi des Yuda, diy góor aki jigéen aki gone yu ñu yóbbuwul ngallo ca Babilon.

⁸ Ñu bokk dikk ba Mispa ca Gedalya; Ismayil doomu Netaña ma nga ca woon, ak Yowanan ak Yonatan, ñaari doomi Kareya, ak Seraya doomu Tanumet, ak doomi Efayi ma bokk Netofa, ak Yesaña ma bokk Maaka, ñook seeni nit.

⁹ Gedalya waatal leen, ñook seeni nit, ngir dalal seen xel, teg ca ne leen: «Buleen ragala nangul waa Babilon. Toogleen ci réew mi rekk te nangul buuru Babilon, muy seen jàmm. ¹⁰ Man nag maa ngii toog Mispa, di leen taxawal fi kanam waa Babilon, bu ñu fi dikkee; yeen dajaleleen seen

biiñ ak seen meñneef ak seen diwu oliw, ngeen denc ko te dëkke seen dëkk yi ngeen teg loxo.»

¹¹ Ci kaw loolu Yudeen ña woon ca Mowabeen ñaak Amoneen ñaak Edomeen ñaak mboolem réew ya, ñoom ñépp dégg ne buuru Babilon wacc na lenn ca askan wa, ñu des réewum Yuda, mu dénk leen Gedalya. ¹² Yudeen ña ñépp walbatikoo mboolem fu ñu leen sànni woon, daldi délsi réewum Yuda, fekksi Gedalya ca Mispa. Ba loolu amee ñu dajale biiñ ak tàndarma ak figg, ba mu bare lool, ne gaññ.

¹³ Mu am bés Yowanan doomu Kareya ànd ak mboolem njiiti mbooloo ya des ca àll ba. Ñu dikk ca Gedalya ca Mispa, ¹⁴ ne ko: «Xanaa yéguloo ne Baalis buurub Amon yebal na Ismayil doomu Netaña, ngir mu rey la?» Gedalya nag gëmu leen. ¹⁵ Ba loolu amee Yowanan doomu Kareya déey Gedalya, ne ko: «Tee maa dem, rey Ismayil doomu Netaña fu kenn yégu? Xanaa deesu ko wacc mu rey la, Yudeen ñi daje woon fi yaw yépp di tasaaroo, ndesu Yuda sàнку?» ¹⁶ Gedalya ne Yowanan: «Bul def loolu! Li ngay waxal Ismayil ay fen la!»

41

Ismayil bóom na ñu bare

¹ Ba ñu demee ba ca juróom ñaareelu weer wa ca at mooma, Ismayil doomu Netaña doomu Elisama, askanoo ci ñi moom Yuda te di njiitu jawriñi buur, ànd ak fukki nit ba ca Gedalya doomu Ayikam ca Mispa. Ci kaw loolu, ñu bokk di lekk ca kër Gedalya. ² Ismayil jekki jóg, mook

fukki nit ña mu àndal. Ñu jam saamar Gedalya ma buuru Babilon dénkoon réew ma, ba rey ko. ³ Ismayil reyaale mboolem Yudeen ña nekkoon ak Gedalya ca Mispa ak xarekati Babilon ya fa nekkoon.

⁴ Ba ñu bóomee Gedalya ba ca ëllëg sa, fu kenn yéguul, ⁵ mu am juróom ñett fukki nit ñu bàyyikoo Sikem ak Silo ak Samari. Ña nga wat seen sikkim, xotti seeni yére, dagg-daggee seen yaram, di ko ñaawloo. Ñu ñàbb saraxu pepp ak cuuraay bu ñu indil kër Aji Sax. ⁶ Ismayil génne buntu Mispa, gatanduji leen. Ma ngay dox, jëm ca ñoom, di jooy-jooylu ba dajeeek ñoom, ne leen: «Agsileen kër Gedalya doomu Ayikam!»

⁷ Naka lañu dikk ba ca biir dëkk ba, Ismayil ak ay nitam boom leen, tàbbal néew ya ci kàmb. ⁸ Fekk na mu am fukki nit ñu bokk ci ñoom ñu ne woon Ismayil: «Tee nga noo baña rey? Nun de am nanub denc ci àll bi. Peppu belee nga ca ak lors ak diw ak lem.» Loolu tax Ismayil fomm, ba boolewu leen ak seeni bokk, rey. ⁹ Kàmb ga Ismayil sànni néewi nit ña mu reyaaleek Gedalya mooy kàmb ga Buur Asa mu Yuda gasoon ba ko Buur Basa mu Israyil songee xare. Moom la Ismayil doomu Netaña feesal aki néew.

¹⁰ Gannaaw loolu mu jàpp mboolem ña des Mispa, di doomi buur yu jigéen ak mboolem ña des Mispa, te Nebusaradan, njiital dag ya, dénkoon leen Gedalya. Ismayil jàpp leen njaam, daldi wutali diiwaanu Amoneen ña.

¹¹ Ba loolu amee Yowanan doomu Kareya ak njiiti xare yi mu àndal yépp dégg musiba mi Ismayil doomu Netaña def mépp. ¹² Ñu ànd ak

seeni nit, topp ko ngir xareek moom, ba dab ko ca déeg bu mag ba ca Gabawon. ¹³ Ba nit ña Ismayil jàppe Mispa gisee Yowanan ak mboolem njiiti xare ya mu àndal, dañoo bég. ¹⁴ Ñoom ñépp walbatiku, daw fekki Yowanan doomu Kareya. ¹⁵ Teewul Ismayil doomu Netaña ak juróom ñetti nitam récc Yowanan, daw làquji réewum Amon. ¹⁶ Yowanan doomu Kareya ak mboolem njiiti xare yi mu àndal nag boole mboolem la des ca mbooloo, ma Yonatan xettli woon ca Ismayil doomu Nataña ca Mispa, gannaaw ba Ismayil bóomee Gedalya doomu Ayikam. Ay nit ñu Yowanan jële woon Gabawon a nga ca, diy góor: ay xarekat ak bëkk-néegi buur, aki jigéen aki gone. ¹⁷ Ñu dem ba dali ca dalukaayu Kimyam, ca wetu Betleyem, di waaj yoonu Misra, ¹⁸ ngir récc waa Babilon ñi ñu ragaloon, ndax la Ismayil doomu Netaña bóom Gedalya doomu Ayikam, ma buuru Babilon dénkoon réew ma.

42

Toogaani Misra gënul

¹ Gannaaw loolu njiiti xare yépp jóg, ñu ràññee ca Yowanan doomu Kareya ak Yesaña doomu Osaya. Ñu ànd ak askan wa wépp, dikk, ka gëna tuut ba ca ka gën di mag. ² Ñu ne Yonent Yàlla Yeremi: «Ngalla danu lay dagaan, nga ñaanal nu ngir ndesu askan wii ci sa Yàlla Aji Sax ji. Bare woon nanu, waaye gis nga lu néew li des ci nun. ³ Ñaanal nu ngir sa Yàlla Aji Sax ji xamal nu fan lanu wara jaare, ak lan lanu wara def.» ⁴ Yonent Yàlla Yeremi ne leen:

«Baax na. Maa ngii di leen ñaanal seen Yàlla Aji Sax ji ni ngeen ko waxe. Lu leen Aji Sax ji tontu, dinaa leen ko yegge. Duma ci wacc baat.»

⁵ Ñoom it ñu ne Yeremi: «Mboolem kàddu gu la sa Yàlla Aji Sax ji yóbbante ci nun, bu nu ko deful, yal na Aji Sax ji doon seede bu wér, bu dëgggu bi nuy seedeel ag tooñ. ⁶ Mu neex, mu naqari, sunu Yàlla Aji Sax, ji nu la yebal lanuy déggal, ngir su nu déggalee sunu Yàlla Aji Sax ji, dinanu baaxle.»

⁷ Ñu teg ca fukki fan, kàddug Aji Sax ji dikkal Yeremi. ⁸ Yeremi woo Yowanan doomu Kareya ak njiiti xare yi mu àndal yépp, woo mbooloo mépp, ñu dikk, ka gëna tuut ba ca ka gën di mag. ⁹ Yeremi ne leen: «Aji Sax ji Yàllay Israyil ji ngeen ma yóbbante seen dagaan, dafa wax ne: ¹⁰ Su ngeen nangoo toog ba toog ci réew mii, maa leen di defar te duma leen daaneel. Maa leen di jëmbat te duma leen buddat. Ndax ñeewante naa leen ci musiba mi ma leen teg. ¹¹ Buuru Babilon mii ngeen ragal, buleen ko ragal!» Kàddug Aji Sax jee. «Buleen ko ragal, ndax yeen laa àndal ngir wallu leen, xettli leen ci moom. ¹² Maa leen di yërëm ngir mu yërëm leen, delloo leen ca seen suuf.

¹³ «Waaye su ngeen bañee déggal seen Yàlla Aji Sax ji, naan: “Dunu toog ci réew mii, ¹⁴ xanaa nu dem réewum Misra, fa nu dul gise xare; coowal liitu xare sax dunu ko dégg. Dugub it dunu ko fa ñàkke. Foofa lanuy dëkki;” ¹⁵ su boobaa nag dégluleen li ci Aji Sax ji wax, yeen ndesu Yuda. Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom

gàngoor yi dafa wax ne:
 “Su ngeen dogoo ba dogu,
 nara dem Misra,
 ba dem toogaani fa,

¹⁶ saamar ba ngeen ragal
 moo leen di dabe réewum Misra,
 xiif bi ngeen di xalaat
 topp leen fa Misra,
 te fa ngeen di deeyi.

¹⁷ Képp ku dogu woona dem Misra,
 ngir toogaani fa,
 saamar lay deeye mbaa xiif mbaa mbas.
 Du kuy mucc mbaa mu récc
 musiba mi ma leen naral.”

¹⁸ «Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi déy dafa wax ne: “Bu ngeen demee Misra, ni sama mer ak sama xadar yurikoo woon fi kaw waa Yerusalem, ni la sama xadar naan yureet fi seen kaw. Dingen doon gentu alkànde, ñu di leen móolook a sewal, te dungen gisati miim réew.”»

¹⁹ Yeremi teg ca ne: «Yeen ndesu Yuda, Aji Sax ji wax na leen ne leen: “Buleen dem Misra.” Nangeen xam xéll nag ne àrtu naa leen bésub tey. ²⁰ Yeena sànk seen bopp ba ngeen ma yebalee ci seen Yàlla Aji Sax ji, ne ma ma ñaanal leen sunu Yàlla Aji Sax ji, te lépp lu sunu Yàlla Aji Sax ji wax, naa leen ko jottli, ngeen def ko. ²¹ Yegge naa leen tey jii li seen Yàlla Aji Sax ji wax, waaye faalewuleen lenn ci kàddu yi mu ma yóbbante ci yeen. ²² Léegi nag xamleen xéll ne saamar akub xiif ak mbas moo leen di rey ca réew mooma ngeen namma dem, toogaani fa.»

43

Yóbbu nañu Yeremi Misra

¹ Gannaaw ba Yeremi waxeek mbooloo mépp, ba sottal mboolem kàddu yooyu ko seen Yàlla Aji Sax ji santoon mu yegge leen ko, ² Asaryaa doomu Osaya ak Yowanan doomu Kareya ak nit ñu bew ñooñu ñépp jël kàddu gi. Ñu ne Yeremi: «Dangay fen! Sunu Yàlla Aji Sax ji santu la nga fommloo nu sunu yoonu Misra ga nu bégga toogi. ³ Xanaa Barug doomu Nerya kay moo lay xiirtal ci sunu kaw, ngir teg nu ci loxol waa Babilon, ñu rey nu, mbaa ñu yóbbu nu ngàllo ca Babilon.»

⁴ Ci kaw loolu Yowanan doomu Kareya ak yeneen njiiti xare ya yépp ak mbooloo ma mépp gantal Aji Sax ji, baña des réewum Yuda. ⁵ Ba loolu amee Yowanan ak njiiti xare yépp yóbbu ña desoon ca Yuda ñépp, di mboolem ña ñu jëkkoonà sànni ca biir xeet ya leen séq yépp, te ñu ñibbsi woon réewum Yuda, ⁶ góor ñaak jigéen ñaak gone yaak doomi buur yu jigéen ya. Yóbbu nañu mboolem ña Nebusaradan njiitu dag ya tegoon ci loxol Gedalya doomu Ayikam doomu Safan; ñu yóbbaaale Yonent Yàlla Yeremi ak Barug doomu Nerya. ⁷ Ñu dikk Misra, baña déggal Aji Sax ji, daldi àgg dëkk ba ñuy wax Tapanes.

⁸ Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji dikkal Yeremi ca Tapanes, ne ko: ⁹ «Jëlal ñaari doj yu mag yooy suuli ca dëru ban ba ca bunt kër Firawna gi ci biir dëkk bi, te na ko waa Yuda fekke. ¹⁰ Nga wax leen ne leen: “Aji Sax ji Yàllay Israyil

Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Maa ngi nii di yónnee, jëli Nabukodonosor buuru Babilon, mi ci samag curga, ba teg ngànguneem ci kaw doj yii ma fi suul, mu firi fi xaymaam. ¹¹ Bu dikkee dina tas réewum Misra: ku wara médd, médd; kuy dugg njaam, duggi njaam; kuy fàddoo saamar, fàddoo saamar. ¹² Nabukodonosor dina jafal kër tuuri Misra yi, lakk tuur yi, mbaa mu yóbbu leen. Ni ab sàmm di teeñe mbubbam, ni lay teeñe réewum Misra ba mu set wecc, daldi daagu, dem yoonam. ¹³ Dina rajaxe tuuri doj ya sampe ca Bet Semes ci biir Misra te dina lakk kəri tuur yi ci Misra.”»

44

Bokkaale sabab na mbugal

¹ Gannaaw gi kàddu dikkal na Yeremi, jëm ci mboolem Yudeen ñi sancsi réewum Misra, te dëkke Migadol ak Tapanes ak Memfis ak diiwaanu Pattros. Mu ne: ² «Aji Sax ji Yállay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Yeena gis mboolem musiba mi ma wàcceel Yerusalem ak dëkki Yuda yépp. Ñu ngi nii tey jii gental, kenn dëkku ca. ³ Li ko waral di lu bon li ñu def, di ma merloo; di taalal cuuraay ak a jaamu yeneen yàlla yu ñu xamul woon, du ñoom, du seeni maam. ⁴ Yónnee naa leen ay yooni yoon mboolem yonent yi, sama jaam ñi, ne leen: “Rikk buleen def jëf ju siblu jii ma bañ.” ⁵ Waaye dégluwñu, teewluwñu, ba dëddu seenug mbon, baña taalal yeneen yàlla cuuraay, ⁶ ba ma boole sama mer ak sama xadar, yuri, mu jafal dëkki

Yudak mbeddi Yerusalem, ba ñu mujj tey jii di gent yu tumurànke.

⁷ «Léegi nag, Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Ana lu jar ngeen di teg seen bopp loraange ju réye nii, ba nar fee dagge réewum Yuda, góor ak jigéen, xale ba ci perantal, ba dungeen dese kenn? ⁸ Yeena ngi may merloo ndax li ngeen di def, di taalal yeneen yàlla cuuraay fii ci Misra gi ngeen toogaansi. Seen bopp ngeen dagg, sànni te dingeen mujj ñu di leen móolook a sewal ci digg xeeti àddina yépp. ⁹ Dangeena fàtte seen mbonug maam ya ak mbonu buuri Yudak seen mboni jabar yaak seen mbonu bopp ak seen mbonu jabari bopp ga ñu nekke woon ca réewum Yuda ak mbeddi Yerusalem? ¹⁰ Kenn ci yeen réccuwul ba tey jii. Kenn wormaalu ma mbaa mu jéfe sama yoon ak sama dogal yi ma leen tegal, tegal ko seeni maam.

¹¹ «Moo tax Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Maa ngii di jàkkaarlook yeen, ngir musibaal leen, ba dagge fi mboolem Yuda. ¹² Maay tonni ndesi Yuda gi dogu woon ba dikk réewum Misra, toogaansi fi. Dañuy dee. Ñoom ñépp réewum Misra gii lañuy daanoo. Saamar akub xiif lañuy fàddoo, ki gëna tuut ba ki gën di mag. Saamar akub xiif lañuy fàddoo, te dinañu gentel gentu alkànde, ñu di leen móolook a sewal. ¹³ Maay dikkal ñi sancsi réewum Misra ni ma dikkale Yerusalem, dikkaale saamar akub xiif ak mbas. ¹⁴ Du kuy récc mbaa kuy dese bakkan ci ndesu Yuda gi toogaansi fii ci réewum Misra. Te it duñu ñibbi

réewum Yuda ga ñu namma ñibbi, lu moy ñu néew.»

¹⁵ Ñu baree nga fa woon, di mboolem ña xamoon ne seeni jabar dañuy taalal cuuraay yeneen yàlla ak mboolem jigéen ña teew. Ñuy mbooloo mu réy, ñépp ña sancu Misra, ba ca diiwaanu Pattros. Ñu daldi ne Yeremi: ¹⁶ «Li nga nuy wax ci turu Aji Sax ji, dunu ko déglu. ¹⁷ Nooy def ba defaato mboolem lu nu digoo woon, di taalal cuuraay Lingeeru asamaan, tuur mi, di ko tuural ay naan, na nu ko daan defe naka jekk, nook sunuy maam ak sunuy buur ak sunuy kàngam ci dëkki Yudak mbeddi Yerusalem. Teewul dañu daan doyal dugub, di woomle, te gisunu loraange. ¹⁸ Ba nu bàyyee taalal cuuraay Lingeeru asamaan, tuur mi, ak di ko tuural, ca lanu ñàkk lépp, teg ci saamar akub xiif di nu sànk.» ¹⁹ Jigéen ña teg ca ne: «Te sax ba nuy taalal cuuraay Lingeeru asamaan, di ko tuural, sunuy jëkkër dañu koo yégu? Xam nañu xéll ne nu ngi defal Lingeeru asamaan ay nàkk yu koy jëmmal, di ko tuural ay naan.»

²⁰ Ba mu ko defee Yeremi wax ak mboolem góor ñaak jigéen ña ko tontu loolu, ne leen: ²¹ «Saraxi cuuraay yi ngeen di taal, yeen ak seeni maam ak seeni buur ak seeni kàngam, ak baadoolo yi ci biir dëkki Yudak mbeddi Yerusalem, defe ngeen ne Aji Sax ji yégu ko, am da koo fàtte? ²² Aji Sax ji manatula dëkku seen jëf ju bon ak seen jëf ju siblu ji waral seenum réew mel nii mu mel tey, di ndànd-foyfoy bu gental bu ñuy móoloo, te kenn dëkku ci, ²³ ndax yeena def saraxi bokkaale, moy Aji Sax

ji, dégluwleen Aji Sax ji, te it kàddug yoonam ak dogali yoonam ak seedey yoonam, jéfewleen ci lenn. Moo waral musiba mi leen dikkal nii tey.»

²⁴ Yeremi teg ca wax ak ñépp, rawatina jigéen ña ñépp, ne leen: «Mboolem yeen Yudeen ñi ci réewum Misra, dégluleen kàddug Aji Sax ji. ²⁵ Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: “Yeen ak seeni jabar yeena wax ci seen lammañ, àggalee ko seeni jéf. Ngeen ne dingeen def ba defaato dige yi ngeen digee taalal cuuraay Lingeeru asamaan, tuural koy naan. Dëggal-leena dëggal seeni dige te jéfee jéfe seeni dige. ²⁶ Kon nag, yeen mboolem Yudeen ñi sanc Misra, dégluleen kàddug Aji Sax ji. Maa giñ ci sama tur wu màgg.” Aji Sax jee ko wax. “Ma ne: Sama tur, gémmiñug benn Yudeen dootu ko tudd fi mboolem réewum Misra naan: ‘Giñ naa ko ci Aji Sax jiy dund.’ ²⁷ Maa ngi nii di leen teewloo seen musiba, waaye du seen jàmm laa leen di teewloo. Te mboolem waa Yuda ñi ci réewum Misra dinañu sànkoo saamar akub xiif, ba keroog ñuy jeex tàkk. ²⁸ Ñu néew ay récci saamar, walbatikoo réewum Misra, ñibbi réewum Yuda. Waaye mboolem ndesu Yuda, ga dikoon toogaansi Misra, dinañu xam kan la kàddoom di sotti, man am ñoom. ²⁹ Te lii nangeen ko def ab takk.” Kàddug Aji Sax jee. “Maa ngii di leen dikke mbugal ci bii bérab, ba ngeen xam ne samay kàddooy sotti ba mat sëkk, di seen loraange.”» ³⁰ Aji Sax ji dafa wax ne: «Maa ngii di waaja teg Firawna Ofra buuru Misra ci loxol noonam yiy wut bakkanam, na ma tege woon Cedesyas buurub Yuda ci loxol

noonam Nabukodonosor buuru Babilon ma doon wut bakkanam.»

45

Barug mucc na

¹ Kàddu gii Yeremi waxoon na ko Barug doomu Nerya, gannaaw ba Barug tènkee ci taxañu mbind, kàddu ya ko Yeremi dégtal ca ñeenteelu atu nguurug doomu Yosya, Yowakim buurub Yuda. ² «Aji Sax ji Yàllay Israyil dafa wax ci yaw, Barug. ³ Nga ne: “Wóoy ngalla man! Aji Sax ji yokk na maw naqar. Onk naa ba tàyyi te awma noflaay.” ⁴ Aji Sax ji da maa sant ma wax la ne la: “Aji Sax ji dafa wax ne:

La ma tabaxoon a ngii,
maa ngi koy daaneel,
la ma jëmbatoon a ngii,
maa ngi koy buddat,
ba réew mépp daj.

⁵ Looy sàkku ku la beral loxo?

Jaru ko!

Maa ngii di wàcceel musiba képp kuy noyyi.”

Kàddug Aji Sax jee!

“Waaye may naa la sa bakkan di sa youlu xare, fépp foo jëm.”»

Kàddug waxyu dalati na xeet yi

46

(Saar 46—51)

¹ Kàddug Aji Sax jii dikkal na Yonent Yàlla Yeremi, jëm ci xeet yi.

Lu jëm ci Misra

² Firawna buuru Misra, bi ñuy wax Neko, ba ko Nabukodonosor buuru Babilon di дума, ma nga woon ca Karkemis ca tàkkal dexu Efraat. Mu yemook ñeenteelu atu nguurug doomu Yosya Yowakim buurub Yuda. Kàddug waxyu gii moo jëm ci Misra ci wàllu diggante ba seen mbooloom xare ma tollu woon.

³ «Ijabbleen pakkoo pakk te xareji.

⁴ Takkleen fas yi, war naari góor yi, ba làng-déraale seen mbaxanay xare, nàmmaat xeej, sol yérey xare!»

⁵ «Ana lu ma gis?

Waa Misraa jaaxle bay dellu gannaaw, seeni jàmbaar falaxoo, ne wëqet, geesuwñu, tiitaange ubale.»

Kàddug Aji Sax jee!

⁶ «Bu nit gaaw ba raw

mbaa mu jàmbaare ba mucc.

Bëj-gàннаar lañu féete, feggook dexu Efraat, di tërëf, di daanu.

⁷ «Kii ku mu, muy fuddu ni dexu Niil, di fuur ni wali ndox?

⁸ Misraa, mooy fuddu ni dexu Niil, di fuur ni wali ndox.

Mu naan: “Maay fuddu, mëdd àddina, sànk ab dëkk ak ña ca biir.”

⁹ Na fas buur, watiir fiddi, jàmbaar sàqi:

waa Kuusoo waa Puut ak seeni pakk, ak waa Ludd ak seeni xala.

10 Waaye bésub keroog déy,
Boroom bi Aji Sax ji Boroom gàngoor yee ko
moom,

muy bésub feyu bu muy feyey noonam.

Saamar suur suux,

màndee deret.

Boroom bi Aji Sax ji Boroom gàngoor yi
mooy rendee réewum bëj-gàннаar ab sarax,
feggook dexu Efraat.

11 Yaw Misra mu taaru mi,
demal ba Galàdd wuti diw, dàmpoo.

Faju, fajooti;

dara du la wéral!

12 Xeet yeey dégg sa toroxte,
sa yuux dajal àddina.

Jàmbaar téqtaaloo jàmbaar,

ñu ànd ne fèlèñ!»

13 Kàddu gii dikkaloon na Yonent Yàlla Yeremi,
ba Nabukodonosor buuru Babilon dikkee, di
duma waa réewum Misra. Mu ne:

14 «Yégleel lii Misra, yéene ko fa ca Migadol,
yéene ko fa ca Memfis ak Tapanes.

Neleen: “Dërleen, taxaw temm!

Saamar kat a ngi lekk li leen wër.”

15 Lu Apis di daw?

Lu tee seen yàllay yëkk jooju taxaw?

Xanaa Aji Sax jee ko bëmëx!

16 Moo bëmëx ñu bare,

ku nekk naan moroom ma:

“Jógal nu dellu ca sunuy bokk,

ca sunu réewum cosaan,

ba mucc saamaru noon.”

17 Dees na fa woyal Firawna buuru Misra, naan
ko:

“Coowal neen te bés wees.”

18 «Giñ naa ko ci man miy dund,»
kàddug Buur Aji Sax jee, Boroom gàngoor yi di
turam:

«noon ay dikk, mel ni tundu Tabor ci digg tund
yi,

mbete tundu Karmel wi feggook géej.

19 Yaw mi dëkke Misra mu taaru mi,
ëmbal sa ëmb, jëm ngallo;

Memfis* dëkk bii kat ci gental la jëm,
di ndànd-foyfoy lu kenn dëkkul.

20 Misra daa mel ni jeegu nag bu yànj,
weñ ne waa, waa, bawoo bëj-gàннаar.

21 Seen xarekat yi ñu bind sax

ñu ngi mel ni sëllu yu yaflu,

ñoom it ànd ne wërëñ, wëqet,

kenn taxawul!

Bésu safaan a leen dikkal,

seen mbugal taxaw,

22 ñu daw di faraas-faraasiy wéy ni jaan.

Doole la noon songe Misra,

dikke leeni sémmiñ

ni gorkati garab.

23 Lu gott fatt fatt, ñu gor.»

Kàddug Aji Sax jee.

«Ñoo gëna barey njéeréer,

ba maneesu leena lim.

24 Gacceel nañu Misra mu taaru mi,

teg ko ci loxoy xeeti bëj-gàннаar.»

25 Aji Sax ji Yállay Israyil, Boroom gàngoori
xare yi wax na ne: «Maa ngii di dikke mbugal
Amon, tuuru dëkk bii di Teeb, ak Firawnaak waa
Misraak seeni tuur ak seeni kàngam, boole ci

---

* 46:19 46.19 Memfis: Fii ñu ne Memfis, am na sotti yu fi indi
turu Nof.

ñi yaakaar Firawna. ²⁶ Maa leen di teg ci loxoy ñiy wut seen bakkan, di Nabukodonosor buuru Babilon aki jawriñam. Gannaaw loolu dees na dëkkewaata Misra na woon.» Kàddug Aji Sax jee!

Israyil dina xettliku

²⁷ «Yaw Yanqóoba sama jaam bi nag, bul tiit; yaw Israyil, ma ne bul ragal.

Maa ngii di la wallusi,
jële la fu sore,
jële sa askan

fa seen réewu njaam ga,
Yanqóoba délsi,
dal, aaru, du tiitati.

²⁸ Yaw Yanqóoba sama jaam bi, bul tiit.»

Kàddug Aji Sax jee.

«Yaw laa àndal.

Maay fàkkas mboolem xeet yi ma leen sànni
woon,

waaye yeen, duma leen fàkkas.

Duma leen ñàkka duma moos,
waaye dinaa leen yar lu yem.»

47

Lu jëm ci Filisteen ñi

¹ Kàddug Aji Sax ji dikkaloon na Yonent Yàlla Yeremi jëm ci Filisteen ñi, balaa Firawna di song dëkkub Filisteen ba ñuy wax Gasa. ² Aji Sax ji dafa wax ne:

«Ndox a ngay fuddoo bëj-gànnar,
diy waame, walsi,
walal réew meek li ci biiram
akub dëkk ak ku ci biiram;
doom aadama yuuxu,

waa réew mépp serandoo.

³ Booba fas yaa ràmbal,
watiir ya riir,
mbegey watiir ya kar-kareendoo,
yoxo yoqi, ba baay geesuwul doom,
⁴ bésub sànkute dikkal képp kuy Filisteen,
ba dagge dëkk yii di Tir ak Sidon
ndimbal lu ñu dese woon.

Aji Sax jaa ngay sànk Filisteen, ña des
te cosaanoo dunu Keret.

⁵ Watu nel, ñaawloo, dikkal na Gasa,
te wedamloo nañu Askalon.

Yeen ñi dese joor gi,
fu ngeen àppal seen yaram,
wi ngeen di daggat, di ko ñaawloo?

⁶ Ngeen naa: “Wóoy saamaru Aji Sax jii,
xanaa doo selanlu?

Dellul sa mbar, boog,
dal-lu, ne tekk!”

⁷ Waaye yaw saamar, noo mana selanloo
te Aji Sax ji yebal la
ci kaw Askalon ak waa tefesu géej,
fa mu ko dogale?»

48

Lu jëm ci réewum Mowab

¹ Lu jëm ci Mowab, Aji Sax ji Yállay Israyil,
Boroom gàngoori xare yi dafa wax ne:

«Ngalla waa Nebo, seen dëkk ba yàqu na!
Kiryaatayim, ñu torxal, nangu ko;
tata ja daanu, tasaaroo.

² Mowab amatul woy,
fa Esbon la leen noon ya fexeel lu bon,

ne: “Aycaleen nu raafal wii xeet!”
 Yeen waa Madmen it, ñu wedamal;
 saamar topp leen.

³ Yuux jibe na Oronayim,
 ndaw salfaañook rajaxoo ju réy!

⁴ Mowab tas, ay fereem serandoo.

⁵ Ñay yéeg jëm Luwit, di jooyoo.

Ña ngay yéeg, di jooyoo.

Ñay wàcci Oronayim
 di dégg aji jàq jiy yuuxoo.

⁶ Ñu naan: “Dawleen, rawale seen bakkan,
 ba tumurànkeji ni gajju màndiŋ!”

⁷ Mowab, yeena yaakaar dooleek alal,
 yeen it, dees na leen jàpp;

Kemos, seen tuur mi duggi ngàllo,
 mooki sarxalkatam aki kàngamam.

⁸ Dëkkoo dëkk ay yàqtoo,

benn dëkk du mucc!

Waa xur wii sàŋku,
 waa déndu doj wu tell wee yàqtoo.»

Muy la Aji Sax ji wax.

⁹ «Gasal-leen Mowab,

day sàŋku moos,
 ay dëkkam gental,

kenn du fa des!

¹⁰ Alkànde ñeel na kuy sàggane liggéeyu Aji Sax
 ji.

Alkànde ñeel na kuy xañ deret saamaru Aji Sax
 ji.

¹¹ «Mowab a dale féex cag ndawam,
 kenn jàppu ko njaam, yóbbu,
 wàllanteesu ko ndab ak ndab,

xanaa mu ne degg ni biiñ bu taaje,
di saf, di xeeñ ba tey.

¹² Moo tax ay bés a ngii di ñëw,»

kàddug Aji Sax jee,

«maa leen di yónnee ay nit ñu sotti diw gi,
ndab, soteet; njaq, rajax.

¹³ Yaakaaru Mowab ci Kemos tuur mi, tas,
ni yaakaaru waa kër Israyil ci Betel ma ñu
wóolu, tase woon.

¹⁴ «Mowabee, du yaay kañu,
naan jàmbaar ngeen,
diy ñeyi xare?

¹⁵ Song nañu la, yàqte say dëkk;
la man ci say ndaw daanu, fàddu.»

Kàddug Buur Aji Sax jee, Boroom gàngoori xare
yi.

¹⁶ «Musibay Mowab a ngi jegesi,
safaanam làbbleeti, wuti ko.

¹⁷ Mboolem yeen ñi wër xeet wii, jooyleen leen;
yeen ñi dégg seen tur ñépp, jooyleen leen.
Neleen: “Moo, nu gii nguur mana foqe,
ba foqaale jii daraja?”

¹⁸ «Yeen waa Dibon, dëkk bu taaru bi,
wàccleen seen teddnga lu kawé
te tooge digg maral;

kiy yàqtesi Mowab kat song na leen,
di màbbsi seeni tata.

¹⁹ Yeen waa Arower,

taxawleen fi yoon wi te teewlu;

góor gu fi jaare mbaa ndaw su rëcc, di daw,
ngeen laaj ko ne ko: “Lu xew?”

20 Ñu ne: “Gàcce ñeel na Mowab gii tas!”
Yuuxooleen, ne wóoy!

Yéeneleen fa tàkkal dexu Arnon,
ne Mowab tas na!

21 Mbugal dikkal déndu doj wu tell wi,
dikkal dëkk yii di Olon, Yaxacc ak Mefat

22 ak Dibon ak Nebo ak Bet Diblatayim

23 ak Kiryaatayim ak Bet Gamul ak Bet Mewon

24 ak Keryot ak Bocra,
mboolem dëkki Mowab daal,
fu jegeek fu sore.

25 Sidditu Mowab day dog,
loxoom damm.»

Kàddug Aji Sax jee!

26 «Du Mowab a doon diir Aji Sax ji mbagg?

Nañu leen màndal sànjum Aji Sax ji,

ba ñu waccu, di ca xuus,

ba ñoom it, ñu di leen ree.

27 Mowabee, du yeena doon ree Israyil?

Dangeen leena fekk ci biiri sàcc,

ba fu ngeen leen tudde, wëcc bopp?

28 Yeen waa Mowab,

baleen dëkk yi, dëkke paxi doj.

Defleen niy xati,

tàgge peggi xunti.

29 «Noo dégg ni Mowab bewe,

bew lool,

réy, reew, di damu;

ne danḡ-danḡiiral.

30 Maa xam seen reewande,»

kàddug Aji Sax jee,

«seeni kañu neen la,

seeni jëf di neen.

³¹ Moo tax may jooy Mowab,
di wooteel wall Mowab gépp,
di yuuxul waa Kir Eres.

³² Yaw reseñu Sibma gi,
ma jooyal la lu raw la ma jooyal Yaser.
Yaw la say car jàlloon gééj,
àkki gééju Yaser,
sa figg jeek sa reseñ, noon yàqte.

³³ Tukkal nañu mbégteek bànnéex
fi tóokëri réewum Mowab.
Maa ñacc mbàndi biiñ ya,
kenn nalatu fa reseñ, di soowo
coowal mbégte, xanaa ay yuux.

³⁴ Yuux jibe na Esbon, ba Elale,
àkki ba Yaxacc
ak Sowar ba Oronayim ak Eglat Selisiya.
Ndoxi Nimrim sax ñiis na.

³⁵ Maay bóome biir Mowab.»

Kàddug Aji Sax jee.

«Maay bóom kuy joxe sarax ci jaamookaay,
di taalal am tuuram cuuraay.

³⁶ Naa jooy Mowab jooyi xol,
yu toxoro di jooye ab dëj,
na toxoro di jooye dëju waa Kir Eres.
Lu ñu dajale woon sàнку na!

³⁷ Ñoom ñépp a nelu,
wat seeni sikkim,
daggat seeni loxo,
sol ay saaku, di ko ñaawloo.

³⁸ Kaw taaxi Mowab yépp aki péncam,
fépp ay yuuxoo di jib.
Maa toj Mowab

ni ndab lu kenn soxlaatul.»

Kàddug Aji Sax jee.

³⁹ «Yuuxooleen, ne leen: “Céy gii yàqtoo!
Mowab gii wone gannaaw! Mowab rus na.”

Ñi ko wër ñépp a koy reetaan, seen yaram di daw
ci ñoom.»

⁴⁰ Aji Sax ji déy dafa wax ne:

«Lu mel ni jaxaay a ngii naa jàyy,
firiyy laafam, kéfsi Mowab.

⁴¹ Dees na teg Keryot ga ca Mowab loxo,
ne tata ya taral;
su keroogee fitu jàmbaar ne tërit,
mu mel ni kuy matu.

⁴² Mowab day sàнку, ba xeetam fey.

Ñoo doon diir Aji Sax ji mbagg.

⁴³ Yeen waa Mowab,
pat-pati rekk, di tàbbiy pax aki yeer.»

Kàddug Aji Sax jee.

⁴⁴ «Pat-patyy daw, tàbbim pax;
gènn um pax, tàbbim yeer.

Maay yen Mowab, maa leen di yen moos,
seen atum mbugal.»

Kàddug Aji Sax jee.

⁴⁵ «Fa keppaaru Esbon lañuy daw taxawi,
doole dèddu.

Booba sawaraa tàkke Esbon, di law;
sèl-sèlee foofa ca péeyu Buur Siwon,
ba dajal réewum Mowab, nitu coow ña,
boole jë akum kaanj xoyom.

⁴⁶ Wóoy, waa Mowab, ngalla yeen!

Yeen ñiy jaamu Kemos, sàнку ngeen!

Dees na jàpp seen doom yu góor njaam;
jigéen ñi it, njaam.

⁴⁷ «Du tee fan yu mujj ya,
ma tijji wërsëgu Mowab.»
Kàddug Aji Sax jee.
Fii la àtteb Mowab yem.

49

Lu jëm ci Amoneen ñi

¹ Lu jëm ci Amoneen ñi,
Aji Sax ji dafa wax ne:
«Israyil daa amuli doom?
Am daa amul dono?
Lu tax Milkom* tuur mi donloo suufas Gàdd,
ba ay jaamukatam sanc dëkki Gàdd?»
² Moo tax ay bés a ngii di ñëw,»
kàddug Aji Sax jee,
«maay dégtal Raba, dëkku Amoneen ñi,
coowal xare ci seen biir,
tund wa gental,
dëkk-dëkkaan ya tàkk ba jeex,
ba keroog Israyil futti ñooña ko futti woon.»
Aji Sax jee ko wax.

³ «Éy waa Esbon, Ayi seen dëkk bi tas na,
yuuxuleen!
Yeen waa dëkk yi séq Raba,
sol-leeni saaku, ñaawloo,
jaab diggante tata yi, tiisloo.
Milkom seen tuur mi déy duggi na ngàllo,
ànd aki sarxalkatam aki kàngamam.
⁴ Céy Raba, bii dëkk bu taaru, toogadi,
yeena doon damoo xur yi,

---

* **49:1** 49.1 Milkom tuuru Amoneen ñi la woon, te Gàdd ci suufas Israyil la bokkoon.

ba ci seen xur wu naat wii?
 Yeena yaakaaroon seeni denc,
 naan: “Ku ñemee dal sunu kaw?”
⁵ Maa ngii di leen wàcceel njàqare,»
 kàddug Boroom bi Aji Sax jee, Boroom gàngoor
 yi,
 «njàqare luy bawoo fi leen wër fépp,
 dàq leen, ku ne jubal yoonam,
 du kenn ku leen di dajaleeti.
⁶ Waaye bu loolu weesee,
 ma tijji wërsëgu Amoneen ñi.»
 Kàddug Aji Sax jee.

Lu jëm ci Edomeen ñi

⁷ Lu jëm ci Edomeen ñi, Aji Sax ji Boroom
 gàngoor yi dafa wax ne:
 «Xanaa boroom xel amatul fi Teman?
 Xanaa ndigal a réer xamkat yi?
 Am seen bopp a yàqu?
⁸ Yeen waa Dedan,
 walbatikuleen daw, ruuroo seeni pax.
 Maa ngi wàcceel askanu Esawu† safaan,
 seen mbugal taxaw na!
⁹ Su leen wittkati reseñ dikkalee, xanaa dinañu
 ca wacc ay doom?
 Su leen ay sàcci guddi dikkalee,
 du la leen doy lañuy sëxëtoo?
¹⁰ Waaye yeen askanu Esawu,
 man maa leen di ñori, ba ngeen ne dunḡ.
 Maay siiwal seeni rawtu,
 ba dootuleen mana làqu;

---

† **49:8** 49.8 Esawu ak Edom kenn ki la. Askanu Esawu ñoo dëkke woon réewum Edom.

seeni goneek seeni bokk, ñépp ay sàнку,
 seeni dëkkandoo sax, kenn du ca des ku naan:

11 “Jirim yi ngeen bàyyi,
 maa leen di dundal,
 te seeni jëtun man nañu maa yaakaar.”

12 Ndegam ñi yeyoowul mbugal
 ñooy jolu kaasu mbugal,
 nees leen di ñàkka toppe, yeen?
 Dees na leen topp moos,
 ngeen jolu kaasu mbugal.

13 Giñ naa ko ci man mii, déy,»
 kàddug Aji Sax jee,
 «Bocra, dëkk bii day mujj di gent bu ñu
 doyadal,
 ndànd-fofyooy bu ñuy móoloo,
 dëkk-dëkkaanam yépp gental ba fàww.»

Yeremeey wax

14 Ab dégtal laa dégg, mu bawoo fa Aji Sax ji,
 ndaw la yebal ci biir xeet yi, ne leen:
 «Dajeleen waajal xare te song Edom xare!

15 Yeen Edom, tuutal leen laay def ci biir xeet yi,
 ñu xeeblu ngeen di doon ci biir doom aadama yi.

16 Seen ragluwaay ak seen reewande sànk na
 leen,
 yeen ñi dëkke xuntiy doj,
 féetewoo colli tund yi.

Waaye su ngeen ajee seenum tàgg ni jaxaay it,
 fa laa leen di àjje.»

Kàddug Aji Sax jee.

17 «Edom day mujj gental,
 ku fa jaare waaru,
 di muslu ci mboolem li ko dal.

18 Edom day tas ni Sodom ak Gomor ak la ko wër.»

Aji Sax jee ko wax.

«Nit du ca dëkk,
doom aadama du fa dal.

19 Maa ngii di fëlle gottub Yurdan ni gaynde,
wuti mbooy gu naat.

Xef ak xippi déy, ma fëxale fa ñépp,
ba tabb fa ki ma taamu.

Ana moos ku mel ni man?

Ku am sañ-sañ ci man?

Ana njiit luy taxaw fi sama kanam?

20 Kon dégluleen pexe mi Aji Sax ji waajal Edom,
mébét yi mu mébéta! waa Teman ñooñu!

Ndegam deesu leen wommat ni seen gàtt yu
ndaw, yóbbu,

ba yàq seen parlu yaxeet.

21 Seen jéll day réy ba riiral suuf,
seeni yuux àkki gééju Barax ya.

22 Lu mel ni jaxaay a ngii, naa fëyy,
firiyy laafam, kéfsi Boccra.

Bésu keroog fitu jàmbaraari Edom ne tërit,
mel ni kuy matu.»

Lu jëm ci Damaas

23 Lu jëm ci Damaas:

«Dëkk yu mag ya ko wër,
di Amat ak Arpàdd, jàq nañu;
dég-dég bu tiis ba ñu dégg la.

Dañu ne yàcc, jaxasoo,
mbete gééj gu sàmbaraax, deesu ko dalal.

24 Damaas a ne yasar, ne wërëñ, di daw;
tiitaange ne leen nuus,
njàqareeku mitit ne leen taral

ni kuy matu.

²⁵ Lu tee ñu gental bii dëkk bu siiw,
taax yii ma saf?

²⁶ Su bés baa kay, seeni waxambaane fëlëño
pénc yi,

seeni xarekat wedam.»

Kàddug Aji Sax jee, Boroom gàngoor yi.

²⁷ «Maay taal ca tatay Damaas
sawara wu xoyom kéri Buur Ben Addàd.»

Lu jëm ci Arabi Kedar ak Àccor

²⁸ Lu jëm ci Kedar ak nguuri Àccor yi
Nabukodonosor buuru Babilon nangu woon, Aji
Sax ji dafa wax ne:

«Ñokket ci kaw Kedar,
ba tas waa penku yooyu,

²⁹ nangu xaymaaki jur,
ak kiiraay ak luy jumtukaay,
yóbbu seeni giléem,

te biral leen, ne leen:

“Musiba ubale na!”

³⁰ Yeen waa Àccor,
fëxleen te dawa daw,
ruurooji seeni pax.»

Kàddug Aji Sax jee.

Mu ne: «Nabukodonosor buuru Babilon déy,
lalal na leen pexe,
mébal leen.

³¹ «Ayca ci kaw xeet wii ne finaax,
dëkke xel mu dal!»

Kàddug Aji Sax jee.

«Du bunt, du galanu weñ gu ñu fegoo,
te ñoom rekk a dëkk.

32 Dees na nangu seeni giléem,
tonni seen juroo jur,
ma tasaare ñooñuy wat seen peggu kawaru
bopp,
ngelaw lu jóg, buub leen, yóbbu,
ma yéewe leen seen musiba, wetoo wet.»
Kàddug Aji Sax jee.

33 «Àccor day doon dëkkub till,
gental ba fàww;
nit du fa dëkk,
doom aadama du fa dal.»

Lu jëm ci Elameen ñi

34 Kàddug Aji Sax ji dikkaloon na Yonent Yàlla
Yeremi, jëm ci Elameen ñi, ci njàlbéenu nguurug
Cedesyas buurub Yuda. Mu ne:

35 Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi dafa wax
ne:

«Damay damm fittu Elam,
seen ngëneelu ngànaay.

36 Maay ngelawe ñeenti weti asamaan,
dal fi kaw Elam,
tasaare leen fépp fu ngelaw jublu,
ba du am xeet wu daw-làquy Elam dul fekki.

37 Maa leen di xoqtal fi seen kanami noon,
yiy wut seen bakkan,
alage leen sama tàngooru mer.»
Kàddug Aji Sax jee.

«Maa leen di toppe saamar,
ba raafal leen.

38 Maay déjjatee Elam buur ak bummi,
samp fa samab jal.»
Kàddug Aji Sax jee.

39 «Waaye fan yu mujj ya,

maay tijji wërsëgu Elam.»
Kàddug Aji Sax jee.

50

Babilon daanu na

¹ Kàddu gii la Aji Sax ji wax ci mbirum réewum Babilon, réewum Kaldeen ña, te Yonent Yàlla Yeremi jottli ko.

² «Waxleen xeet yi, yéeneleen, wonelleen misaal te yéene, waxleen lii, bañ cee làq dara. Neleen: “Dees na nangu Babilon, torxal Bel mbaa Mardug, tuur mi, tas ko, gacceel gällaaj yi, tas kasaray tuur yi.”

³ Aw xeet kay ay bawoo bëj-gànnaar, dal fi seen kaw.

Ñooñooy gentalsi seenum réew, ba kenn dootu fi dëkk, nit ak mala, ne mott, ne mes.

⁴ Su bés baa, ci yooyu fan,»
kàddug Aji Sax jee,
«bànni Israyil ay ànd ak Yudeen ñi, dikk di jooy,
di sàkku seen Yàlla Aji Sax ji.

⁵ Dinañu laaj yoonu Siyoŋ, jublu fa te naan: “Ayca nu dajeji fa Aji Sax ji, ci biir kóllère gu sax gu kenn dul fàtte.”

⁶ «Sama ñoñ ñi réer niy xar, seeni sàmm a leen lajjal, sànk leen fi kaw tund yi,

ba tundoo tund, ñu yéegi fa,
fàtte seen goorukaay.

⁷ Noon bu taseek ñoom warax leen
te naan: “Nun defunu dara.
Ñoom ñoo moy Aji Sax ji,
te mooy dalukaayu njekk,
ba seeni maam yaakaaroon.”

⁸ «Yeen gan ñi, fëxeleen Babilon,
ba sore réewum Kaldeen ñooñu.
Defleen niy sikket, daw jiitu jur gi.

⁹ Maa ngii déy di xabtal fi kaw Babilon,
kurélu xeet yu mag, bawoo réewum bëj-
gànnaar,
làng-déralisi Babilon!
Seeni fitt di ñeyi xare,
du moy, du sooy.

¹⁰ Réewum Babilon a doon alalu sëxëtoo,
bu ñuy sëxëtoo ba doyal.»
Kàddug Aji Sax jee.

¹¹ «Áa yeen waa Babilon, yeena sëxëtoo xeet wi
ma séddoo,
di ko bégeek a bânneexoo,
di bajantu ni nag wuy bàcc pepp,
di ñexal ni naaru góor?

¹² Ndaw gâce gu réy ci seen ndey,
ndaw toroxte ci ki leen sukk jur!
Réew maa ngii di geenu réew yi,
di ndànd-foyfoy, gu wow koññ.

¹³ Kenn du fi des ndax merum Aji Sax ji,
lépp ay gental,
ba képp ku jaare Babilon,
day waaru, di muslu

ci mboolem mbugal ya fa dal.

¹⁴ Yeen fittkat yépp, làng-déral-leen Babilon,
gaw ko, soqeendoo, baña yaxanal!

Ñoo moy Aji Sax ji!

¹⁵ Xaaculeen fi kawam, wër ko,
Babilon daanu na, ba joxe ndodd,
tata ya màbb,
dàbbli ya rajaxoo!
Aji Sax jeey feyu,
feyuleen!

Na mu defoon, defleen ko ko.

¹⁶ Daggeleen Babilon kuy ji ak kuy góob,
ku fay gan, na daw saamaru noon,
fëx jëm réewam,
dellu cay bokkam.

¹⁷ «Israyil diy gàtt yu tasaaroo,
yu ay gaynde dàq,
buurub Asiri di gaynde gi jékka lekk,
Nabukodonosor buuru Babilon topp ca, seeñu
yax ya.»

¹⁸ Moo tax Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom
gàngoor yi ne:
«Maa ngii di dikkal buuru Babilon ak waa
réewam,
na ma dikkale woon buurub Asiri.

¹⁹ Maa ngii di delloo Israyil parloom,
mu dellu di fore àllub Karmel ak Basan,
di regge tundi Efrayim ak Galàdd.

²⁰ Su bés baa, ci yooyu fan,»
kàddug Aji Sax jee,
«dees na seet fi Israyil lu ñaaw, du fi am;
fi Yuda it, deesu fi gis bàkkaar.

Maay jéggal moos ndes wi ma fi saxal.

21 «Songleen réewum Meratayim ak waa
Pekodd*,

jam leen, faagaagal seen gannaaw.»

Kàddug Aji Sax jee.

«Defleen mboolem li ma leen sant.

22 Coowal xaree ngi fi réew mi,

ak rajaxoo ju réy.

23 Babilon, réew mi daan wàkk mboolem àddina,

tey mu dammtoo ba rajaxoo nii,

dib gent ci biir xeet yi!

24 Babilon, maa la fiir,

nga tancu te yéguloo!

Dañu laa gis, ne la taral,

yaa dëkk Aji Sax ji,

25 Aji Sax ji ubbi na waxandey xareem,

mer, génney gannaayam.

Liggéeyu Boroom bee, Aji Sax ji Boroom gàngoor
yi,

foofa ca réewum Babilon.

26 Songeleen ko fu ne,

dàjji ay sàqam,

jal-jalee.

Fàkkasleen lépp, ba du dese dara.

27 Jamleen seen jàmbaraari yëkk yépp,

nañu dem ca rendikaay ba.

Wóoy, ngalla ñoom!

Seen bés taxaw na moos,

di seen àppu mbugal.

28 Baatu daw-làqu yu rëcc a ngoog,

* **50:21** 50.21 waa Meratayim and waa Pekodd ci Babilon lañu bokk.

bawoo réewum Babilon,
 di yeggesi waa Siyon
 mbugalum Aji Sax ji sunu Yàlla,
 mbugal mi këram waral.

²⁹ Wooleen fittkatoo fittkat fi kaw Babilon,
 mboolem kuy tàwwi xala.

Gawleen ko,
 bu kenn rëcc.
 Feyleen koy jëfam;
 def ko ni mu def moroomam.
 Babilon a jaay reewande Aji Sax ji,
 ku Sell ku Israyil ki.

³⁰ Moo tax bésub keroog
 goneem yu góor di daanooy péncam,
 niti xareem di wedamandoo.»
 Kàddug Aji Sax jee.

³¹ «Babilon mu reewee, maa ngii fi sa kaw.»
 Kàddug Boroom bi, Aji Sax jee, Boroom gàngoori
 xare yi.

«Sa bés déy taxaw na,
 di àpp bi ma la wara mbugale.

³² Ku reew keyy tërëf, fëlëñu,
 te du am ku ko yékkati.

Maay jafal ay dëkkam,
 sawara wa xoyom lépp lu ko wër.»

³³ Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax ne:
 «Bànni Israyil ak Yuda, ñépp lañu notandoo.

Ñi leen jàpp ñépp téyee leen doole,
 bañ leena ba.

³⁴ Waaye seen jotkat a am doole,
 te mooy Aji Sax ji Boroom gàngoor yi.
 Moo leen di layool seen layoo,
 ngir jàqal réewum Babilon,

jàmmal waa àddina yi ci des.

³⁵ Saamar ci kaw waa Babilon!»

Kàddug Aji Sax jee.

«Saamar ci kaw waa Babilon
aki kàngamam aki kaanjam.

³⁶ Saamar ci kaw kebatukati diine yi,
ba seenug ndof feeñ.

Saamar ci kawi jàmbaar,am,
ñu ne yàcc.

³⁷ Saamar ci kaw fas ak watiiram,
ak mboolem niti njaxasaan ñi mu fat,
ba ñu mel niy jigéen.

Saamar ci kawi dencam,
ñu sèxëtoo.

³⁸ Maral ci kawi waltanam, mu njiis;
mii réew mu nit ñiy jaamoo jëmme tuur,
ñooy say ndax seen yu ñàng yooyu

³⁹ Moo tax ay dundooti màndiŋ ak rabi àll a koy
këroo,

bànjóoli dëkke ko,

kenn dootu fa desati,

kenn dootu fa dëkk muk ba fàww.

⁴⁰ Mu mel ni ba Yàlla tasee Sodom ak Gomor,
tasaale la ko wër.»

Kàddug Aji Sax jee.

«Nit du fa dëkkati,
doom aadama du fa dalati.»

⁴¹ «Aw askan a ngii, bàyyikoo bëj-gànnar,
xeet wu mag lañuy doon, buur yu bare,
sàqee fa cati àddina.

⁴² Yeen waa Babilon, réew mu taaru mi,
fitt aku xeej la ñooñuy ñàbb,
néeg lool, duñu yërëm,

seen coow ni riirum géej,
 ñu war seeni fas,
 làng-déral leen ni benn bopp ngir xare.

⁴³ Buuru Babilon dégg riir ma,

yoxo ya yoqi,
 njàqare ne ko taral,
 mu jàq ni kuy matu.

⁴⁴ Maa ngii, di fëlle gottub Yurdan ni gaynde,
 wuti mbooy gu naat.

Xef ak xippi déy, ma fëxale fa lépp,
 ba tabb fa ki ma taamu.

Ana moos ku mel ni man,
 ku am sañ-sañ ci man?

Ana njiit luy taxaw fi sama kanam?

⁴⁵ Kon dégluleen pexe mi Aji Sax ji waajal
 Babilon,

mébét yi mu mébétal réewum Kaldeen ñooñu!
 Ndegam deesul wommat seen gàtt yu ndaw,
 yóbbu,

ba yàq parlu ma yaxeet.

⁴⁶ Bu ñuy nangu Babilon,

riir ma day jolli ba riiral suuf,

seeni yuux àkki fa biir xeeti jaambur ya.»

51

¹ Aji Sax ji dafa wax ne:

«Maa ngii di yebal fi kaw Babilon,
 waa Lew Kamay gii,*
 ngelawal yàqkat.

² Maay yónnee Babilon ay beeskat
 yu ko bees, tonni réew ma, ba mu set.

* **51:1** 51.1 Lew Kamay li muy tekki mooy «xolu noon yi», di turu kumpa wu bànni Israyil daan wooye waa Babilon.

Keroog bésu safaan ba déy,
fu ne lañu koy songe.

³ Buleen leen may fu ñu taxaweek seen kiiraay,
di fitte;

buleen ñéeblu seeni waxambaane,
fàkkasleen seen gàngoor gépp.

⁴ Ñii dee, ne wetar réewum Babilon;
ñee gaañu, ne lasar ca mbedd ya.

⁵ Israyil ak Yuda ñàkkuñu seen Yàlla,
Aji Sax ji Boroom gàngoor yi,
te réewum Babilon fees naaki moy
yu ñu moy Yàlla Aji Sell ji séddoo Israyil.

⁶ «Yeen gan ñi, génnleen Babilon,
ku ne rawaleji sa bakkan.

Buleen ñaawtéefu jaambur sàankaale;
lii àppu mbugal la bu Aji Sax ji matal;
seen añ la, bu mu leen añale.

⁷ Aji Sax jee yor Babilon ci loxoom, muy kaasu
wurus bu def xadaru xeet ya,
di màndal mboolem àddina;
xeet ya naan ca,
ba tax ñuy say.

⁸ Teewul Babilon jekki daanu, tasaaroo.
Jooyleen ko,
dàmp ko, seral mititam,
jombul mu wér.»

Gan ñaay wax

⁹ «Bu nu sañoon faj Babilon, mu wér,
waaye wérul.

Nan ko ba te dem,
ku ne ñibbim réewam.
Àtteb Babilon kat àgg na asamaan,

àkki na fa kaw niir ya.»

Bànni Israyil ay wax

¹⁰ «Aji Sax ji jox na nu dëgg.

Nanu yeggeji waa Siyoŋ
jaloorey Aji Sax ji, sunu Yàlla.»

Yàllaay wax

¹¹ «Nàmmleen fitt yi, feesale mbar yi!

Aji Sax ji xabtal na buuri Medd fi kaw Babilon,
nar koo tas.

Lii mbugalu Aji Sax jee,
mbugal mi këram waral.

¹² Yékkatil-leen tatay Babilon raayab xare,
yokkleen wattukat yi,
taxawal leen fa ñuy wattoo,
te waajal tërukat yi.

Aji Sax ji def na li mu waxoon
ne dina ko def waa Babilon.

¹³ Yeen ñi dëkke weti ndox yu ne xéew,
seen alal ne xéew,
seen muj taxaw na,
seen buumu bakkan dog na.

¹⁴ Aji Sax ji Boroom gàngoor yi giñ na ci boppam.
Mu ne: “Maa leen di same ay nit niy njééréer,
ñu xaacu, song leen.”»

Yeremeey wax

¹⁵ Suuf, Aji Sax ji sàkke kàttanam;
dun bi, mu sampem xelam;
asamaan, mu lale xam-xamam.

¹⁶ Bu àddoo ndoxum asamaan riir,
mu yéegey niir fa cati àddina,
riddee ngelaw fa dencam ya,
daldi melax, taw.

¹⁷ Nitoo nit dim sannax, sore xam-xam,

te képp kuy tëgg sa jëmmu tuur, yaa añe gâce.
Sa jëmmi weñ ji nga xelli, di neenug neen,
noowug bakkan, tus!

¹⁸ Cóolóolu neen, liggéeyu caaxaan;

bu bésam taxawee, mu sàнку.

¹⁹ Séddoob Yanqóoba déy wuute naak yii caax-
aan.

Kee bind lépp,

bind giir gi mu séddoo.

Kookooy Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi!

Yàllaay wax

²⁰ «Yaw Babilon, yaa doon sama wàкku,

di sama ngàннаay,

ma di la wàкke xeet yi,

rajaxee la réew yi,

²¹ wàкke la fas ak gawaram,

wàкke la watiir ak dawalkatam,

²² wàкke la góor ak jigéen,

wàкke la mag ak ndaw,

wàкke la waxambaaneek ub janq,

²³ wàкke la sàmm ak géttam,

wàкke la beykat ak lëkkeb nagam,

wàкke la kàngam ak jawriñ.

²⁴ Waaye mboolem lu Babilon ak waa réew mépp

def ci Siyon,

maa leen koy fey, ngeen di gis, yeen Yudeen ñi.»

Kàddug Aji Sax jee.

²⁵ «Maa ngii déy, fi sa kaw, yaw Babilon,
ponkalum yàqkat bi,»

kàddug Aji Sax jee,

«yaw miy yàq àddina sépp.

Maay tàllal sama loxo fi sa kaw,

taxañe la fa kaw doj ya,

def la ponkalum jalu dóom.

²⁶ Deesul seppee fi yaw doju tabax wu ñuy
lëkklee,
mbaa doju tabax wu bokk ci kenu,
nde gent ngay doon ba fàww.»
Kàddug Aji Sax jee.

²⁷ «Yékkatileen ub raaya fi réew mi
te walal liit gi xeet yi.

Dajaleleen xeet yi fi kaw Babilon,
te xabtal fi kawam réew yii:
Araraat ak Minni ak Askenas.
Tabbal-leen ko njiitu xare mu ko song,
indil koy fas yu saf ndiiraani njéeréer.

²⁸ Dajaleleen xeet yi fi kaw Babilon,
wooleen buuri Medd ak kàngam ya
ak jawriñ ñaak mboolem réew mu ñu
moom.

²⁹ Suuf a fuddu, wañaaru,
mébéti Aji Sax jeey sottalal Babilon,
ngir réew ma dib gent bu kenn nekkul.

³⁰ Jàmbaari Babilon xareetuñu,
ña nga des ca seeni tata,
doole ñiis,
ñu mel niy jigéen.

Bunti dëkk bi dàjjiku,
kër ya jàpp.

³¹ Xélukat dab xélukat;
ndaw jottli ndaw xibaar
bu ñu yeggeji buuru Babilon, ne ko
nangu nañu dëkkam ba wetoo wet,

³² nangu jàllukaayi dex ya,
taal barax ya,
xarekat ya raj-rajloo.»

³³ Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoori xare
yi déy dafa wax ne:

«Ñu ngi dëggaate Babilon mu taaru mi,
ni ñuy dëggaatee dàgga ju ñuy bàccesi.
Balaa yàgg ngóobu Babilon taxaw.»

Yerusalem ay wax

³⁴ «Buuru Babilon warax na ma.

Da maa muucu,

ñiit ma, ba ma set ni ndab.

Da maa modd ni ninki-nànka,

sole kollam li gën ci man,

yàbbi la ca des.»

³⁵ Siyoŋ ne: «Yal na sama yàpp ak sama coono
topp Babilon.»

Yerusalem ne: «Yal na sama deret topp waa
Babilon!»

³⁶ Aji Sax ji nag dafa wax ne:

«Maa ngii di leen layool seen layoo,
ba feyul leen.

Maay ñeeral gééjam,

ñiisal am walam,

³⁷ Babilon def jali doj,

di paxum till,

di gent bu ñuy muslu,

kenn du ko dëkke.

³⁸ Ñu ngi ñarandoo niy gaynde,

di xiiroo ni gaynde yu ndaw.

³⁹ Ñu tàng bay bégga dee,

ma may leen ñu naana naan,

màndal leen, ñu mana xawaare,

tëdd nelaw nelawi fàww,

duñu yewwooti.»

Kàddug Aji Sax jee.

⁴⁰ Aji Sax ji nee: «Maa leen di wommat niy xar ba ca rendikaay ba, ñu mel ni kuuyi xar aki sikket.

Ngalla Babilon

⁴¹ «Ãa! Ana nees mana nangoo Sesag? Nees mana tege loxo ki àddina sépp di kañ? Ana nu Babilon mana gente fi digg xeet yi?

⁴² Géej ay mëdd Babilon, mu sàngoo gannaxam yu jallaaño,

⁴³ ay dëkkam gental, réew mi ne seren, di ndànd-foyyoy, kenn du ko dëkke, doom aadama du fa jaare.

⁴⁴ Maay dikke mbugal Bel, tuur mi ci Babilon, yàbbiloo kob lancam.

Xeet yi noppee def um wal, wuti ko, tatay Babilon it màbb.

⁴⁵ Yeen sama ñoñ, génnleen fi seen biir, na ku ne rawale sa bakkan, ba mucc tàngooru sànjum Aji Sax ji.

⁴⁶ Bu seen fit rëcc, ngeen di tiit xibaar yi ñuy yéene ci réew mi: ren yéene jib, déwén yéene jibati, fitna law ci réew mi, njiit ne njiit dann.

⁴⁷ Kon ay bés a ngii di ñëw, yu may dikke mbugal tuuri Babilon, réew mépp torox, ña ñu bóom ñépp wetaroo fa biir.

48 Su boobaa asamaan ak suuf
 ak mboolem li ci biiram
 sarxollendoo, di bége li dal Babilon.
 Běj-gànnaar kay la yàqkat yay bawoo.»
 Kàddug Aji Sax jee.

Yeremeey wax

49 Waa Babilon it dinañu daanu
 ngir waa Israyil ñi ñu bóom,
 ba ñu yem ak mboolem waa àddina yi ñu bóom,
 te ñu daanu ndax Babilon.

50 Ée yeen ñi rëcc saamar,
 buleen taxaw, demleen,
 di fàttlikoo Aji Sax ji fu sore,
 tey bàyyi xel Yerusalem.

Bànni Israyil ay wax

51 «Nooka rus ci saaga yi nu dégg,
 ak gacce gi nu sèlmoo
 ndax doxandéem yi dugg
 ci biir bérab bu sell bi ci kër Aji Sax ji.»

Yàllaay wax

52 «Moo tax, bés a ngii di ñëw,»
 kàddug Aji Sax jee,
 «maay dikke mbugal seen jëmme tuur yi, ñoom,
 ñi ñu jam di binnee fi réew mi mépp.

53 Su Babilon yéegoon asamaan,
 dàbbli fa tata ju ne kekk sax,
 du tee ay yàqkat bawoo fi man, dal ci kawam.»
 Kàddug Aji Sax jee.

Yeremeey wax

54 Yuuxi njàqare fa Babilon,
 réewum Kaldeen ñooñaa toj ba tojatoo.

55 Aji Sax jee niy yàqtee Babilon,
 tukkal fa riir mu réy.

Gàngoori noon yaa ngay buur ni gannaxi géej,
seen riirum kàddu jolli.

⁵⁶ Yàqkat déy dikkal na Babilon,
jàpp ay jàmbaraam,
dammatey fittam.

Aji Sax ji déy mooy Yàlla jiy yoole,
di fey pey gu mat sèkk.

⁵⁷ Mu ne: «Maay màndal seeni kilifaak seeni
kaan
ak seeni kàngam ak seeni jawriñ ak seeni
jàmbaar,
ñu tëdd nelaw nelawi fàww,
duñu yewwooti.»

Kàddug Buur a, Aji Sax ji Boroom gàngoor yi.

⁵⁸ Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax ne:
«Tatay Babilon yu mag yi
dees koy màbba màbb;
bunt yu kawé ya lakk ba jeex.
Xeet yee ñaq ci neen,
waaso yee sonnal sawara.»

Yeremi santaane na misaal

⁵⁹ Bèkk-néegu Buur Cedesyas moo doon Seraya doomu Nerya doomu Maaseya. Ba Cedesyas tolloo ca ñeenteelu atu nguuram, la Seraya ànd ak moom Babilon. ⁶⁰ Fekk na Yeremi bind cib taxañ mboolem safaan yiy dikkal Babilon, di mboolem mbir yooyu jëm ci Babilon. ⁶¹ Yeremi sant Seraya, ne ko: «Boo àggee Babilon, fexeel ba biral kàddu yii yépp. ⁶² Te nga wax ne: “Aji Sax ji, yaw déy, yaa xamle ne dèkk bii dina tas, dara du ci dèkkati, du doom aadama, du rab. Ab gent lay doon ba fàww.” ⁶³ Boo jàngée taxañu mbind mii ba noppi, nanga ci takk aw xeer, sànni

ko ci biir dexu Efraat. ⁶⁴ Su ko defee nga ne: “Nii la Babilon di diige te du jógati ndax safaan bi may wàcce fi seen kaw, ba ñu sonn.”» Fii la kàdduy Yeremi yem.

Kàdduy ndollant a ngi

52

(Saar 52.1-34)

¹ Ñaar fukki at ak benn la Cedekiya amoon ba muy falu buur, te fukki at ak benn la nguuru fa Yerusalem. Yaayam mooy Amutal doomu Yeremi ma cosaanoo Libna. ² Muy def li Aji Sax ji ñaawlu, mboolem noonee ko Yowakim defee woon. ³ Merum Aji Sax ji nag dikkal Yerusalem ak Yuda, ba mu mujj xalab leen.

Gannaaw gi Cedesyas fippu buuru Babilon. ⁴ Ba Cedesyas tolloo ci juróom ñeenteelu atu nguuram, fukki fan ca fukkeelu weeram, ca la Nabukodonosor buuru Babilon ànd ak mbooloom xareem mépp ci kaw Yerusalem. Ñu dal fa janook Yerusalem, yékkati gawukaay, wërале ko. ⁵ Dëkk ba gawe, ba keroog Cedesyas tollu ci fukkeelu atu nguuram ak benn. ⁶ Keroog juróom ñeenti fan ca ñeenteelu weer wa, xiif ba tar lool ca biir dëkk ba, ba waa réew ma amatuñu ab dund. ⁷ Xarekati Yuda ya génn guddi daw. Fekk na waa Babilon gaw dëkk ba. Teewul ñu récc, jaare ca bunt ba ca diggante ñaari tata ya, ca wetu toolu buur. Ñu daldi wuti xuru Yurdan. ⁸ Waa Babilon nag topp Buur Cedesyas, ba dab ko ca jooru Yeriko. Fekk mbooloom xareem mépp tasaaroo, wacc ko. ⁹ Ñu

jàpp ko, yóbbu ca buuru Babilon ca dèkk ba ñuy wax Ribla ca réewum Amat. Nabukodonosor dogal fa àtteem. ¹⁰ Buuru Babilon daa rendi doomi Cedesyas yu góor, muy gis, mu rendiwaale mboolem kàngami Yuda, ca Ribla. ¹¹ Gannaaw loolu mu tuur bëti Cedesyas, ba noppi jéngé ko jéngi xàñjar, yóbbu ko Babilon, tēj ko fa, ba keroye bés ba mu deeyee.

¹² Ba Nabukodonosor buuru Babilon tolloo ci fukkeelu atu nguuram ak juróom ñeent, ba am fukki fan ca juróomeelu weeru at ma, ca la bëkk-néegu buuru Babilon, Nebusaradan njiitu dag ya, dugg Yerusalem. ¹³ Mu taal kër Aji Sax ji, taal kër buur, ak kəri Yerusalem gépp, boole ca kəri boroom barke ya. ¹⁴ Gàngooru Babilon gépp daldi ànd ak njiital dagi buur, ñu màbb tata ya wër Yerusalem. ¹⁵ Gannaaw gi ñenn ci baadoolo yi, ak ña nekkoon ca dèkk ba, ba booba, ak ña jébbaloon seen bopp buuru Babilon, ak ña desoon ca liggéeykat ya, Nebusaradan njiital dagi buur boole leen yóbbu ngàllo. ¹⁶ Ñenn ca baadooloy réew ma nag, Nebusaradan njiital dag ya bàyyi leen fa, ñuy liggéey tóokəri reseñ yaak tool ya. ¹⁷ Ci biir loolu kenuy xàñjar ya bokkoon ca kër Aji Sax ji, ak rootukaay yaak mbalkam xàñjar ma woon ca kër Aji Sax ji, waa Babilon toj lépp, boole xàñjar jépp yóbbu Babilon. ¹⁸ Ñu yóbbaaale mboolem ndabi xàñjar yi ñuy liggéeye ci kër Aji Sax ji: ndab yiy def dóom, ak ñiitukaay yi ak ñiimi feyukaayi làmp yi, ak ndab yiy def deretu sarax yi, ak and yu ndaw yi, ak mboolem jumtukaayi xàñjar yi ñuy sarxalee. ¹⁹ Njiital dag ya yóbbaaale ndab yu ndaw yaak and yaak ndab

iyi def deretu sarax, ak ndab iyi def dóom, ak tegukaayi làmp yaak and yu ndaw yaak kèlli tuurukaay ya. Lu ciy wurus, mu ber, lu ciy xaalis, mu ber.

²⁰ Ñaari kenu yooyu ak mbalka maak fukki nag ak ñaar ya ko yenu, ak rootukaay ya, lépp di xàñar bu Buur Suleymaan defaraloon kër Aji Sax ji, maneesula takk diisaay ba. ²¹ Kenu yi, gu ci nekk am na taxawaayu fukki xasab* ak juróom ñett te fukki xasab ak ñaar a koy ub. Mu def pax ca biir te dèllaayu weñ ga di juróom ñeenti baaraam. ²² Kenu gu ci nekk ponku xàñar a ca tege, taxawaayu ponk bi di juróomi xasab, ab caaxub xàñar wodd ko, ànd ak doomi gèrènaati xàñar. Ñaari kenu yépp noonu, ànd aki gèrènaat. ²³ Gèrènaat yi juróom ñeent fukk laak juróom benn, wet gu nekk, boo ci boolee ya ca cat ya, muy téeméer, yu ub caax ba.

²⁴ Ci kaw loolu njiital dag ya jàpp Seraya sarxalkat bu mag ba, ak Cefaña sarxalkat ba ca topp, ak ñetti dagi bunt kër Aji Sax ja. ²⁵ Biir dëkk ba nag, mu jële fa benn njiitu xare, ak juróom ñaari niti dëkk ba ñu sës ci Buur, ak bindkatub njiital xare ba sasoo bind xarekat yi, ak juróom benn fukki Yudeen ñu mu fekk ca biir dëkk ba. ²⁶ Ba mu ko defee Nebusaradan, njiital dagi buur, boole leen yóbbu ca buuru Babilon ca Ribla. ²⁷ Buuru Babilon nag bóom leen foofa

---

* **52:21** 52.21 xasab mooy guddaayu loxo bu digg-dóomu, diggante catu baaramu digg ak conc.

ca Ribla, ca réewum Amat. Noonu la waa Yuda génne seen réew, dem ngàllo.

²⁸ Lii mooy limu nit ñi Nabukodonosor toxal: Ñetti junniy Yudeen ak ñaar fukk ak ñett (3 023), loolu yemook juróom ñaareelu atu ngu-uram, ²⁹ ak juróom ñetti téeméer ak fanweer ak ñaar (832), loolu yemook fukkeelu atu nguuram ak juróom ñett, ³⁰ Ak juróom ñaar téeméer ak ñeent fukk ak juróom (745) yu Nebusaradan njiital dag ya, toxal. Loolu yemook ñaar fukkeelu at maak ñett ci nguurug Nabukodonosor. Ñi ñu toxal ñépp di ñeenti junni ak juróom benni téeméer (4 600).

³¹ Yóbbu nañu Yowakin buurub Yuda ngàllo ba mu am fanweeri at ak juróom ñaar, Ewil Merodag doora falu buur ca Babilon. At mooma, fukkeelu weer waak ñaar, ñaar fukki fan ak juróom ca weer wa, ca la Ewil Merodag siggil Yowakin buurub Yuda, daldi koy tijji. ³² Ci biir loolu mu wax ak moom lu rafet, jox ko cér bu sut cér ba mu jox yeneen buur, ya mu bokkal curga ca Babilon. ³³ Yowakin nag teqlikook yérey kaso ya, ba noppi ñu may ko muy bokk ak Buur ndab giiru dundam. ³⁴ Ci biir loolu ñu dogal ko njëlam lu sax dàkk, di bàyyikoo ci buuru Babilon bés bu jot, giiru dundam, ba keroog muy dee.

Kàddug Yàlla gi
Wolof Bible 2020 revision.
La bible en wolof; revision 2020

copyright © 2010, 2020 La Mission Baptiste du Sénégal

Language: Wolof

Dialect: Regional Wolof

Translation by: La MBS

For complete copyright statement, please see <http://sng.al/copyright>
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-07-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 23 Jul 2020
eb088fb7-76e3-5c5f-ab35-a0da6cd8fd40